

# పెత్తన మోసవి

VOL : 3

ISSUE : 1

GUNTUR

JANUARY, 2021

40 PAGES

RS. 10/-

అలుపెరగని ఆ గర్జన పెత్తనం కోసం కాదు  
నిద్రాహారాలు మాని నినదిస్తున్నది స్వార్థం కోసం కాదు!  
భావితరాల భవితకు మెతుకు కోసం!  
అంతరిస్తున్న హక్కుల రక్షణ కోసం!  
దేశానికి అన్నం పెట్టే అన్నదాతల ఉనికి కోసం!  
కొండలనే పిండి చేసే నీ శక్తికి..  
రాజ్యం నడిపే కార్పొరేట్ రాబందులు  
దిగిరావాల్సిందే..!

వ్యవసాయ నల్ల  
చట్టాలను రద్దు చేయాలి  
పంటలకు కనీస  
మద్దతు ధర ఇవ్వాలి







విజయవాడలో..

# హక్కుల రక్షణకై ఉక్కు పిడికిలి!

ఒకపక్క మహిళలపై అనుచిత వ్యాఖ్యలు, విచలవిధి పోర్న్ సైట్లు.. మరోపక్క మహిళలు, చిన్నారులపై అత్యాచారాలూ, అఘాయిత్యాలూ.. ఫలితంగా దేశంలో హింస పెరుగుతోంది. నేడు దేశం ఎదుర్కొంటున్న ఈ సమస్యను ఐక్యరాజ్యసమితి సైతం ఎత్తిచూపింది. దీనిపై లోతైన పరిశీలన చేసి మానవహక్కులను కాపాడాలని డిమాండ్ చేస్తూ రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఐదవ రూపాల్లో నిరసన తెలిపింది.



అనంతపురంలో..



గుంటూరులో..



నూజివీడులో..



తణుకులో..



ఒంగోలులో..



హిందూపురంలో..



బీజులిలో..



విశాఖలో..



కొత్త ఆశలతో, భవిష్యత్తు మీద విశ్వాసంతో నూతన సంవత్సరంలోకి అడుగు పెట్టాం. గడ్డకట్టే చలిలో దేశానికి అన్నం పెట్టే రైతన్నలు మహత్తర ధర్మపోరాటం సాగిస్తున్న చారిత్రక ఘట్టం లో విజయం సాధించేందుకు ప్రతిజ్ఞ పూనుతూ 20 21 కి స్వాగతం పలికాం.

ఆధునిక ప్రజాస్వామ్యం అని చెప్పబడుతున్న సామాజిక క్రమంలో మనం ఉన్నాం. నిజంగానా అన్న ప్రశ్నలు కోట్లాది మంది ప్రజల మెదళ్లలో తలెత్తుతున్నాయి. ప్రజాస్వామ్యమే అయితే మట్టి చేతులతో ఉన్న రైతన్నలకు నష్టం, హాని అని ప్రపంచమంతా మొత్తుకుంటున్నా మనం నమ్మి ఓటు వేసి ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వమే కాదు కాదు మీకోసమే మేము ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులను పక్కకు పెట్టి మరీ చట్టాలు చేసాం అంటారా! నమ్మండి అంటారా!!

కరడుగట్టిన మత, కుల, లైంగిక అసమానతను సహజ ధర్మం అంటూ కీర్తించే పాలకులు నేడు రాజ్యమేలుతున్నారు. అత్యున్నత విజ్ఞాన సంస్థలో ప్రతిభకు పట్టం పేరిట రిజర్వేషన్లకు తిలోదకాలు ఇచ్చి అణచివేతకు గురైన మహిళలు దళితులకు నష్టం కలిగిస్తున్నారు, శూద్రులు మాత్రమే తమ కుల ధర్మాన్ని పాటించడానికి, చెప్పుకోడానికి సిద్ధంగా లేరంటూ మీరు సేవకులు మాత్రమే సేవలు చేయండి పాలించి ఫలాలను అనుభవించే స్వేచ్ఛ మాది అంటూ నిస్సిగ్గుగా చెప్పే ప్రజ్ఞాసింగ్ లాంటి ఉన్మాదులు నాయకులుగా చలామణి అవుతున్నారు.

యువతీ యువకులు తమకు నచ్చిన వ్యక్తిని వివాహమాడే స్వేచ్ఛను, హక్కును హరిస్తూ ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్ లో బిజెపి ప్రభుత్వం 'లవ్ జిహాద్' చట్టం తెచ్చింది. హిందూ మతంలో పుట్టిన అమ్మాయిలు ఇతర మతాలకు చెందిన అబ్బాయిలను పెళ్లి చేసుకోవడం నేరంగా మార్చింది.

అనంతపూర్ లో స్నేహలత, విజయవాడలో చిన్నారి విశాఖలో.. ఎక్కడో ఓ చోట అమ్మాయిలు అత్యాచారాలకు, హత్యలకు గురవుతున్నారు. ప్రేమ పేరుతో పురుషాధిపత్యం పెరుగుతుంది. వద్దు అంటే సహించలేని తత్వం వెర్రితలలు వేస్తోంది. ఆడపిల్లలను బలి తీసుకునే దుర్మార్గం పెచ్చరిల్లుతోంది. ఆడపిల్ల శీలాన్ని అనుమానించే సమాజం మగ పిల్లవాడు కూడా విలువలతో ఉండాలని ఆలోచించలేకపోతుంది. ఈ ద్వంద్వ ప్రమాణాలు కూడదని వివక్ష సమాజ పురోగమనానికి ఆటంకమని చట్టాలు చేసుకున్నాం. సమానత్వం సాధన లక్ష్యంగా రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించుకున్నాం.

విలువల పతనం మహా వేగంతో సాగుతోంది. ఏ వ్యాపారమైనా సాగించవచ్చు. లాభాలు కోసం అన్నదే నేటి నీతి. తెలిసీ తెలియని టీనేజ్ వయస్సులోనే బిడ్డలకు మత్తు మందులు అలవాటు చేసే మాఫియా గ్యాంగ్స్ తెలుగునాట విచ్చలవిడిగా పెరిగాయి. మద్యం మాత్రమే కాదు గంజాయి లాంటి మాదకద్రవ్యాల వలలో చిక్కి కుటుంబాలు తల్లడిల్లుతున్నాయి. ఆన్లైన్ మోసాలకు అంతేలేదు. ఈ వ్యవస్థ సృష్టిస్తున్న ఘోరాలకు అంతం లేదా? ఈ దుష్ట సమాజం పతనం కావాలంటూ మహనీయులు ఎందరో కలులు కంటున్నారు. సాధారణ ప్రజలు సైతం ఈ కలల సాకారానికి ఆటంకాలను అధిగమించి ముందడుగు వేసే ప్రయత్నం పట్టుదలగా సాగిస్తున్నారు.

ఈ మహాప్రస్థానంలో మహిళలు ముందు వరుసలోనే ఉన్నారు. ఆకాశంలోనూ, భూమి మీద తాము నిలబడే చోటు కోసం పోరాడుతున్నారు. రైతు, కార్మిక పోరాటాలలో వారి పాత్ర గణనీయమైనది. నాగలి పట్టడం, ట్రాక్టర్ నడపడం, సేద్యం చేయడమే కాదు వ్యవసాయ నల్ల చట్టాల రద్దు కోసం ముందుకొచ్చి పోరాడుతున్నారు. ఉద్యోగ భద్రత, కనీస వేతన హక్కులను ధ్వంసం చేస్తూ తెచ్చిన లేబర్ చట్టాల సవరణలను ప్రశ్నిస్తున్నారు.

ఇటీవల హిందూపూర్ లో సాగిన పోరాటం మహిళా కార్మికులు సాగించినదే. విజయం సాధించేందుకు పట్టుదలగా ఉద్యమించారు. గత సంవత్సర కాలంగా రాజధానికి భూములిచ్చిన 29 గ్రామాల ప్రజల పోరాటంలో మహిళలు కీలక పాత్రధారులు. ఇళ్ల స్థలాలు, భూమికోసం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా సాగుతున్న పోరులో అధిక సంఖ్యాకులు మహిళలే. మధ్యాన్ని నియంత్రించాలని, అత్యాచారాలను అంతమొందించాలని పోరాడుతున్న మహిళల సంఖ్య తక్కువేమీ కాదు. విభిన్న రంగాలలో మహిళలు వ్యక్తిగతంగా కూడా రాణిస్తూ కొత్త మార్గాలలో పయనిస్తున్నారు. సవాళ్లను స్వీకరిస్తున్నారు.

బాధాకరమైన ముళ్ళ బాటలను సాంప్రదాయం పేరిట, బాధ్యత పేరిట సంరక్షించే పాలకవర్గాల ప్రయత్నాలను సవాల్ చేస్తున్నారు. వ్యక్తిగత విజయాల విశ్వాసం తో, సామూహిక ఉద్యమాల ఫలితాల అనుభవాలను ఆకళింపు చేసుకుంటున్నారు. మహిళా శక్తిని భగ్నం చేసే, మాయ చేసే యత్నాలు సాగుతున్నాయి. తిప్పికొడదాం. సంక్షేమ చర్యలు మాత్రమే విముక్తి మార్గం కాదన్న సత్యాన్ని అవగాహన చేసుకుని మూల కారణాలను గుర్తిద్దాం. మార్పుకుందాం. నూతన సంవత్సరం తెచ్చే సానుకూల మార్పులను పదిలపరచుకునేందుకు, పురోగమించేందుకు దృఢమైన అడుగులు వేద్దాం.



శ్రామిక మహిళా విముక్తి పోరాటం అనేది బూర్జువా మహిళలు... తమ పురుషులకు వ్యతిరేకంగా చేసే పోరాటం లాంటిది కాదు. దానికి మారుగా ఆమె తన వర్గానికి చెందిన పురుషులతో కలిసి.. మొత్తం పెట్టుబడిదారీ వర్గానికి వ్యతిరేకంగా ఉమ్మడి పోరాటం చేయాలి.

# చైతన్య మాసవి

సంపుటి: 3  
సంచిక: 1

## ఈ సంచికలో

1. నూతన వ్యవసాయ చట్టాలతో రైతుకు ఉరి  
- కె.ఉషారాణి.....5 -7
2. ఈ హక్కులు నీవే!  
- పి.స్వర్ణలత .....8
3. అభివృద్ధికి మూలం విజ్ఞానమా? మతమా?  
- కె.ఎస్వీ కృష్ణారెడ్డి .....9-10
4. వీరేశలింగం పంతులు స్వీయ రచనా కాలం  
- వేములపల్లి సత్యవతి..... 11-12
5. వాస్తు - వంకాయ - మహాసముద్రం దేవకి.....13-15
6. ఆ బంధాలు పేలవం  
- అగస్త్యబెబెల్..... 16-17
7. వివాహ చట్ట సవరణతో నష్టమే - కె.నాగలక్ష్మి.....18-19
8. పండుగలు ప్రజా సంస్కృతి ప్రతిబింబాలు  
- ఎస్.వెంకట్రావు.....21-23
9. వి'నూతన'ంగా అడుగెయ్..! - డాక్టర్ విజయబక్షి .....24
10. అనాథల అమ్మ... 'జట్టు'! - బిబిసి సౌజన్యం ..... 25-26
11. అమరావతి గర్జనకు ఏడాది - మానవి బృందం.....27
12. అన్ని గడ్డలూ క్యాన్సర్లు కావు!  
- శారద .....28
13. పురుషాధిపత్యానికి తిరుగులేని 'శిక్ష'-వాడ్రేపు వీరలక్ష్మి....29-30
14. రాజా రాణి  
- కె.శారద .....31-32
15. ఆధునిక మనిషిలో ఆదిమానవుడే 'జల్లికట్టు'!  
- రమాసుందరి .....33
16. అకుంఠిత దీక్ష.. అసాధారణ పోరాటానికి  
నిదర్శనం సావిత్రిబాయిపూలే .....34

### అధ్యయిజరీ బోర్డు

వేములపల్లి సత్యవతి  
డాక్టర్ జి. విజయభారతి  
డాక్టర్ శిలారాజిత  
కె. విజయ బిడ్డ  
ఎం. ప్రగతి

### సమకాలీనం

అవగాహన  
వ్యాసం

### ధారావాహికం

కథ  
సీరియల్  
చట్టం  
ప్రత్యేక వ్యాసం

### అమ్మమ్మ లేఖలు

ఆదర్శం  
ప్రత్యేకం  
ఆరోగ్యం  
కథా సమీక్ష  
జీవన యానం  
చిత్ర సమీక్ష

### నివాళి

### విద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :  
విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,  
పి.ఎల్.రావు భవన్, 2/7 బ్రాడీపేట,  
గుంటూరు, గుంటూరు జిల్లా - 522002,  
ఆంధ్రప్రదేశ్, ఫోన్ : 9490098620  
chaitanyamanavi@gmail.com  
fb : aidwaap  
Blog : aidwaap@blogspot.com

### సంపాదకులు డి.రమాదేవి

### సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

బి.హరిత

మేనేజర్ : కె. శారద

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్  
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ : 150/-

విడి ప్రతి వెల రూ : 10/-

వ్యాసాలు, లేఖలు పంపించవచ్చిన చిరునామా :

డోర్ నెం. 31-5-6, మారుతీనగర్,  
ప్రకాశరావు వీధి, చుట్టు గుంట సెంటర్,  
విజయవాడ - 4

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు. - ఎడిటర్



నూతన వ్యవసాయ చట్టాలతో

## రైతుకు ఉబి!

1. అత్యవసర  
వస్తువుల  
(సవరణ) చట్టం  
2020: ఈ  
చట్టం సవరణలో  
కేంద్ర ప్రభుత్వం

అత్యవసర సరుకుల జాబితాను అత్యవసర పరిస్థితులలో మార్చేందుకు అధికారం పొందింది. ఆశ్చర్య కరమైన విషయం ఏంటంటే కోవిడ్ మహమ్మారి దేశాన్ని చుట్టుముడుతున్న ఈ సమయం అత్యవసర పరిస్థితి అని ప్రభుత్వానికి అనిపించక పోవడం !

2. రైతుల ఉత్పత్తుల, వ్యాపార వాణిజ్య (అభివృద్ధి ,సులభతరం)చట్టం 2020- దీని వల్ల రైతు ఎక్కడికయినా పంటను తీసుకెళ్లి అమ్ముకోవచ్చు. లాభాలు సంపాదించవచ్చన్నది ప్రభుత్వ వాదన.  
3. రైతుల ( సాధికార, రక్షక ) ధరల భరోసా ఒప్పందం, వ్యవసాయ సేవల చట్టం 2020 వ్యవసాయ కాంట్రాక్టు ఒప్పందాలకు సంబంధించిన అంశాలు ఇందులో ఉన్నాయి.

**చట్టాల సవరణ వల్ల లాభమెవరికి?**

మొదటిగా అత్యవసర వస్తువుల జాబితా నుంచి కొన్ని వస్తువులను మినహాయిస్తే ఏమవుతుందో చూద్దాం. ఉపాధి ఉన్నా లేకపోయినా ప్రభుత్వం ఆహార భద్రత దృష్ట్యా ఏర్పాటు చేసిన ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా అందించే ధాన్యాలు ఈ నాటికీ కొంతమంది ప్రజలను అయినా కడుపులో కాళ్లు పెట్టుకుని పడుకోకుండా ఆదుకుంటోంది. ఇదింకా విస్తృత

పరచాలన్నది వేరే విషయం. ఆర్థిక వ్యవస్థ అంతా నానాటికీ దిగజారుతున్న నేపథ్యంలో, ఉపాధి చివరిగా పొందేది మహిళలే. మొట్ట మొదట పోగొట్టుకునేది కూడా మహిళలే. ఇప్పటికీ మనదేశంలో ఉద్యోగం పురుష లక్షణమే. అటువంటి సమయంలో ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ నుంచి కొన్ని వస్తువులను మినహాయిస్తే, వాటి ధరలు బయట మార్కెట్లో పెరిగితే, పెరగని వేతనాలతో ఇంట్లోవారి కడుపులు నింపే బాధ్యతను మహిళలు ఎలా నిర్వర్తించగలుగుతారు? పిల్లల పోషణ ఎలా చూడగలుగుతారు? అందుకనే ఈ చట్టం మహిళలకు కుటుంబ బాధ్యతలు, పిల్లల పోషణ నెత్తి కెత్తుకున్న మహిళలకు తీరని శాపమే.

రెండో చట్టం వ్యవసాయం లాభదాయకంగా చేయడానికి రైతులు ఎక్కడికయినా వెళ్లి అమ్ముకునే సౌలభ్యం కలిగించామనడం. భారతదేశంలో 73.2% గ్రామీణ మహిళలు వ్యవసాయం మీద ఆధారపడుతున్నారు కానీ అందులో భూమిపై హక్కులు 12.8 శాతం మాత్రమే ఉన్నాయి. దీనర్థం వ్యవసాయం ఇప్పటికీ మహిళల జీవనానికి సంబంధించినదే కానీ ఆస్తికి సంబంధించినది కాదు అని. అంటే మహిళా రైతులు చిన్నచిన్న కమతాలు కలిగి ఉన్నవారే. వ్యవసాయాన్ని జీవనోపాధిగానే

ఉపయోగించుకుంటున్నారు గాని వ్యాపారంగా కాదు. పైగా వాణిజ్యపరంగా లాభాలను సంపాదించేయాలనుకునే రైతులు ఏం చేస్తారు. పొలాలలో అధిక దిగుబడి సాధించడానికి ఆధునిక

పొలాల్లో  
పనులు

చేసుకుంటూ గ్రామాల్లో తిరిగే రైతులు దేశ రాజధాని ఢిల్లీ చుట్టుముడుతూ రోడ్లెక్కారు. సహజంగానే ఆందోళన పడటమే తప్ప ఆందోళనలు చేయని రైతులు నెల రోజులకుపైగా చలికి ఆకలికి ఆఖరికి ప్రాణాలకు కూడా వెరవకుండా ఎందుకు రోడ్లమీద బైరాయించారు ? దాదాపు 34 మంది రైతులు ఈ ఆందోళనా కాలంలో ప్రాణాలు వదిలారు. దేశవిదేశాల ప్రజలు రైతుల ఆందోళనల గురించి తెలుసుకుంటున్నారు. మన దేశ ప్రభుత్వం మాత్రమే తానుపట్టిన కుందేటికి మూడే కాళ్లని పట్టు పడుతుంది. ఎందుకు? అంతగా తమ ప్రయోజనాలను కాపాడే చట్టాలయితే రైతులు ఇన్ని కష్టాలకు ఓర్చి ఎందుకు ఉద్యమం చేస్తున్నారు?



వ్యవసాయ పరికరాలు  
వాడుకుంటారు, కూలీలను  
తగ్గించుకుంటారు. అంటే యాంత్రీకరణకు  
ప్రోత్సాహం లభిస్తుంది. ఉదాహరణకు  
ట్రాక్టర్ డ్రైవర్ల గిరాకీ పెరుగుతుంది. నాట్లు,  
కోతల పనులు చేసే మహిళలు ఉపాధి  
కోల్పోతారు. అంటే గ్రామీణ మహిళలకు  
ఆర్థిక స్వావలంబనం దూరమవుతుంది.  
ఆర్ఎస్ఎస్ భావన కూడా మహిళలు  
ఇంటిపట్టునే ఉండి పిల్లల పోషణ,  
వృద్ధులకు సేవలు చేయాలి గాని ఉత్పత్తిలో  
భాగస్వాములు కానవసరం లేదనే. అదే  
అమలవుతోంది. అంటే తిరోగమనం.  
వందేళ్ల వెనక్కి వెళతాం.

మరో ముఖ్యమైన అంశం, వ్యవసాయం  
సొంతగా చేస్తున్న మహిళా రైతులు కూడా  
మార్కెట్కు దూరప్రాంతాలకు తీసుకెళ్లేంతగా  
పంటలు పండించరు. కుటుంబానికి  
సరిపడా పండించుకుంటారు. ఆహారం  
కొరత లేకుండా గడుపుకుంటారు. అతి  
తక్కువమంది మహిళా రైతులకు మాత్రమే  
లాభాలను తెచ్చి పెట్టే మార్కెట్లు  
అందుబాటులోకి వస్తాయి. అందులో  
అమ్మకునే అవకాశాలు ఉంటాయి.  
అటువంటి వారు అమ్మకోడానికి ఎటూ  
ఇప్పుడున్న మార్కెట్ల చట్టాలు సరిపోతాయి.  
పైగా చిన్న కమతాలలో కొద్దిపాటి పంటను  
పండించి మార్కెట్కు తెచ్చుకుని అమ్మకునే  
మహిళా రైతు, తన ఉత్పత్తికి తగిన ధర  
చెల్లించమని బడా వ్యాపారవేత్తపై ఒత్తిడి  
తెచ్చే అవకాశాలు లేవు. రకరకాల అప్పులు  
చేసి పంట పండించిన రైతు ధరను  
నిర్ణయించుకునే పరిస్థితి ఈ నాడు లేదు.  
అందువల్ల రైతు వాణిజ్యం సులభతరం  
చేయడం ఈ చట్టం వల్ల కాదు. పైగా కొత్త  
చట్టంలో ఒప్పందాల ఉల్లంఘన జరిగితే  
సివిల్ కోర్టులు పరిష్కరించవు. ఆ హక్కు  
ఎస్డిఎంలకు, కలెక్టర్లకు ఇవ్వబడింది. ఇది  
మహిళా రైతులకు మరింత ఇబ్బంది  
కలిగించే అంశం.

ఈ చట్టం రైతులందరూ తమకు  
అవసరమైన దానికన్నా చాలా ఎక్కువ  
ఉత్పత్తి చేస్తున్నారని, ఆ అధికృత్యత్తిని  
దేశవ్యాప్తంగా అమ్మకునేందుకు  
అవకాశాల కోసం ఎదురు చూస్తున్నట్లు

భావిస్తున్నట్లు ఉంది. కానీ వాస్తవం  
అదికాదు. ఇప్పటికీ మనదేశంలో అత్యధిక  
రైతులవి చిన్న కమతాలు. వాటిలో పండిన  
పంట గృహోపయోగాలకు పోగా  
మార్కెట్లకు తక్కువ శాతం చేరుతుంది.  
దానిని రైతులు దూరాభారాలు  
తరలించలేరు. ఇది మహిళలకు మరింత  
కష్టమైన విషయం.

రైతులకు ఇచ్చే కనీస మద్దతు ధర  
ఉపసంహరించబడింది. అంటే రైతు  
పంటకు కనీస మద్దతు  
ధరను పొందలేదు.  
ధరలు నిర్ణయించేది  
వ్యాపారులు.

పంట చేతికి  
రాగానే ధరలు  
పడిపోతాయి.  
పడిపోయిన  
ధరల రేటుకు  
వ్యాపారులకు  
అమ్ముకోవాల్సి  
వస్తుంది. పంటంతా  
అమ్ముడు పోగానే

వ్యాపారులు ధరలను ఎంతయినా  
పెంచుకోవచ్చు. పంట పండించేది రైతు.  
ధర నిర్ణయించేది వ్యాపారి. దానిపై ఏ  
విధమైన ఆంక్షలు ఉండవు. ఇదెవరికి మేలు  
చేస్తుంది? కేవలం వ్యాపారులకు మాత్రమే.  
వ్యాపారులు ఎక్కడ చవకగా పంటలు  
దొరికితే అక్కడకుపోయి ఎంతయినా  
కొనుక్కోవచ్చు. కొనుక్కున్న పంటను  
ఎక్కడికయినా తరలించి అధిక లాభాలు  
పొందవచ్చు. ఇదేం కొత్త విషయం కాదు.  
స్వతంత్రం రాకమునుపు చాలారోజుల  
వరకు ఇటువంటి పరిస్థితి ఉండేది.  
అందువల్లే కనీస మద్దతు ధర పొందడం  
కోసం రైతులు అనేక పోరాటాలు చేశారు.  
ఇప్పుడు మళ్లీ గడియారం వెనక్కి  
తిరుగుతోంది.

అందువల్ల వ్యవసాయం చేసే మహిళలకు  
సవరణలు చేసిన ఈ చట్టాలు లాభాలకన్నా  
నష్టాలనే మిగులుస్తాయి. కాబట్టే మహిళా  
రైతులు పెద్ద సంఖ్యలో ఈ పోరాటంలో  
పాల్గొంటున్నారు.

నిజానికి ఈ చట్టాల వల్ల ప్రత్యక్షంగా  
రైతులు, మహిళా రైతులు నష్టపోయినా

పరోక్షంగా మహిళలందరూ నష్టపోతారు.  
రోజువారీ ఆహార పదార్థాల వినియోగం  
అతలాకుతలమవుతుంది. ఏ వస్తువు ధర  
ఎంతుంటుందో చెప్పడం కష్టమవుతుంది.  
మొత్తం పంట అంతా కొందరు వ్యాపారుల  
చేతిలో (గోడౌన్లలో) పేరుకు పోతుంది.  
ధరలపై ప్రభుత్వం అదుపు ఉండదు.  
ప్రభుత్వాలు ధాన్యాలు సేకరించవు. కాబట్టి  
ధరలను నియంత్రించలేవు. వ్యాపారులు  
లాభాపేక్షతో డిమాండ్ని బట్టి ధరలు  
నిర్ణయిస్తారు. పైగా సరుకు  
నాణ్యత ప్రశ్నార్థకం  
అవుతుంది.

1929లో

బెంగాల్లో క్షామం  
రావడానికి కారణం  
ఇటువంటి  
పరిస్థితులే. ఈ  
విషయం ప్రభుత్వం  
గుర్తించినట్లులేదు.  
కరువు కాటకాలు వస్తే  
ఆహారధాన్యాల ధరలకు  
రెక్కలు వస్తాయి. అవి

మహిళలకు అందుబాటులో ఉండవని  
వేరే చెప్పాలా? బెంగాల్ కరువుకు 30  
లక్షల మంది బలయిన విషయం మనం  
గుర్తుంచుకోవాలి. అందుకే అన్ని మహిళా  
సంఘాలూ ఈ ఉద్యమానికి అండగా  
ఉన్నాయి. ఐదవ నేత మరియు ధావలే “  
ఈ చట్టాలు మహిళా రైతులను మరింత  
దోపిడికి గురి చేస్తాయి. భూమి గల కొద్ది  
మందిని కూడా భూమికి దూరం చేస్తాయి.  
వారిని మరింత దారిద్ర్యం లోకి నెట్టేస్తాయి”  
అన్నారు.

మహిళా రైతుల హక్కులు వెంటనే  
కాపాడాల్సిన అవసరం ఉందని పౌర  
హక్కుల సంఘాలు, విద్యావేత్తలు,  
మేధావులు, ప్రజాతంత్ర వాదులు  
కోరుకుంటున్నాను. “ప్రభుత్వం, రైతులు  
చేస్తున్న ఈ ఉద్యమాన్ని అణచివేసేందుకు  
దేశవ్యాప్తంగా ఉపయోగిస్తున్న ఎత్తుగడలు,  
రైతులపై తప్పుడు కేసులు బనాయిస్తున్న  
తీరు, మమ్మల్ని ఆందోళనకి గురిచేస్తోంది.  
పోరాటాన్ని పశుబలంతో అణచివేయాలని  
చేస్తున్న ప్రయత్నాలను మేము తీవ్రంగా  
ఖండిస్తున్నాము. ఎముకలు కొరికే చలిలో





పోరాడుతున్న రైతులపై టీయర్ గ్యాస్, నీటి ట్యాంకుల వినియోగాన్ని ఖండిస్తున్నాం” అన్నారు.

రైతులు గ్రామీణ ప్రాంతాల పేదల గురించి విస్తృతంగా పరిశోధనలు చేసిన పి.సాయి నాథ్ “ఢిల్లీ తలుపుల ఎదుట పోరాడుతున్న రైతులు ఆ మూడు చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా మాత్రమే పోరాడడం లేదు. అంతకంటే విస్తృతమైన సమస్యలపై పోరాడుతున్నారు. ఆ విషయం వారికీ తెలుసుకుంటాను” అని అన్నారు.

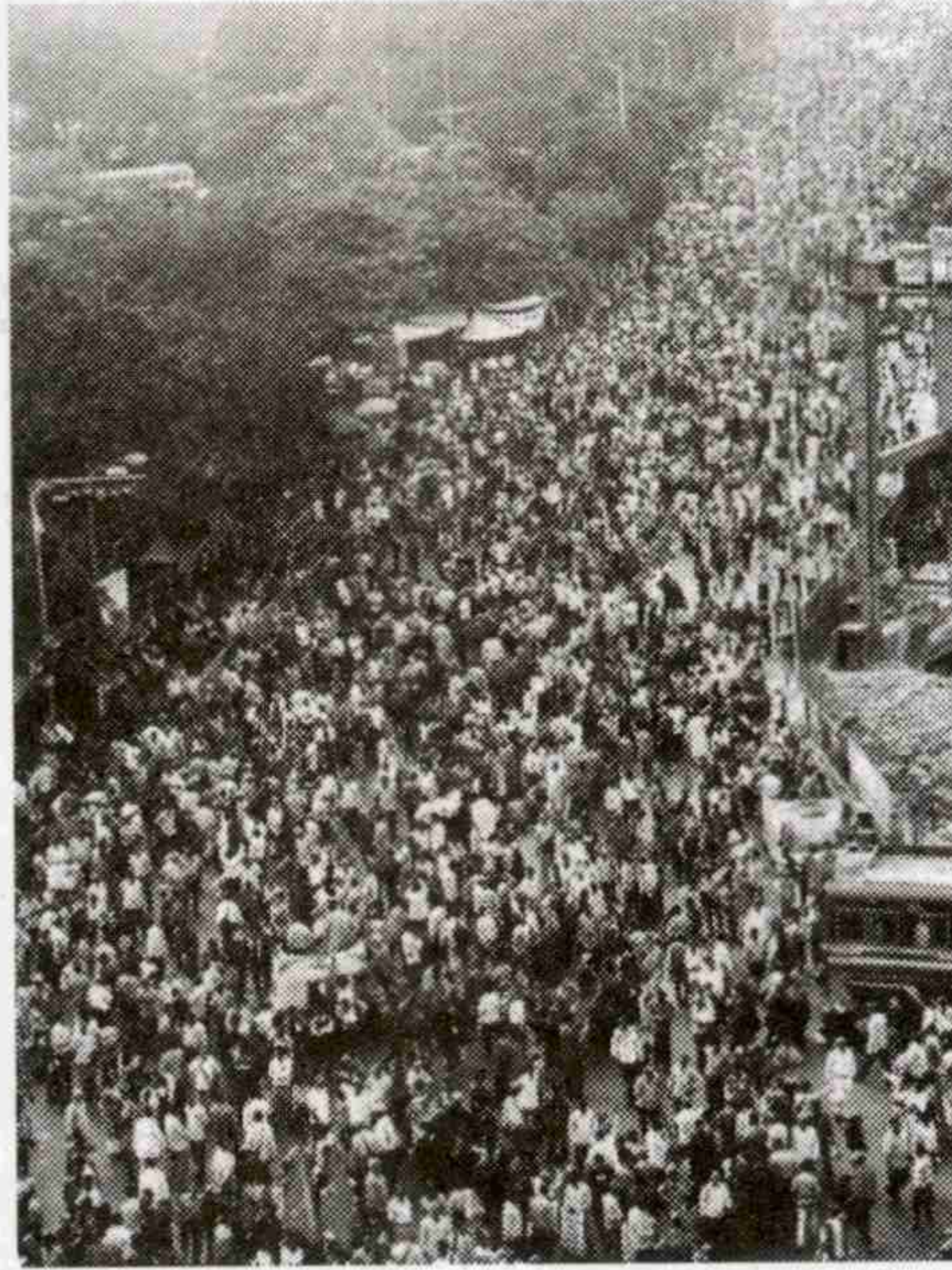
టాటా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సోషల్ సైన్సెస్ కు చెందిన రాంకుమార్ “మనం మాట్లాడుకుంటున్న ఈ మూడు చట్టాలు రాజ్యాంగ విరుద్ధం. ఎందుకంటే వ్యవసాయం రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన అంశం. వ్యవసాయానికి సంబంధించిన చట్టాలు చేసే పనిని ఆయా రాష్ట్రాలకు వదిలేయాలి. ఈ చట్టాలు వ్యవసాయ రంగంలో కొత్త కార్పొరేట్లకు స్థానం కల్పిస్తుంది. అప్పుడు రైతుల పరిస్థితి మరింతగా దిగజారుతోంది” అని అన్నారు.

రైతు ఉద్యమాల్లో పనిచేసిన నాయకులూ, వ్యవసాయ రంగం నిపుణులూ ఈ చట్టాలు రైతులకు, మహిళలకు నష్టాన్ని కలగజేస్తాయని బల్లగుద్ది చెబుతున్నారు. “రైతులు తమ అప్పులను రద్దు చేయమని స్వామినాథన్ కమిటీ సిఫారసు మేరకు, కనీస మద్దత్తు ధరను ఇవ్వమని” డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

### మహిళలు ఏం కోరుకుంటున్నారు ?

1. మొట్టమొదటిగా ప్రభుత్వాలు చేయాల్సిన పని సమాన పనికి సమాన వేతన చట్టం. ఈ నాటికీ వ్యవసాయ రంగంలో అత్యధికంగా మహిళలు పనిచేసినా వారికి పురుషులతో సమాన వేతనాలు అందవు. ప్రభుత్వానికి మహిళల గురించి ఏ మాత్రం శ్రద్ధ ఉన్నా వ్యవసాయ రంగంలో సమాన పనికి సమాన వేతనం అమలు చేసేందుకు చట్టం చేయాలి. ఆ చట్టాన్ని అమలు చేసే యంత్రాంగాన్ని నియమించాలి.
2. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల సేకరణ జాబితాను పెంచాలి. ప్రభుత్వం ఇప్పుడు కేవలం కొన్ని రకాల పంటలనే

సేకరిస్తోంది. అందువల్ల కేవలం కొందరే కొంతమేరకు ఆ రక్షణను ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఇందుకు



భిన్నంగా ప్రభుత్వం ధాన్య సేకరణను పెంచాలి. సేకరించే పంటల విస్తృతిని పెంచాలి. ప్రతి మండలంలోనూ కొనుగోలు కేంద్రాలు తెరవాలి. మహిళలకు కొనుగోలు కేంద్రాలు దగ్గరలో ఉంటే రవాణాలో ఇబ్బందులు తొలగిపోతాయి.

3. గిట్టుబాటు ధరలు పంటలు వేయక ముందే నిర్ణయించాలి. ప్రభుత్వం ఎంత ఎక్కువ పంటను కొనుగోలు చేస్తే వ్యాపారుల ఆటలు అంతగా కట్టించొచ్చు. ధరల ఉగిసలాటలు తగ్గుతాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థకు స్థిరత్వం ఏర్పడుతుంది. రైతులు ధాన్యాన్ని నిల్వ చేసుకునేందుకు అనువుగా గోడౌన్లను అద్దెకివ్వాలి. అప్పుడు పంటను అయినకాడికి అమ్ముకునే దుస్థితి నుంచి రైతులు బయట పడతారు. ఆహారధాన్యాలు ప్రజలకు అందుబాటు ధరలకు లభ్యం అవుతాయి.

4. ఆధునిక వ్యవసాయ పనిముట్లు రైతులకు అద్దెకి ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఏర్పాటు చేయాలి. ఇవన్నీ మండల కేంద్రాల్లో అందుబాటులోకి తేవాలి.

5. వ్యవసాయానికి అతి ముఖ్యముఖ్యమైనది జలవనరులు. ఆయా ప్రాంతాల వారీగా ఉన్న నీటి వనరులను అభివృద్ధి చేసి

వ్యవసాయానికి అందుబాటులోకి తేవాలి. అంతర్రాష్ట్ర జలవనరుల పంపకాలు నిష్పక్షపాతంగా జరిగేటట్లు చర్యలు తీసుకోవాలి. అందుకవసరమైన చట్టాలు చేయాలి.

6. గ్రామ గ్రామాన సేంద్రియ ఎరువులు తయారు చేసే పద్ధతులు తెలియజేయాలి. ఇవి పంటల ఉత్పత్తి ధరలను తగ్గించడమే కాక ప్రజల ఆరోగ్యాన్ని కూడా కాపాడుతాయి. ఈ నాడు పంజాబ్ లో అధిక మోతాదులలో రసాయన ఎరువులు వాడటం వల్ల పంటల నాణ్యత, మట్టి నాణ్యత దెబ్బతిని, ప్రజలు తీవ్ర అనారోగ్యానికి గురవుతున్నారు.

7. చివరిగా ఆధునిక వ్యవసాయంలో మహిళలకు శిక్షణ ఇవ్వాలి. నైపుణ్యం పెంచి వ్యవసాయాన్ని లాభసాటి గృహ పరిశ్రమగా మలచాలి. పంట పండించిన వారికి భూమిపై స్థిరమైన హక్కులు కల్పించాలి.

దేశ ప్రజలకు ఆహార భద్రత కల్పించడం ప్రభుత్వాల బాధ్యత. ఆ ఆహార భద్రత కల్పించే పనిని చేయడంలో మహిళలు తమ సహాయ సహకారాలు అందిస్తారు. ప్రభుత్వం దానిని సద్వినియోగం చేసుకుని ఆహార ధాన్యాలు దిగుబడి చేసుకునే అవసరం లేని వ్యవసాయ రంగాన్ని నిర్మించాలి. స్వయం సంవృద్ధి సాధించాలి. ప్రభుత్వం ప్రజలకు అనుకూలమైన విధానాలు రూపొందిస్తే రైతులు రోడ్డెక్కరు. మహిళలు అసలే ఉద్యమాలు చేయరు. ఉద్యమాలు ఆపాల్సిన విధానం పోలీసు బలగాలు దించడం కాదు. రైతుల అసంతృప్తులను తెలుసుకోవడం పరిష్కరించడం తక్షణం అవశ్యం. ప్రజాతంత్ర దేశంలో ఆందోళనలు చేసి తమ అసమ్మతిని తెలియచేసే హక్కు ప్రజలకుంది. ప్రభుత్వాలు ప్రజా సంక్షేమం కోరుకుంటే చట్టాలు శషభిషలు లేకుండా ఆ విషయాన్నీ స్పష్టం చేయగలగాలి. అనుమానాలకు తావు ఇవ్వకూడదు. ఇప్పుడు చేసిన చట్టాలన్నీ కొద్దిమంది బడా వ్యాపారులకు అండగా చేసినవే అని అశేష ప్రజానీకం, మహిళాలోకం భావిస్తోంది. కాదని రుజువు చేసుకోవలసింది ప్రభుత్వమే. ♦



ఆడ పిల్లలపై ఇప్పటికీ వివక్ష కొనసాగుతోంది. తల్లి గర్భంలో

ఉన్నప్పటి నుంచే మొదలుపుతుంది. ఆడపిల్ల అది

చేయకూడదు.. ఇది చేయకూడదు.. అనే నిబంధనలతో

తల్లిదండ్రుల నుంచే ఆటంకాలు ఎదురవుతాయి.

సమాజంలో దానికి వంద రెట్లు అధికంగా ఉంది.

అందువల్లే వారి హక్కులు కూడా హరించబడుతూనే

ఉన్నాయి. బాలిక గుర్తింపు కోల్పోతూనే ఉంది. దీన్ని నుంచి

బయటపడాలంటే ముందు బాలికల హక్కులు తెలియాలి.

# ఈ హక్కులు నీవే!



ఆడపిల్లలు వారి హక్కులను కాపాడుకునే బాధ్యత తెలుసుకోవాలి. నేటి బాలికే రేపటి భవిష్యత్తు అని చాటాలి. ఈ మార్పు ముందు నీ నుంచే మొదలవ్వాలి. బాలికల బతుకు భారంగా, ప్రశ్నార్థకంగా మారుతున్న పరిస్థితులు నెలకొన్నాయి. అనాదిగా అణిచివేతకు గురికాబడిన స్త్రీలు

ఎక్కడెక్కడ ఏయే పథకాలు..

ధనలక్ష్మి పథకం	- కేంద్ర ప్రభుత్వం
బంగారు తల్లి	- ఆంధ్రప్రదేశ్
భాగ్యలక్ష్మి	- కర్ణాటక
లాడీ లక్ష్మి యోజన	- మధ్యప్రదేశ్
లాడీ యోజన	- మహారాష్ట్ర
రాజ్యలక్ష్మి పథకం	- రాజస్థాన్
బాలికా సమృద్ధి యోజన	- గుజరాత్
బేటిహైజిన్	- హిమాచల్ ప్రదేశ్
రక్షక్ యోజన	- పంజాబ్

ఇప్పుడిప్పుడే విప్లవాత్మకంగా ఆలోచన చేయగలుగుతున్నాంటే ఎంతో మంది కృషి ఇందులో దాగివుంది. 2011 గణాంకాలు బాలికల సంఖ్య బాలుర సంఖ్య కన్నా తక్కువగా ఉండటాన్ని గుర్తించి, ఇది మంచి పరిణామం కాదని తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కొన్ని దేశాలు నిర్ణయించాయి. భూణహత్యలు, వరకట్నం, రక్షణ మొదలైనవే ఆడపిల్లల సంఖ్య తగ్గడానికి కారణాలుగా గుర్తించాయి. పరిష్కారానికి విశ్వవ్యాప్తంగా ప్రయత్నం మొదలైంది. 25 ఏళ్ళ క్రితం చైనా రాజధాని బీజింగ్ లో 200 దేశాలు ఈ సమస్యపై స్పందించాయి.

2011లో ఐక్య రాజ్య సమితి అంతర్జాతీయ బాలికల దినోత్సవాన్ని తీర్మానించగా, 2012 అక్టోబర్ 11 నుంచి కార్యరూపం దాల్చింది. ఇక మన దేశంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం నేషనల్ గార్ల్స్ డెవలప్ మెంట్ మిషన్ పేరుతో ప్రత్యేక దృష్టి సారించింది. 2008 నుంచి స్త్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖ భారత జాతీయ

బాలికాదినోత్సవాన్ని నిర్వహిస్తోంది. దీనిలో భాగంగా సమాజంలో బాలికల సంరక్షణ పట్ల అవగాహన కల్పించడానికి, బాలికల హక్కులు, ఆరోగ్యం, విద్య, సామాజిక ఎదుగుదల వంటి అంశాలపై అవగాహన కల్పిస్తూ జనవరి 24వ తేదీని “జాతీయ బాలికాదినోత్సవం”గా జరుపుతోంది. భూణహత్యలనూ, బాల్యవివాహాలనూ అరికట్టేందుకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు బాలికల రక్షణ కోసం అనేక పథకాలు ప్రవేశ పెట్టాయి. ఎన్నో పథకాలు బాలికల కోసం ప్రవేశ పెట్టబడ్డాయి. 6-14 సంవత్సరాల పిల్లలకు ఉచిత నిర్బంధ

విద్యను 2010లో ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టింది. అంతర్జాతీయ, జాతీయ బాలికల దినోత్సవం వల్ల స్త్రీలలో, బాలికల్లో కొంత అవగాహన కలిగిందనే చెప్పాలి. విద్యలో బాలికలదే హవా. ఇది ఎంతో సంతోషించదగ్గ విషయం. చదువు కోవడానికి అవకాశం, ఆసరా లేని అమ్మాయిలను ఆదుకోవడానికి స్వచ్ఛంద సంస్థలు తమ వంతు కృషి చేస్తున్నాయి. సెంట్రల్ ఫర్ సోషల్ సర్వీస్, సీడబ్ల్యూఎస్, డీసీపీవో వంటి సంస్థలు ఇందుకు ఉదాహరణ. ప్రతి అమ్మాయికీ హెల్ప్ లైన్ నంబర్లు తెలిసివుండాలి.

అవి 1098, 100, 102, 181.

2017లో పవర్ ఆఫ్ అడోలెసెంట్ గార్ల్స్ విజన్ 20-30 థీమ్ తో ముందుకు వచ్చింది. ఈ సంవత్సరం ‘రైజ్ యువర్ వాయిస్’ అంటూ బాలికల కష్టాలపై నోరు విప్పి చెప్పమంటోంది ఐక్యరాజ్య సమితి. బాలికల హక్కులేమిటో బాలికలకు తెలియాలి. ప్రతి పాఠశాలలో బాలికలకు వారి హక్కుల గురించి అవగాహన కలిగించాలి. పిల్లల మధ్య చర్చలు జరపాలి. ఆడపిల్ల అంటే భారంగా కాకుండా, ‘ఆడపిల్లే కావాలి’ అనే స్థాయికి సమాజం ఎదగాలి. మార్పు మనలో రావాలి. బాధితురాలిని కాకుండా తప్పుకు కారణమైన వారిని నిలదీయాలి. అమ్మాయిని కాదు ఎగతాళి చేయడం.. ఆ పని చేసిన వారి పట్ల చేయాలి. తల్లిదండ్రులు సంస్కారం అబ్బాయిలకూ నేర్పాలి. బాలికల హక్కులు నెరవేరాలంటే సమాజంలో మార్పు, బాధ్యత పెరగాలి. ఈ మార్పు ప్రతి ఒక్కరిలో రావాలి. ♦

**బాలికల హక్కులు:-**

- 1.జీవించే హక్కు
- 2.విద్యా హక్కు
- 3.ఆరోగ్య హక్కు
- 4.పోషకాహారం పొందే హక్కు
5. బాల్య వివాహాన్ని ఎదిరించే హక్కు
- 6.లింగ వివక్షను వ్యతిరేకించే హక్కు
- 7.దౌర్జన్యాల నుంచి, దుర్మార్గుల నుంచి రక్షణ పొందే హక్కు
- 8.బాల కార్మిక జీవితం నుంచి బయట పడే హక్కు
- 9.తన కెరియర్ ను ఎన్నుకునే హక్కు
- 10.బాలికల అమ్మకాన్ని వ్యతిరేకించే హక్కు ఇవన్నీ బాలికల హక్కులుగా గుర్తించాలి.





అభివృద్ధికి  
మూలం

# విజ్ఞానమా? మతమా?

“మత విశ్వాసాలు మనిషిని మూర్ఖునిగా తయారు చేస్తాయి” అని ఐన్‌స్టీన్, స్టీఫెన్ హాకింగ్, రిచర్డ్ డాకిన్స్, అబ్రహం థామస్ కోహర్, పెరియార్ ఈవీ రామస్వామి లాంటి గొప్పవాళ్లు ఎంతోమంది చెప్పారు. అది నిజమేనని దేశ ప్రధానితోపాటు కేంద్రమంత్రులు రుజువు చేశారు. ఏ మతాన్ని అనుసరించకపోయినా, ఏ దేవుణ్ణి ప్రార్థించకపోయినా జరిగే నష్టంగాని, ప్రమాదంగానీ ఏదీ లేదు. అందుకు ఎన్నో ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. హిందూమతాన్ని అనుసరించని క్రైస్తవులకు, ముస్లింలకు, బౌద్ధులకు, జైనులకు హిందూ దేవుళ్ల వల్ల అపాయం లేదు. క్రైస్తవాన్ని నమ్మని హిందు, ముస్లిం ఇంకా ఇతర మతాల వారికి క్రైస్తవుల దేవుడి వల్ల ఎలాంటి ప్రమాదం లేదు. నష్టమూ లేదు. ముస్లిముల దేవుడు

అల్లాను నమ్మని ఇతర మతస్తులకు ఆయన ఏమో చేస్తాడన్న భయం లేదు. ఇదంతా విశ్వాసాలకు సంబంధించింది. అందుకే మత విశ్వాసాలు లేకపోయినంత మాత్రాన జరిగే ప్రమాదాలు లేవు. విశ్వాసమున్నంత మాత్రాన జరిగే మంచీ లేదు. రుజువులేని నమ్మకాలకు, భ్రమలకు విలువ ఉండదు. సైన్సు ఎప్పటికప్పుడు నూతన ఆవిష్కరణలతో ముందుకు వస్తుంది. కానీ మతాలేం తక్కువ తినలేదు. కొత్తకొత్త దేవుళ్లను సృష్టించుకోవడం లేదా? అని ప్రశ్నించాడు. నిజమే కదా? మనుషులు మాత్రమే మతాలు పాటిస్తారు. మత మార్పిడిలు చేసుకుంటారు. అంతేకాదు, దేవుళ్లను కూడా మార్చుకుంటారు. యూదుల దేవుడు యహూవాను విడగొట్టే కదా ముస్లిములు, క్రైస్తవులు ఏర్పడ్డారు?

బుద్ధుని బోధనలేవో బాగున్నాయని అనిపించేకదా హిందువులు ఆయన్ని దశావతారాల్లో చేర్చుకున్నారా? సమాజంలో అతి నిరాడంబరంగా జీవించిన షిరిడి సాయిబాబాకు లేని శక్తులు ఆపాదించి, వెండి బంగారు కిరీటాలు పెట్టి హిందూ దేవుణ్ణి చేశారా? పూజారులు సంస్కృత శ్లోకాలతో పూజలు చేస్తున్నారు. సాయంత్రం కాగానే హారతి, భజన, హుండీలో డబ్బులు.. అంతా ఓ వ్యాపారం. దానికి మళ్లీ టెలివిజన్ ఛానళ్లలో ప్రత్యక్ష ప్రసారాలు. మత మార్పిడులు మనుషులలోనే కాదు, దేవుళ్ళలో కూడా జరిగాయని తెలుస్తూనే ఉంది. అంటే ఇవన్నీ మతాల్లో జరిగిన నిత్య నూతన పరిణామాలన్న మాట ! సైన్సుకు మతానికీ, సైన్సుకు ఆధ్యాత్మికతకు ఏదో సంబంధం ఉందని మాయమాటలు చెప్పే పిచ్చివాళ్లు



కొందరుంటారు. నిజానికి అలాంటిదేమీ లేదు. ఇవి ఒక దానికి ఒకటి పూర్తి వ్యతిరేకం. సైన్సు జనాన్ని ఊహల్లో, భ్రమల్లో ఉంచదు. జనాన్ని విడగొట్టదు. సైన్సు ఫలితంగా ఒక కొత్త మందు లేదా ఒక కొత్త వస్తువు వాడుకలోకి వచ్చిందంటే అది సర్వమానవాళికి అందుతుంది. కాని తమ దేశం వారికి, తమ ప్రాంతం వారికి లేదా తమ మతస్తులకు, తమ కులస్తులకు మాత్రమే అందుబాటులోకి రావాలని అది కోరుకోదు. సైన్సు జనంలో ద్వేషం రగిలించదు. మత కలహాల వలే సైన్సు కలహాలు చరిత్రలో ఎక్కడా నమోదు కాలేదు. మన కళ్లముందు కూడా జరగడం లేదు. సైన్సుకు మతంతో అవసరముంది అని ఏ శాస్త్రవేత్తా చెప్పలేదు. అయితే సైన్సును అంగీకరిస్తూనే, దాని మూల సూత్రాన్నీ, స్ఫూర్తినీ పక్కకు నెట్టి సైన్సును పూర్తిగా ఉపయోగించుకుంటూ తమతమ మౌఢ్యాన్ని ప్రచారం చేసుకుంటున్న మత గురువులు, మత బోధకులు, సద్గురువులు, బాబాలు, పీఠాధిపతులు, అమ్మలు, ప్రవచనకారులూ, పాస్టర్లూ, ఇమాంలు ఎంతోమంది ఉన్నారు. వీరిలో కొంతమంది మంచి ఇంగ్లీషు మాట్లాడుతూ ప్రచారం చేస్తుంటారు. మరికొందరు గొప్ప అభ్యుదయవాదుల్లాగా మాట్లాడుతూ, సైన్సును పొగుడుతూ భగవంతుడి ఉనికిని బలపరుస్తుంటారు. మామూలు మత విశ్వాసకుల కన్నా ఇలాంటి వారు సమాజానికి చాలా ప్రమాదం. వారి ఉపన్యాసాల్లోని అంతరార్థాన్ని అందులోని మోసాన్ని జనం గుర్తించుకోవాల్సి ఉంటుంది. ఇలాంటి వారంతా మన కళ్లముందే కనబడుతున్నారు. వీళ్లు సోషల్ మీడియా ద్వారా సమాజాన్ని ప్రభావితం చేయడానికి ఎక్కువ తాపత్రయ పడుతుంటారు. గణితంలో ప్లస్ -

మైనస్ గుర్తుల్లాగానే సమాజంలో మంచీ-చెడు ఉన్నట్లుగానే సైన్సు-మతమూ ఉన్నాయి. భౌతిక శాస్త్రం ప్రకారం ధన విద్యుత్-రుణ విద్యుత్లు ఉన్నాయి. చెప్పొచ్చేదేమంటే సైన్సు ప్లస్ గుర్తు మతం మైనస్ గుర్తు. సృష్టిలోని జీవరాసులన్నీ దైవ భావనతో సంబంధం లేకుండా బతుకుతున్నాయి. మనిషి మాత్రమే దేవుడనే అవివేకపు నమ్మకం దగ్గర ఆగిపోయాడు. అయితే ఈ ఆధునిక కాలంలో మనిషి దాన్ని కూడా గ్రహించుకున్నాడు. పైగా సరి చేసుకునే దిశలో ముందుకు నడుస్తున్నాడు. ఆ క్రమంలో కొంత సమయం పడితే పట్టాచ్చుగాక బూజు పట్టిన తన పురాతన భావజాలాన్ని తప్పక వదిలించుకుంటాడు. పైగా రాబోయే తరాల్ని అందుకు దూరంగా ఉంచి పెంచుకుంటాడు. ఈ రోజు ప్రకృతి రహస్యాలన్నింటికీ సైన్సు జవాబు చెపుతున్నా, వాటన్నిటిని పక్కన పెట్టి, ఎప్పుడో అనాది కాలంలో తన పూర్వీకులు రూపొందించిన దేవుడికి/మత విశ్వాసాలకు చెక్కభజన చేస్తాడా? ప్రకృతి రహస్యాలను అర్థం చేసుకోలేని ఆదిమానవుడి కల్పనలకే ప్రాధాన్యమిస్తాడా? ఇవ్వడుగాక ఇవ్వడు. కేవలం మానవీయ విలువలకే ప్రాధాన్యమిస్తాడు. ప్రశ్నించే తత్వమే సైన్సనీ, అదే నూతన ఆవిష్కరణలకు కారణమవుతోందని తెలిసిన ఆధునికుడు ప్రశ్నించే తత్వాన్ని పెంచుకుంటాడే గాని, అణచి పెట్టడు. సైన్సు రుజువుకు నిలబడుతుంది. నమ్మకం రుజువుకు నిలబడదు. ఎందుకంటే ప్రశ్నను అణిచేస్తే జాతి పురోగమించదు. నేటి ఆధునిక-సామాన్యడికి ఉన్న సౌకర్యాలు ఒకనాటి చక్రవర్తులకైనా లేవు. ఖచ్చితంగా అది సైన్సు వల్లే సాధ్యమైంది. స్వాతంత్ర్యానంతరం దేశంలో పేదరికం, అవినీతి రూపుమాపలేదు. అక్షరాస్యత

పూర్తిగా సాధించలేదు. అయితే కొన్ని రంగాల్లో గణనీయమైన ప్రగతిని సాధిస్తూనే వచ్చాం. కొందరు ఇతర దేశాల నుంచి ఇంతవరకు మనకు అందుతూ వస్తున్న వైజ్ఞానిక ఫలితాలు ఎందుకూ పనికిరానివని, ఈ గడ్డమీద రుషులు, యోగులు ఏనాడో వాటిని కనుగొన్నారని చెబుతున్నారు. పురాణ కావ్యాల్లో ఉన్న కల్పనల్ని వాస్తవాలుగా భ్రమింపజేస్తున్నారు. నీతిమంతుడైన మనిషే అవినీతికి పాల్పడుతున్నాడు. ప్రజల్ని రక్షించాల్సిన పరిపాలకుడే వారిని భక్షిస్తున్నాడు. ఇతరులకు సహాయపడాల్సిన మనిషే వారిని చంపుతున్నాడు. స్త్రీలను గౌరవించాల్సిన మనిషే వారిపై లైంగిక దాడులు చేస్తూ క్రూరంగా చంపుతున్నాడు. కొంతమంది-పరిశోధనల్లో నిమగ్నమై జీవితాలు త్యాగం చేసి నూతన ఆవిష్కరణలను మానవాళికి ధారపోస్తున్నారు. మరికొందరు వాటిని పూర్తిగా అనుభవిస్తూ మతం దేవుడు అనే మూఢత్వంలో మునిగిపోతున్నారు. అంతేకాదు, ఆ మూఢత్వాన్ని సిగ్గు లేకుండా జనంలో ప్రచారం చేస్తున్నారు. దానివల్ల వాళ్ళు లాభపడడమే గాని, జనానికేం ఉపయోగం ఉండదు. అలాంటి వారిని సత్కరించే జనం కూడా ఆలోచించాలి. జనం హేతుబద్ధంగా ఆలోచించడం ప్రారంభిస్తే ఇలాంటి వారి దుకాణాలు మూతపడతాయి. ఈ సమాజాన్ని నేటి ఇరవై ఒకటవ శతాబ్దంలోకి తీసుకొచ్చిన శాస్త్రవేత్తల, ఉపాధ్యాయులు, సైన్స్ కార్యకర్తల, రచయితల కృషిని గుర్తించి గౌరవించుకోవడం అవసరం! ఇది మనిషిలోని ప్లస్-మైనస్ ల పోట్లాట. ధన విద్యుత్-రుణ విద్యుత్ల మధ్య ఘర్షణ. సైన్సుకూ మతానికీ జరుగుతూ వస్తున్న భీకర పోరాటం! ♦



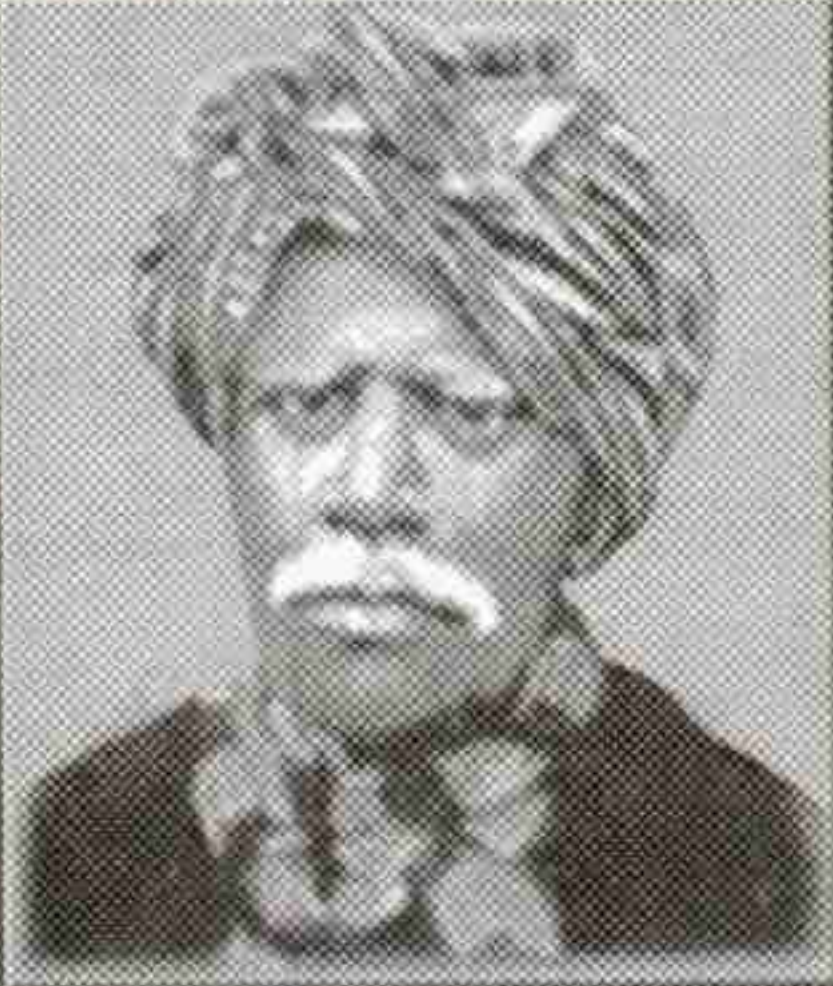
## వీరేశలింగం పంతులు

## స్వీయ రచనా కాలం

కందుకూరి వీరేశలింగం

హాస్య సంజీవిని.

మూఢనమ్మకాలు, దురాచారాలపై బ్రహ్మాస్త్రం



1802లో గుంటూరులో పంతులుగారు మరొక వితంతు వివాహం జరిపారు. ఆ వివాహము జరిపించవలసిందిగా అక్కడ న్యాయాదీశులు విశ్వనాథశాస్త్రిగారు పంతులుగారిని కోరారు. పంతులుగారు తన భార్యతో కలిసి వారింటికే వెళ్లారు. పంతులుగారిని చూడగానే ఆ ఇంటి వంట బ్రాహ్మణుడు వెళ్లిపోయాడు. శాస్త్రిగారి భార్య తన ఇంట్లో ఆ వివాహం జరపవద్దని పట్టుపట్టింది. అయినా శాస్త్రిగారు దృఢనిశ్చయంతో అక్టోబర్ 11న తమ ఇంటనే వివాహం జరిపించారు. ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు ఈ వివాహమునకు వచ్చారు. ఆ తరువాత గుంటూరులో జరిగిన వితంతు వివాహాలు ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారే నిర్వహించారు. అక్టోబరు అక్టోబరు 14న రాజమహేంద్రవరంలో మరొక వితంతు వివాహం జరిపారు. వరుడు తిరుమళ్ల వెంకట సుబ్బారావు. చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహంగారి పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడు. వధువు తిరువళ్లూరులోని తిరుమలారాధ్యగారి పుత్రిక. వధువు తండ్రి వైష్ణవ వరుడే కావాలని పట్టుపట్టినా ఎవ్వరూ దొరకని కారణాన పంతులుగారు నచ్చజెప్పి ఈ వివాహం జరిపించారు. తరువాత చెన్నపట్నానికి చేరారు. రాజమహేంద్రవరంలో పురమందిరం, చెన్నపట్నంలో సంఘసంస్కార సమాజ మందిరము కట్టించారు. స్త్రీలకు ప్రార్థనా

మందిరం కట్టించారు. వేసవిలో పంతులుగారు భార్యతో కలిసి బెంగుళూరు వెళ్లారు. అక్కడ బ్రహ్మసమాజకులు పంతులుగారి దంపతులను ఆహ్వానించారు. వారు పగలు మగ్గము వేసి, నేతనేసిన ఇంట్లో రాత్రి మగ్గములు ఎత్తి ఉపసనము జరిపారు. వారికి చదువులేదు. ధనమూలేదు. కానీ నిజమైన భక్తులు. పంతులుగారు వారికి ఒక మందిరం కట్టించాలని తలచి ఒక ఇల్లు అమ్మకానికి వస్తే పంతులుగారు దాన్ని రూ.500 కొని వారికి ఇచ్చారు. పంతులుగారు చెన్నపట్నంలో తన ఇంటిలో ఉన్న వితంతువులను ఎగ్గురులోని బాలికల పాఠశాల పంపేవారు. వారు కొందరు ఇంటికి ఆలస్యంగా వచ్చేవారు. అందులో బాల వితంతువు ఉండేది. ఆమెకు తరుచూ అనారోగ్యం వచ్చేది. వైద్యునికి చూపించి మందులు వాడినా తగ్గేది కాదు. చివరకు లేడీ డాక్టర్కు చూపిస్తే ఆమె సుఖవ్యాధులతో బాధపడుతుందని తెలిసింది. పంతులుగారు చాలా బాధపడ్డారు. తరువాత వితంతువులను పాఠశాలకు పంపడం మానివేశారు. ఒక సరుకుతోట అమ్మకానికి వస్తే తొమ్మిది వందల రూపాయలకు దానికి పంతులుగారు కొని అక్కడ ఒక ఇళ్లు కట్టి పాఠశాలగా మార్చారు. కానీ సంరక్షకులు ఎవ్వరూ లేని కారణంగా వితంతువులను అక్కడ ఉంచడానికి సాహసించలేదు. పంతులుగారి ఇంట్లో ఉన్న 40 సంవత్సరాలు వితంతువులిద్దరినీ అక్కడ ఉంచారు. వారి బాగోగులన్నీ పంతులుగారే చూసుకునేవారు. కానీ ఆడవారిద్దరినీ ఒంటరిగా ఉంచారని

స్థానికులు తప్పుపట్టారు. ఈ కారణాల వల్ల పంతులుగారికి చెన్నపట్నం నుంచి తమ నివాసం మార్చాలనే ఆలోచన కలిగింది. చెన్నపట్నంలో మనిషి సహాయం లేదు. ధన సహాయం లేదు. తనకత్యంత ఆప్తమిత్రుడు మరణించాడు. వితంతువు శరణాలయానికి వచ్చేవారందరూ తెలుగు వారే. తమిళులెవ్వరూ లేరు. దీంతో అధిక శ్రమ అవుతున్న కారణంగా పంతులుగారు కళాశాల పనులను కూడా వదిలి వేయాలని ఆలోచనకు వచ్చారు. ఉద్యోగ విరమణ చేశారు. అక్కడ ఉన్న ఆస్తులన్నీ అమ్మేసి తిరిగి రాజమహేంద్రవరం చేరారు.

## స్వీయ రచనలు!

ప్రారంభంలో పంతులుగారు చందస్సు నేర్చుకుని కతన పదాలతో స్వయంగా మార్కండేయ శతకం, గోపాల శతకం రచించారు. ఆ శతకాలు చదివి పంతులుగారి కవిత్వాన్ని అందరూ మెచ్చుకున్నారు. శుద్ధాంధ్ర నిరోష్ఠ్య నిర్వచన నైషధము అను కావ్యం పంతులుగారు రచించారు. సర్వకళాశాల వారు ఆ కావ్యాన్ని పట్టభద్ర పరీక్షకు గ్రంథంగా చేశారు. తరువాత రసికజన మనోరంజనం అనే పేరుతో ఐదు అశ్వాసములు గల శుద్ధాంధ్ర ప్రబంధం రచించారు. శుద్ధాంధ్రోత్తర రామాయణ రచన చేశారు. ఈ రచనలన్నిటినీ పండితులు, పత్రికాధిపతులు శ్లాఘించారు. కోరంగిలో ఉన్న కాలంలో వీరేశలింగం గారు “సంగ్రహణ వ్యాకరణం” పద్య రూపంలో నీతి దీపిక రచించి ముద్రించారు.

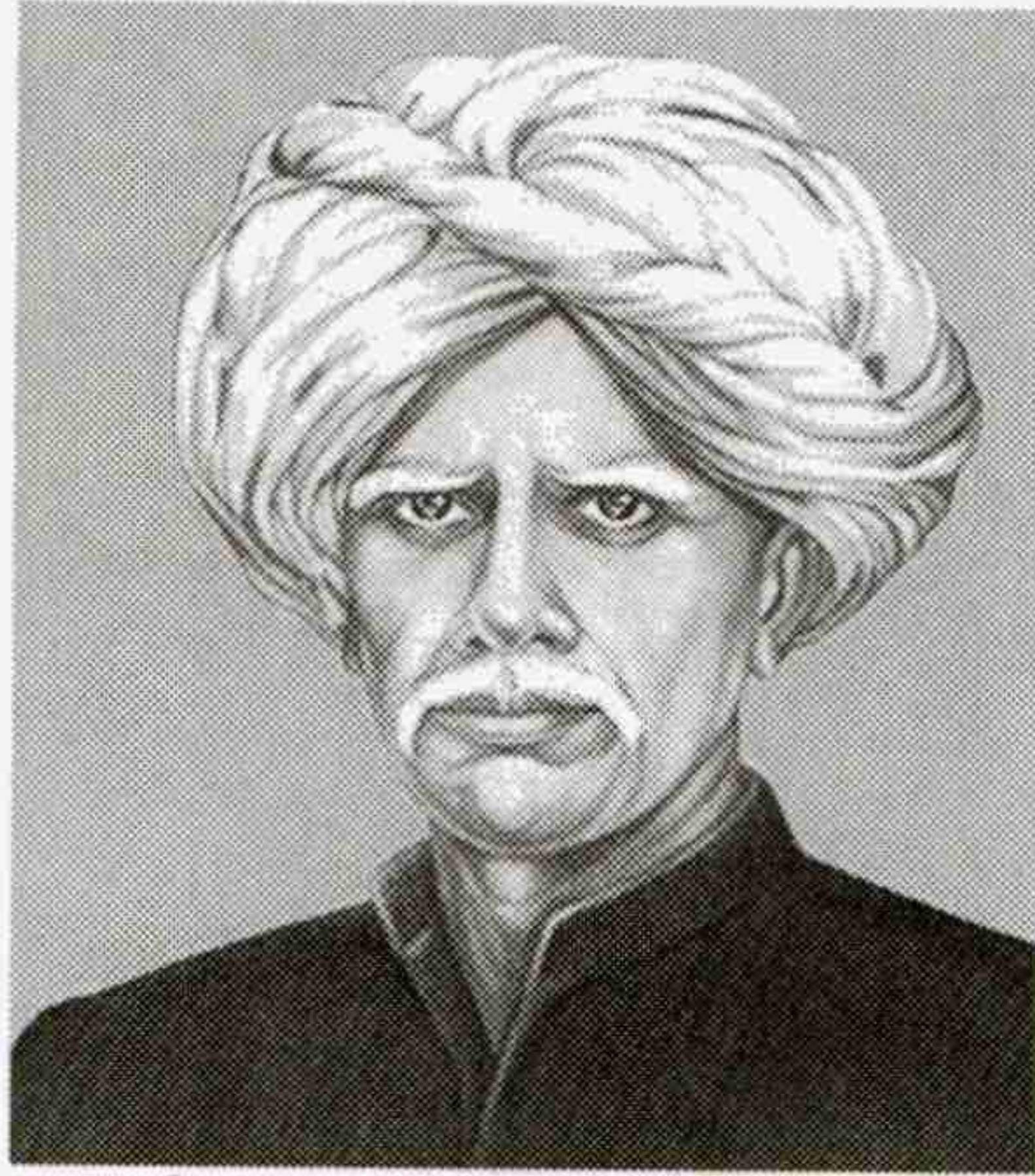
అంతవరకూ పాఠశాలలో బాలురకు



సులభంగా అర్థమయ్యే వ్యాకరణం లేదు. తెలుగులో చిన్నేశ్వరి రచించిన నితిచంద్రిక వచన కావ్యం సగంలో ఆపివేస్తే పంతులుగారు మిగిలిన సగం పూర్తి చేసి ప్రచురించారు. చెన్నయ్‌లోని క్రైస్తవ కళాశాలలో ఈ గ్రంథాన్ని పాఠ్యపుస్తకంగా ఎంపిక చేసుకున్నారు. “రాజశేఖర చరిత్రము” ‘వివేకవర్ధని’లో సీరియల్‌గా ప్రచురించి పూర్తయిన తరువాత నవలగా ప్రచురించారు. దానిని మెక్‌నాల్డ్ దొరగారికి అంకితం ఇచ్చారు. రాజశేఖర చరిత్రము మూఢవిశ్వాసాలు పోగొట్టాలనే ఉద్దేశంతో రచించిన ఆ గ్రంథాన్ని పంతులుగారి అనుమతి తీసుకొని చెన్నపురి క్రైస్తవ కళాశాల పత్రికలో ఇంగ్లీషు సీరియల్‌గా ప్రచురించారు. రాజశేఖర చరిత్రము తరువాత భారత సంగ్రామం రచించారు. సర్వకళాశాల వారు దానిని ప్రథమ శాస్త్ర పరీక్షా గ్రంథంగా నిర్ణయించారు.

భాష విషయంలో పంతులు గారి అభిప్రాయాలు, పండితులు అభిప్రాయాలు వేర్వేరుగా ఉన్నాయి. ప్రజలకు తెలుసుకోవడానికి భాష ఉపయోగపడాలని పంతులు అభిప్రాయం. రాబోయే తరాలకు సులభంగా అర్థమయ్యేవిధంగా ఉండాలని పుస్తకం వల్ల అటువంటి సౌకర్యం కలుగుతుందని భావించి పుస్తకాలు రచించారు. ఈ అభిప్రాయంతో పండితులు ఏకీభవించలేదు.

పంతులుగారు వారి అభిప్రాయాలను లెక్కచేయకుండా సులభ శైలిలో, సంభాషణ రూపంలో ‘బ్రహ్మ వివాహం’ అను రచన చేసి ‘హాస్య సంజీవని’ మాగ్జెన్‌లో కొంత భాగం ముద్రించారు. ప్రజలందరూ దానిని ఇష్టంగా చదివారు. దాని వల్ల పత్రిక చందాదారుల సంఖ్య పెరిగింది. కేవలం వినోదం కోసమే కాకుండా బాల్య వివాహాలు, వృద్ధ వివాహాలు, కన్యాశుల్కం మొదలైన దురాచారాల నుంచి ప్రజల్లో మార్పు తేవాలనే ఆలోచనతో పంతులుగారు బ్రహ్మ వివాహం రాశారు. ఆ తరువాత గ్రామీణ



భాషలో వ్యవహార ధర్మ బోధని రచించారు. ఈ రచనలో ఎక్కువ పాత్రలు నిజ జీవితంలోనివే. ప్రజలు దీన్ని కూడా విశేషంగా ఆదరించారు. పంతులుగారు శ్రీహర్ష దేవ రచించిన ‘రత్నావళి’ అనే నాటకాన్ని, షేక్స్పియర్ నాటకాన్ని తెలుగులోకి అనువదించి నాటక ప్రదర్శనను జయప్రదంగా నిర్వహించారు. కాళిదాసు రచించిన అభిజ్ఞాన శకుంతలము తెలుగులో అనువదించారు.

‘మాళవికాగ్నిమిత్రము’ అను నాటకాన్ని సంస్కృతం నుంచి తెలుగులోకి అనువదించారు. ప్రహ్లాద, రాగమంజరి నాటకం కూడా తెలుగులో రచించారు. మహాభారతంలోని విరాట్‌పర్వంలో ‘దక్షిణ గోగ్రహణ’ కథను నాటకంగా రచించి ముద్రించారు. హరిశ్చంద్ర నాటకం కూడా రాశారు. దానిని సర్వకళాశాల వారు పఠనీయ గ్రంథంగా నిర్ణయించారు. మూడేళ్ల దాకా పంతులుగారు ఈ గ్రంథ రచన చేశారు.

‘మూషికాసుర విజయం’ అను రచన జంతుపాత్రల చిత్ర పటములతో ముద్రించారు. పంచతంత్రంలోని కథ ఈ రచనకు మూలాధారం. సమాజంలోని వివిధ దురాచారాలు మాన్పించాలనే ఉద్దేశంతో ఈ రచనను వినోద స్ఫూర్తితో రచించారు. పంతులుగారు రచించిన చివరి నాటకం కళ్యాణ కల్పవల్లి.

స్త్రీలను అణచివేసి, పురుషులు మాత్రమే అభివృద్ధి చెందుట, పురుషులకెప్పటికీ సాధ్యం కాదని స్త్రీలకు కూడా అభివృద్ధి కల్పించిననాడే ఇద్దరూ

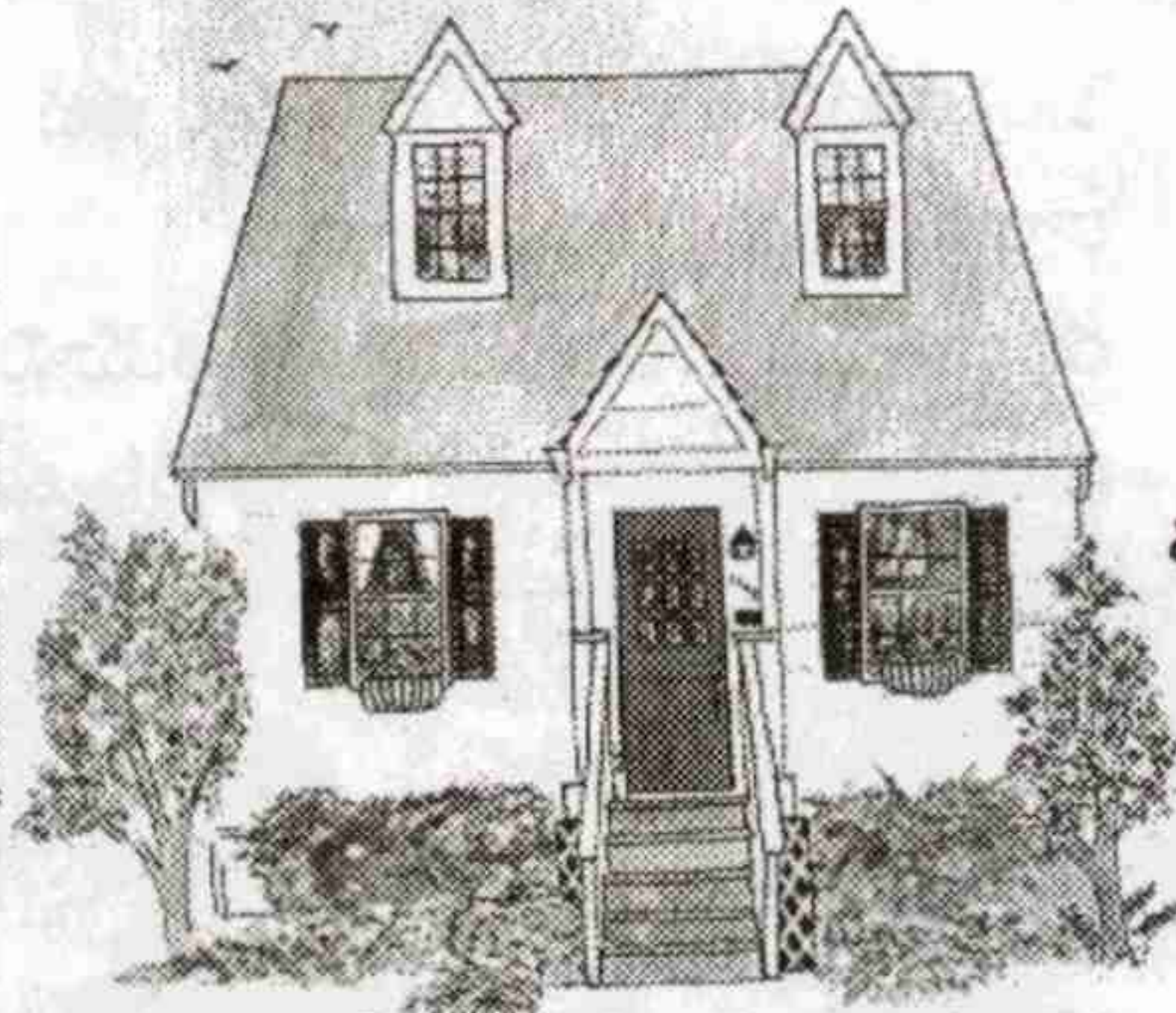
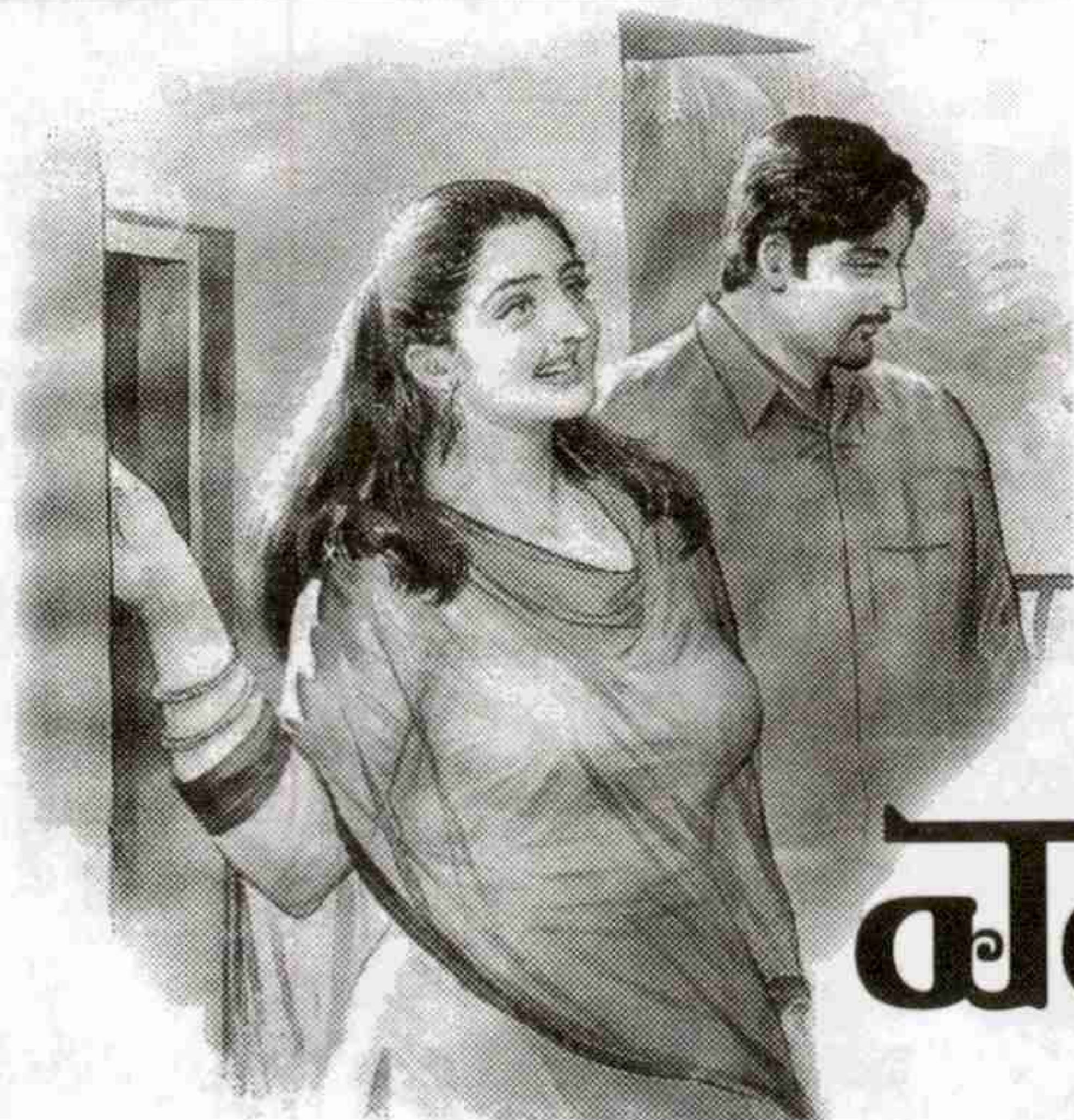
ఉన్నత స్థానానికి చేరతారని పంతులుగారి అభిప్రాయం.

అందుకోసం సత్యహిత బోధని అనే మాసపత్రిక ప్రచురించారు. సత్యవతీ చరిత్రము అనుప్రబంధాన్ని కూడా రచించారు. ఈ సత్యవతీ చరిత్రము తమిళ, కన్నడ, ఇంగ్లీషు భాషల్లోకి అనువదించారు. పంతులుగారు స్త్రీల కోసం చంద్రమతీ చరిత్రము రచించారు. సత్య సంజీవని అను నీతిని బోధించే పుస్తకం స్త్రీల కోసమే రచించారు. స్త్రీలకు మన వారు చేసిన అన్యాయాలను వెల్లడిస్తూ ‘సత్యరాజ పూర్వ దేశ యాత్రలు’ ప్రథమ భాగం రచించి ముద్రించారు. గెలివర్స్ ట్రావెల్స్ పుస్తకం చదివినప్పుడు మూఢవిశ్వాసాలను పరోక్షంగా ప్రదర్శించడానికి ఒక పుస్తకం రాయాలని తలంచి అలాంటి పుస్తకం రచించి ముద్రించారు.

ఇది కూడా ఇంగ్లీషు, కన్నడ భాషల్లోకి అనువదించబడింది. నీతి కథా మంజరి ప్రచురించారు. స్త్రీలకు శరీర, ఆరోగ్య ధర్మాలను తెలియపరుస్తూ ‘సత్యహిత బోధని’ ప్రచురించారు. బాలబాలికలకు స్త్రీ ‘నీతి దీపిక’ అనే శతకం రాశారు. సత్య ద్రౌపది సంవాదం, మాతృపూజ, పితృపూజ పుస్తకాలు స్త్రీల కోసం పంతులుగారు ద్వీపదులుగా రచించారు. స్త్రీలు వినోదంగా చదువుకోవడానికి షేక్స్పియర్ నాటకాన్ని అనువదించి వచనంలో 16 కథలను తెలుగులో రాశారు.

శరీర శాస్త్రం గురించి పుస్తకాన్ని పంతులుగారు రచించారు. ఈ రచనకు మనిషి అస్తిపంజరం వైద్యశాలలో శవాలు కోసే సమయంలో తనను అక్కడకు పిలిపించే ఏర్పాటు చేసుకొని అనేక కష్టనష్టాలకోర్చి ఆ రచన పూర్తి చేశారు. జ్యోతిశాస్త్ర గ్రంథాన్ని ఫోటోలతో సహా ప్రచురించారు. మన దేశంలో సర్వం మన శాస్త్రంలో ఉన్నదని తామే సర్వజ్ఞులమని, ఇతర దేశస్తుల నుంచి నేర్చుకోవాల్సింది ఏమీ లేదని దురభిమానం ఉండటం వల్లే శాస్త్రజ్ఞానం లేకుండా ఉన్నామని పంతులుగారు చెప్పేవారు. ♦





నమ్మకం ఉండొచ్చు. కానీ  
మూఢనమ్మకం మనిషిని మత్తులో  
ఉంచుతుంది. అజ్ఞానాన్ని  
పెంచుతుంది. వాస్తవికతను  
వదిలేస్తుంది. చివరకు బతుకును చీకటి  
చేస్తుంది. పుట్టక దగ్గర నుంచి చావు  
దాకా అన్నీ కర్త ఫలితం అంటూ శక్తి  
హీనులను చేస్తుంది. అటువంటిదే ఈ  
వాస్తు - వంకాయ.

# వాస్తు-వంకాయ

‘వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు  
తులాభారం తూగితే - కరెడ్ల కామక్కు  
వంకాయల భారం తూగిందంట. అరువూ  
తెరువూ ఉండే మాట్లాడుతున్నావా? వాళ్లది  
ఇద్దరి సంపాదన. దానికి తోడు ఊర్లో  
అంతో ఇంతో పొలం పుట్రా ఉన్నోళ్లు.  
మనమెక్కడి నుంచి తెస్తాం’ అంటూ ప్లాటు  
కొనమని అడిగి, కొనలేదని అలిగి అన్నం  
తినకుండా పండుకున్న పెళ్లాం నీరజని  
కాస్త గట్టిగానే మందలించాడు మహేష్.  
నీరజ వాళ్లు రాధిక వాళ్లు ఇరుగు  
పొరుగున ఉంటారు’ ఇందమ్మా పులగూర  
అంటే ఇందమ్మా తీగూర ‘అని ఏది చేసినా  
ఇచ్చిపుచ్చుకునేంత స్నేహం వాళ్లది. రాధిక  
ఉద్యోగిని. పొద్దున్నే టిఫిను, వంట చేసి,  
పిల్లలిద్దరికీ క్యారీర్లు కట్టిచ్చి, తనూ బాక్స్  
పెట్టుకొని ఉదయం తొమ్మిదింటికి  
ఆఫీసుకు పోతే మళ్లీ ఇంటికొచ్చే పాటికి  
ఐదున్నరవుతుంది. అదీ ఈ మధ్య  
టూవీలర్ కొనుక్కుంది. లేకుంటే ఆరు  
దాటేది.

రాధిక భర్త, నీరజ భర్త లిద్దరూ  
కాలేజీలో లెక్చరర్లు. మగ మహారాజులు.  
కాలేజీ వదిలాక తిన్నగా ఇంటికి రారు.  
వచ్చినా షటిల్ బ్యాట్లు పట్టుకొని స్టేడియం  
దగ్గర కాసేపు ఆడుకొని, కాసేపు కబుర్లు  
చెప్పుకొని ఏ ఏడింటికో వస్తారంటికి.  
రాధిక పిల్లలు అయిదింటికి ఇంటికి  
వచ్చినప్పుడు నీరజ దగ్గర తాళాలు

తీసుకొని వాళ్లింటి కెళతారు. రాధికకు  
హెల్త్ కాన్సియన్ ఎక్కువ. ఇంట్లో ఎంత  
పనున్నా ఉన్న టైంలోనే ఓ అరగంట  
దగ్గర్లో ఉన్న పార్కు కెళ్లి నాలుగు రవుండ్లు  
తిరిగి వస్తే గానీ తృప్తి ఉండదు.

నీరజకు ఇంట్లో పని తప్ప వేరే పని  
లేకున్నా అలాంటి వాటి విషయంలో ఓపిక  
తక్కువ. అదీకాక ఇంట్లో అత్తా మామ,  
కాలేజీలో చదివే ఆడ బిడ్డ, స్కూలుకెళ్లే  
ఇద్దరు కొడుకులు. ఇందరి ఆలనా పాలనా  
చూసుకోవాలి. ఇంకా మరిది రమేష్  
తిరుపతిలో హాస్టల్లో ఉండి చదువు  
కొంటున్నాడు.

రాధిక బలవంతం మీద నీరజ కూడా  
వాకింగ్కు వెళ్లడం అలవాటు చేసుకుంది.  
వాకింగ్ చేసే అరగంట సేపూ వాళ్లిద్దరూ  
ఇండ్లకు సంబంధించిన విషయాలన్నీటినీ  
మనసు విప్పి ఒకరికొకరు పంచు  
కుంటారు. వాకింగ్ చేస్తూ మాట్లాడరాదని  
కొందరంటారు కాని మాట నోటికి  
వ్యాయామమని రాధిక నమ్మకం. అలా  
వాళ్ల కబుర్ల మధ్యలో వాళ్లు స్థలం  
కొంటున్న విషయాన్ని నీరజకు చెప్పింది  
రాధిక. ‘మీరూ కొనుక్కోకూడదూ’ అంది.  
దాని పర్యవసానమే నీరజ అలక పానుపు.  
పాపం అలిగే ముందు కూడా అన్ని  
పనులూ పూర్తి చేసి కానీ అలక పానుపు  
ఎక్కలేదు నీరజ.

రెండు దినాలుగా శత విధాలుగా  
భర్తను ఒప్పించాలని ప్రయత్నిస్తూనే ఉంది.

ఇది చివరి ప్రయత్నం. నీరజ కోరికలో  
న్యాయముంది. స్థలం కొందామనడం  
అత్యాశ కాదు. గొర్రె తోక బెత్తెదని ఒక్కడి  
సంపాదన కారణంగా సంసారంలో  
ఎదుగూ బొదుగూ లేదు. లోన్ తీసుకొని  
చిన్న స్థలం కొనుక్కొని ఒక ఇల్లు ఏర్పాటు  
చేసుకొంటే ఇప్పుడు ఇంటికి కద్దున్న  
రెంట్తో కంతుల వారీగా లోన్  
తీర్చేయ్యొచ్చు కదా! అన్నది నీరజ వాదన.  
ఎదుగూ బొదుగూ లేని సంసారంలో ఏటా  
ఏడు చేటలప్పని ఇప్పటికే పర్సనల్ లోన్  
తీసుకొని బైక్ కొన్నాడు. అది ఇంకా తీర  
లేదు. మళ్లీ లోన్ రావడం కష్టం అని  
మహేష్ అభిప్రాయం. వచ్చినా నెలనెలా  
జీతంలో పట్టిస్తే గడవడం కష్టమని చెప్పి  
చూశాడు. నాలుగేండ్లకు ముందు మూడు  
లక్షల ఎరియర్స్ వచ్చింది. నీరజకు  
అప్పుడే ఈ ఆలోచన వచ్చింది. కానీ  
రమేష్ చదువుకు డబ్బు అవసరం  
ఉన్నందువల్ల తన ఆలోచనను అదుపులో  
పెట్టుకుంది. ఈ సంవత్సరం రమేష్  
చదువు పూర్తవుతుంది. అదొక ధైర్యం. అదే  
చెప్పింది భర్తతో. అప్పుడు వేలల్లో ఉన్న  
స్థలాలు ఇప్పుడు లక్షల్లోకి మారాయి.  
ఇప్పుడైనా కళ్లు తెరవకపోతే సొంత ఇంటి  
ఆశ ఊహల్లోనే తెల్లారిపోతుందని నీరజ  
భయం. ‘చూద్దాం’ అని భర్త మహేష్  
చెప్పిన మాటతో అలక పానుపు దిగిన  
నీరజ మర్నాడే రాధిక తెచ్చి ఇచ్చిన ప్లాట్లకు  
సంబంధించిన ప్లానును మహేష్ →



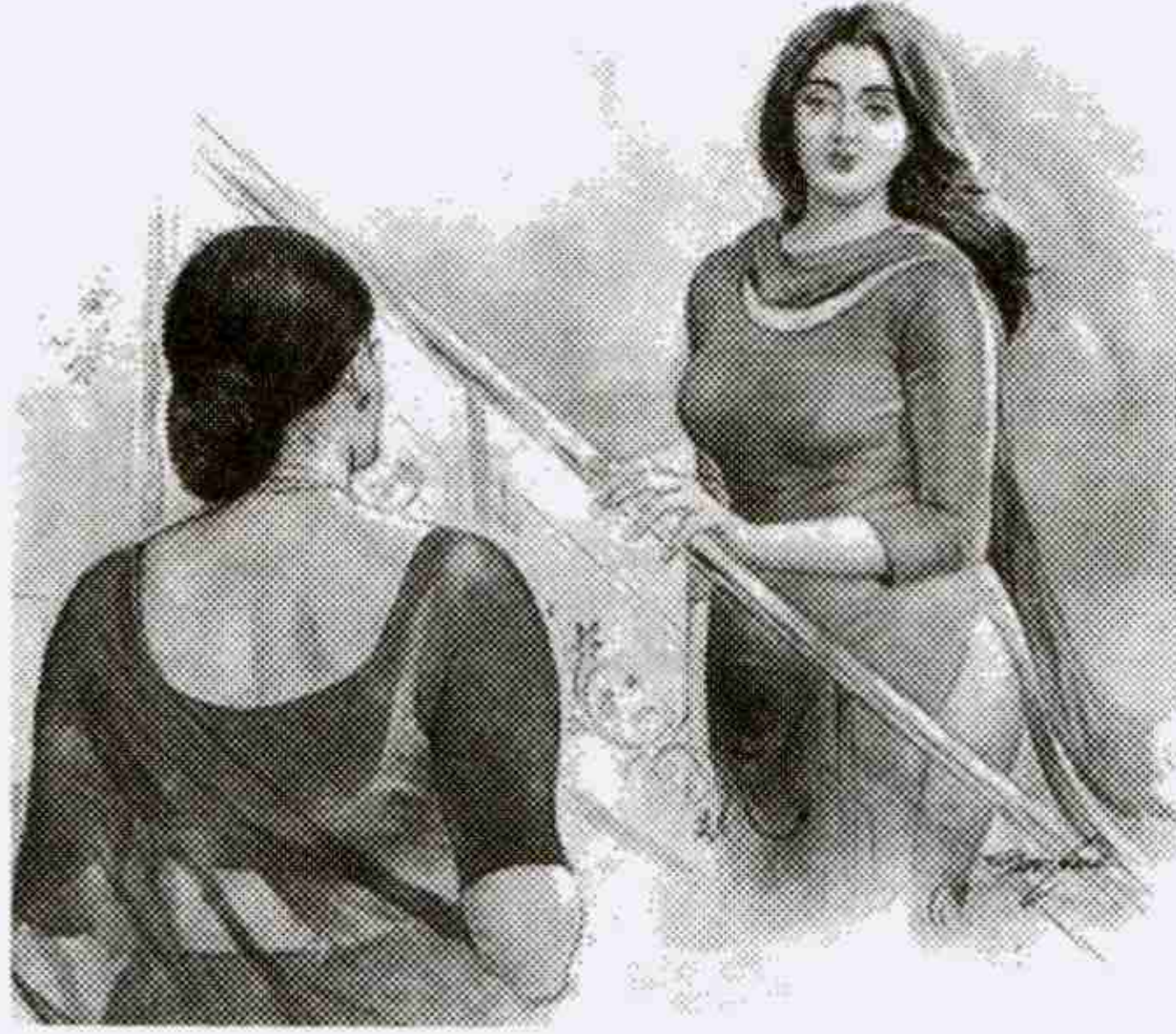
చేతిలో పెట్టి అతడు  
చూస్తుండగా వివరించడం మొదలు  
పెట్టింది.

నాలుగెకరాల్లో నాలుగు రకాలుగా  
వేసిన ప్లాట్లు అవి. ముందువరసలో  
తూర్పు దిశగా ఉన్న ప్లాట్లు అన్నీ  
అయిపోయాయట. అవన్నీ అయిదు  
సెంట్ల ప్లాట్లు. ఖరీదు కూడా మిగిలిన  
వాటి కంటే ఎక్కువ. తూర్పు ఉత్తరం  
రోడ్డున్న ప్లాట్లు పది సెంట్లకు అంటే  
రెండు. ప్లాట్లకు రాధికా వాళ్లు రెండు  
లక్షలు అడ్వాన్సు ఇచ్చారట. ముప్పై  
అడుగుల రోడ్డుకున్న తూర్పు దిశ  
ప్లాట్లు కూడా అయిపోయాయని  
చెప్పారు.

ఒక పుణ్యదినాన భార్యా భర్తలిద్దరూ  
కలిసి ప్లాట్లు చూడానికి వెళ్లారు.  
వాస్తుదృష్టితో మంచి వసుకున్నవన్నీ బ్లాక్  
చేసి పెట్టారు ఓనర్లు. అవి  
అయిపోయాయని చెప్పారు. కావాలంటే  
కొనుక్కున్న వాళ్లనడిగి ఇప్పిస్తామన్నారు.  
ముందు రేటుకంటే కొంత లాభం వచ్చినా  
వాళ్లు ఇచ్చేస్తారన్నారు. ఇదో బిజినెస్  
టాక్టిక్ అని వీళ్లకు అర్థమైపోయింది. చివరి  
వరసలో వేసిన రెండున్నర సెంట్ల ప్లాట్లలో  
చివరిది కొంత క్రాస్ ఉంది. క్రాస్ తీసేస్తే  
రెండుంకాలు సెంట్లకు కూడా కొంత  
తక్కువగా మిగులుతుంది. క్రాస్గా ఉన్న  
స్థలం ఆ ప్లాట్ తీసుకున్న వాళ్లకే ప్రీగా  
వదులుతామనడంతో తక్కువకు వస్తుందన్న  
ఉద్దేశంతో దాన్ని తీసుకోవడానికి  
సిద్ధపడ్డారు.

స్థలం రిజిస్ట్రేషన్ అయిపోయింది.  
తెలిసిన ఇంజనీరుతో ప్లాన్  
గీయించుకొచ్చినాడు మహేష్. రెండు  
చిన్నచిన్న బెడ్ రూంలు, ఒక హాలు,  
అగ్నేయంగా వంట గది, కొద్దిపాటి  
స్థలంలో వరండాలాంటి పోర్టికో. రెండు  
బెడ్ రూముల్లో ఒక దానికి అటాచ్డ్  
బాత్ రూం ఒక కామన్ బాత్ రూం.  
చూసిన వాళ్లు 'అయ్యో ! అని కొందరు,  
వాస్తుదోష ముందని కొందరు, అగ్నేయం

పెరిగరాదని కొందరు, ఈశాన్యం కట్  
కారాదని మరికొందరు - ఇలా  
రకరకాలుగా నీరజ మనసును భయానికి  
గురిచేసి గుండెను పిసికి ముద్ద చేసి ఒదిలి  
పెట్టారు.



భర్త దగ్గర వాపోయిన నీరజను 'వినే  
వాళ్లుంటే నేనూ చెప్తాను వంద. స్థలం  
ఎట్లుంటే ఏమి? దానికి చెడు చెయ్యాలని  
ఎందుకుంటుంది? అదేమన్నా ప్రాణముండే  
మనిషా? నీ చాదస్తం కాకపోతే!' అని  
నీరజ భయానికి హేతువాదాన్ని అడ్డుగా  
వేశాడు మహేష్. అప్పు చెయ్యకనే స్థలం  
సర్దుబాటుయింది. ఇల్లు కట్టాలంటే బ్యాంకు  
లోన్ తప్పలేదు. నీరజకు పట్టరానంత  
ఆనందం. దాంతో అన్నీ తానే అయ్యి  
దగ్గరుండి చూసుకుంది.

క్రాస్గా ఉన్న స్థలాన్ని కూడా  
వదలకుండా పక్కనుంచి పోవడానికి  
ఏర్పాటు చేసుకొని క్రాస్లను వదిలి ఒక  
చిన్న గదిని, బాత్రూమును ఏర్పాటు  
చేశారు. చిన్న స్థలమైనా ముచ్చటగా  
అమరింది ఇల్లు. సిమెంటు పలకతోనే  
ఓపెన్ కబ్బోర్డ్స్ పెట్టుకున్నారు ప్రస్తుతానికి.  
కొత్త ఇంటి కల సాకారం కావడానికి  
ఆర్థికంగా మహేష్ అప్పులు చేసి ఎన్నో  
తిప్పలు పడ్డాడు. అంతకంటే ఎక్కువగా  
దగ్గరుండి పొదుపుగా ఇల్లు  
తయారుకావడానికి నీరజ చాలా శ్రమ  
పడింది.

రాధిక వాళ్ల ఇంటి నిర్మాణం ఇంకా  
పునాది దశలో ఉండగానే నీరజ వాళ్లు

నలుగుర్ని పిలుచుకొని గృహప్రవేశం  
అయిందనిపించి ఇంట్లో కూడా  
చేరిపోయారు. ఇంటి పని మొదలైనప్పటి  
నుంచి ఉదయాన్నే వంట కూడా పూర్తి చేసి  
అత్తమామలకు చెప్పి ఇంటిదగ్గరికి వెళ్లడం  
అలవాటు నీరజకు. క్రాసుల్లో  
మిగిలిపోయిన కొద్దిపాటి స్థలంతోపాటు  
ఇంటి పనిలో వేస్తుగా మిగిలి పోయిన  
పెయింట్లు, డబ్బాలు, బక్లెట్లు, విరిగిన మట్టి  
కుండలు, కుండీలు, ఎర్ర మట్టితో నింపి  
వాటిల్లో ఆకుకూరలు, కూరగాయలు  
పెంచడం మొదలు పెట్టింది నీరజ.  
కొంతవరకు లాభాలను కలిగించే  
కాలక్షేపమే అది. కూరగాయలుకొనే  
పనిలేదు. తాజావి, ఆర్గానిక్వి వీళ్లు తినగా  
మిగిలినవి తెలిసిన వాళ్లకు కూడా  
ఇస్తున్నామన్న తృప్తి మిగిలింది. అయినా  
ఏదో చెయ్యాలన్న ఉబలాటం నీరజను  
నిలువనీయ లేదు.

కొబ్బరి మొక్కలు అమ్మకానికి వచ్చి  
ఉంటే రెండు కొని తూర్పు అగ్నేయంలో  
ఒకటి, ఉత్తరం వైపు మూరెడు స్థలముంటే  
ఒకటి పాతింది. చుట్టపు చూపుగా  
ఇంటికొచ్చిన వాళ్ల పిన్ని 'అదేంటే నీరజా  
కొబ్బరి మొక్కలెక్కడైనా తూర్పు వైపు  
నాటుకుంటారా? ఎత్తు పెరిగే చెట్లాయే!  
ముందు వాటిని తీసేయ్' అని సలహా  
ఇచ్చింది.

నీరజ తనతో అన్నప్పుడు భర్త  
ఆ మాటల్ని కొట్టి పారేశాడు. 'వాస్తూ  
వంకాయ అంటూ నీ బుర్ర  
పాడుచేసుకోకు. చెప్పే వాడికి వినే వాడు  
లోకువ. అందరు చెప్పినట్లు ఆడక నీకు  
నచ్చినట్లు నువ్వు చెయ్యి. ఏం వాస్తూ బాగా  
ఉన్న ఇండ్లలో వాళ్లకు కష్టాలు రావడం  
లేదా? ఇంట్లో వాళ్లు చావకుండా గూటం  
కొట్టుకోనుండారా?' కాస్త కఠినంగానే  
మాట్లాడాడు మహేష్.

అప్పట్నుంచి ఎవరెన్ని చెప్పినా  
పట్టించుకోవడం మానేసింది నీరజ. ఆ  
ఏడు రమేష్ చదువు పూర్తయింది.  
క్యాంపస్ సెలెక్షన్స్లో ఉద్యోగం కూడా



వచ్చింది. ఇంట్లో ఓ వారం రోజులుండి బెంగుళూరు ఉద్యోగంలో చేరి పోయాడు. ఇంటర్ పూర్తయిన ఆడబిడ్డ మంజులను రమేష్ ఉంటాడని బెంగుళూరులోనే చేర్పించారు. ఆరు నెలలు రమేష్ పీజీలో, మంజుల హాస్టల్లో ఉన్నారు. తిండి నచ్చక ఇల్లు తీసుకొని అన్నా, చెల్లి కలిసి ఉండాలని ప్లాన్ చేశారు కానీ ఆ ప్రతిపాదన అమలు కావడానికి మరో ఆరు నెలలు పట్టింది. వదిన కమ్మగా వండి పెడితే తినడం అలవాటయిన మంజులకు ఇంట్లో పనిభారం కూడా ఎక్కువవడంతో అడపాదడపా తల్లి అక్కడే ఉండాల్సి వచ్చింది.

నీరజకు ఎదో చేసి నాలుగు రాళ్లు సంపదించాలన్న కోరిక ఎక్కువ కావడంతో కొత్త ఇంటికి రాగానే టైలరింగ్ నేర్చుకుంది. సెకండ్ హ్యాండ్ మిషన్ కూడా కొనుక్కొంది. పక్కన ఉన్న సింగిల్ రూములో బ్యూటీ పార్లర్ నడుపుతున్న మోహిని అనే అమ్మాయి, హైస్కూల్లో చదువుతున్న చెల్లెలితోపాటు రూ.1200 అద్దె ఇచ్చి ఉంటోంది. మోహినితోపాటు బ్యూటీ పార్లర్కు వెళ్లి రెండు నెలలు

అసిస్టెంట్గా ఉంటూ ఆ పనుల్లోనూ నైపుణ్యాన్ని సంపాదించుకొంది నీరజ. కొన్నాళ్లకు మోహినికి పెళ్లి కుదరడంతో ఇల్లు ఖాళీ చేసి వెళ్లి పోయింది.

రమేష్ దగ్గరకు వచ్చి పీహెచ్డీ చేసే అమ్మాయి ఉషా 'బ్యూటీ పార్లర్ నడపరాదా?' అని వేసిన ప్రశ్నతో నీరజలో కలవరం మొదలయింది. 'టవున్లో ఫుల్ టైం ఉండడానికి నాకెలా కుదురుతుంది ఉషా ?' ఎదురు ప్రశ్న వేసింది నీరజ. 'టవున్లో ఎందుకంటే, పక్కన మోహిని ఖాళీ చేసిన మీ గదిలోనే పెట్టుకోండి' అని అందా అమ్మాయి. ఇంతదూరం ఎవరోస్తారని నీరజ అనుమానం. ఉష సలహాతో కాస్త రేట్లు తగ్గించి పాంప్లెట్స్ ప్రింట్ చేసి లేడీస్ హాస్టల్ నోటీస్ బోర్డులో పెట్టించింది. నీరజ కిప్పుడు చేతినిండా పని, పర్స్ నిండా డబ్బులు, మనసు నిండా తృప్తి. రెండేళ్లకు అప్పులన్నీ తీరిపోయాయి. నాలుగేండ్లకు ఘనంగా మంజుల పెండ్లి జరిగింది. రమేష్ కూడా ప్రేమ వివాహం చేసుకొన్నాడు. పిల్లలు చక్కగా చదువుకొంటున్నారు.

తూర్పు వాకిలి పెట్టుకొని పెద్ద బంగ్లా

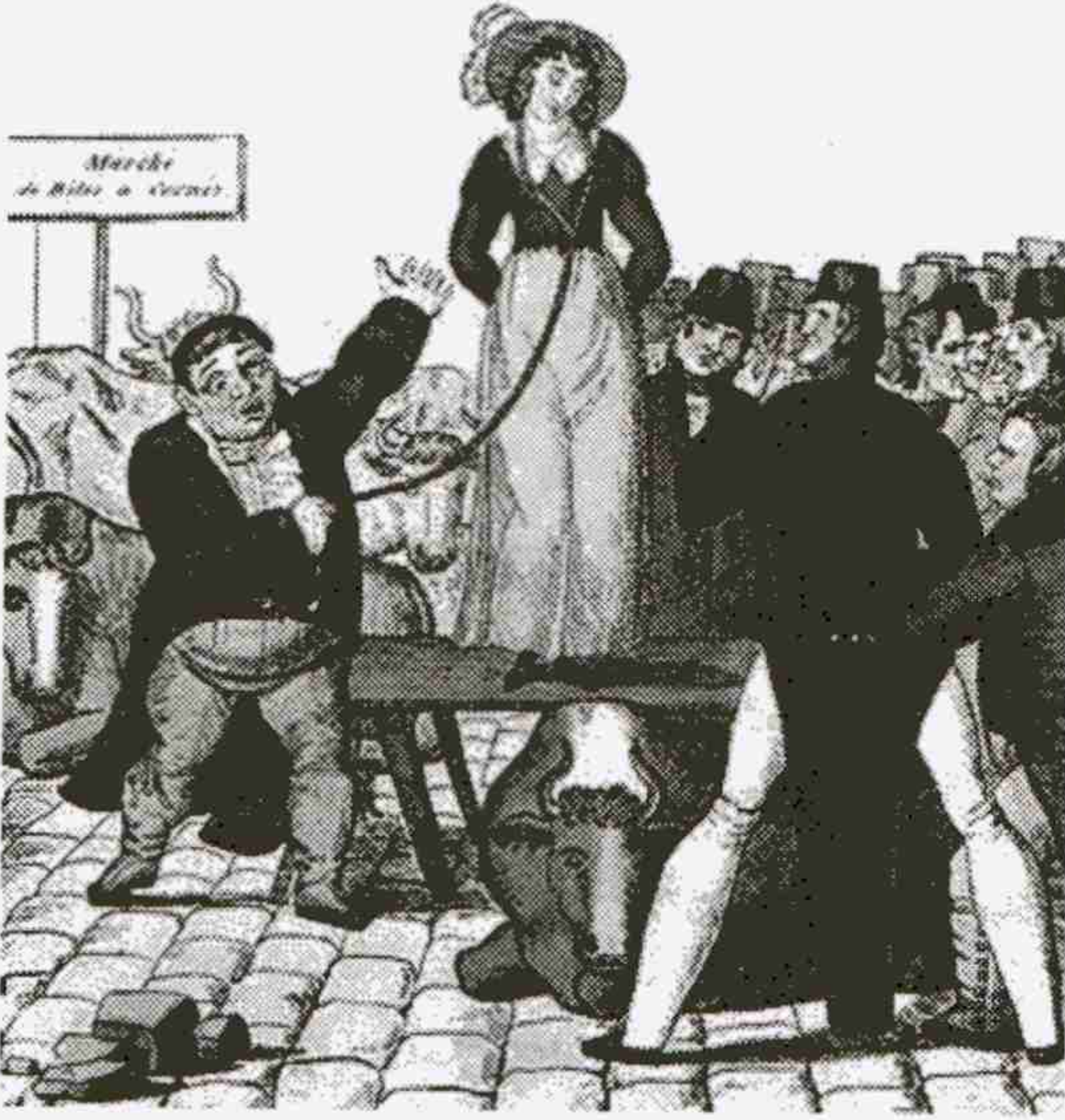
కట్టుకొని అనుకోకుండా జరిగిన కారు యాక్సిడెంటులో భర్తను పోగొట్టుకొని ఒంటరిగా అగచాట్లు పడుతున్న రాధికను చూస్తే మాత్రం నీరజ మనసు కకావికలమై పోతోంది. అలాంటప్పుడు మహేష్ తనతో అన్న మాటలు నీరజకు తప్పకుండా గుర్తొస్తాయి. ఈ ప్లాట్ కొన్నప్పుడు వాస్తూ సరిగా లేదని వారించిన వాళ్లలో రాధిక మొదటి వ్యక్తి కావడం రాధికను చూసినప్పుడల్లా నీరజకు గుర్తు వస్తూనే ఉంది. 'వాస్తూ దోష వాస్తవాలు' అనే పుస్తకం రాసిన మీ అన్న కాని అన్న అద్దించి ఆంజనేయులు సొంత ఇల్లు కట్టుకుంటే కూలిపోయిందట చూడు' అని న్యూస్ పేపర్లు చేతిలో పెట్టిన మహేషును అయోమయంగా చూస్తూ పేపరందుకొంది.

అగ్నేయంలో వంట ఇంటిని, నైరుతిలో బెడ్ రూం ఉండాలని చెప్పి ప్లాన్ గీయించుకున్న నీరజకు అప్పట్లో ఆ పుస్తకమే ఆధారం. ఆ నమ్మకాలు నీరజ మస్తకంలో నుంచి వెళ్లిపోయి చాలా రోజులైంది. అయినా ఆమెను ఆట పట్టిస్తూ పరిసరాలను ఆహ్లాదకరంగా మార్చేసిన భర్త వైపు ఆరాదనగా చూసింది నీరజ. ♦

## సమ్మె కట్టు

సమ్మె కట్టు	ప్రజలంతా	గట్టు మీదకు	ఎవరినీ	కపటతనాన్ని
సమ్మె కట్టు	పురాణాలపై	గిరాబేశారు	పాతి పెట్టడాన్కి?	సకల సమ్మెకు
బలం పుట్టు	ప్రేమతో	నిగ్గదీసి	గల్లీ గల్లీ	సిద్ధం చెయ్
కోళ్లు దినేటోడే	గంపెడాశతో	అడుగు	దిరిగి	కరోనా కంటే
నయమని	కిరీటం	ఈ అధర్న	చెప్పు	ముందే
ఈ గొర్రెల దినేటోళ్లని	పెడితే	సాధువులను	చెల్లెమ్మా	దోపిడీ
చూశాక గాని	గద్దెనెక్కాక	రైతుచట్టం	వాడవాడా	ధగ్గులను
అర్థమైంది	విడ్డూరంగ	మార్పెందుకని?	చాటి	దించేసియ్
సాధువులని	విగ్గుజి	కార్తిక చట్టం	విశ దపర్లు	- లీనా సుందరి
మాధవులని	దీసి	కొత్త కూర్పెందుకని?	చిన్నోడా	
సనాతన	పడేశారు	ఎవరికి	ధిల్లీ నేతల	
ధర్మ స్థాపకులని	సిగ్గు	దోచి పెట్ట డాన్కి?	గోముఖ వ్యాఘ్ర	





# ఆ బంధాలు పేలవం!

సాధించింది. ఆవిరి యంత్రాలు కనుగొనడం, వస్తు ధరలు అందుబాటులోకి రావడం, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ అందుబాటులోకి రావడంతో

మహిళలకు మరిన్ని ఉద్యోగ అవకాశాలు కలిగాయి. కర్మాగారాలు, రైలు మార్గాలు, గనులు, రోడ్ల నిర్మాణం, గాజు, జౌళి పరిశ్రమలు వృద్ధి చెంది పారిశ్రామిక విప్లవానికి సహకరించేందుకు అవసరమైన నిపుణులను తయారు చేసేదిశగా విశ్వవిద్యాలయాలు, వృత్తివిద్యా సంస్థలు తెరపైకొచ్చాయి. ఈ పరిణామం ద్వారా ఏర్పడిన ఉద్యోగ అవకాశాలు పురుషులకే కాదు స్త్రీలకు కూడా స్వేచ్ఛా పథంలోకి అడుగుపెట్టేందుకు కొత్త అవకాశాలు కల్పించాయి. సభ్యతకూ, నైతికతకూ అడ్డంకిగా పరిణమించిన పాతకాలపు అడ్డంకులను తొలగించుకుంటూ జర్మన్ రాజ్యాలు ముందడుగు వేశాయి. ఈ బూర్జువా సమాజంలో స్త్రీ ద్వితీయ స్థానంలో ఉంది. పురుషుడు మార్గదర్శి. స్త్రీ అతన్ని అనుసరిస్తుంది. అంటే మాతృస్వామ్య దశలోని పరిస్థితికి ఇది పూర్తి వ్యతిరేకంగా ఉంది. ఆదిమ కమ్యూనిస్టు సమాజం నుంచి సొంత ఆస్తి ఆధిపత్యం వరకూ చోటుచేసుకున్న పరిణామమే ఈ మార్పునకు కారణం. శ్రామికురాలిగా మహిళ అణచివేతకు గురవుతున్నదా లేదా అన్న ప్రశ్నతో సంబంధం లేకుండా సొంత ఆస్తి ప్రపంచంలో ఆమె లైంగిక అణచివేతకు గురైంది. పురుషుడి అనేక ఆంక్షలు, అడ్డంకులు స్త్రీని అన్ని వైపులా బంధించి వేస్తున్నాయి. పురుషుడు చేసే పనులు స్త్రీలకు నిషిద్ధం. పురుషుడు అనుభవించే

అనేక సామాజిక హక్కులు అధికారాలు స్త్రీల విషయంలో నేరం. స్త్రీ సామాజికంగానూ, లైంగికంగానూ బాధితురాలే. ఇది బూర్జువా సమాజక స్థితి. మానవ జీవితంలో సహజసిద్ధమైన కోరికలన్నిటిలో బతకడం కోసం ఆహారం తినడం మినహాయిస్తే లైంగిక వాంఛ బలమైంది. జీవించాలనే కాంక్ష, తన జాతిని సంరక్షించుకోవాలనే ప్రేరణ అత్యంత శక్తివంతమైనవి. సహజంగా ఎదిగిన ప్రతిమనిషిలో ఈ ప్రేరణ గాఢంగా ఉంటుంది. శారీరక పరిణితి చెందాక దాన్ని సంతృప్తిపరచడం మానసిక, శారీరక ఆరోగ్యానికి అవసరం. మానవ శరీరం సహజ సిద్ధంగా ఆరోగ్యంగా ఎదగాలంటే శరీరంలో ప్రకృతి నిర్దేశించిన పనులన్నీ జరిగి తీరాలి. అప్పుడే వారికి శారీరక, మానసిక అభివృద్ధి లభిస్తుంది. ఈ అవసరాలన్నీ స్త్రీ, పురుషులిద్దరికీ వర్తిస్తాయి. కానీ, ఆనాటి బూర్జువా సమాజంలో స్త్రీ ద్వితీయ స్థానంలోనే ఉండిపోయింది. ఈ మానవ అవసరాలను రహస్య విషయాలుగానూ, అనవసర విషయాలుగానూ నిర్లక్ష్యం చేయదగినవిగానూ చూడకూడదు. మానవులు ఈ విధమైన అవగాహన కలిగి ఉంటే అనేక దుష్టత్వాలను తొలగించుకునే అవకాశం ఉంటుంది. కానీ ఈ అంశాలు సమాజా అభివృద్ధిలో అట్టడుగు స్థానంలో ఉన్నాయి. స్త్రీ, పురుషులిద్దరూ కలిసినప్పుడే నిండైన సంపూర్ణమైన మానవ జీవి అవుతాడు. ఒకరికి మరొకరు నిందుతనం చేకూరుస్తారు. బతకాలనే కాంక్షకు పరిపూర్ణమైన వ్యక్తికరణమే లైంగిక ప్రేరణ. ప్రకృతి నాటిన ఈ ప్రేరణను అణచివేతకు గురైననాడు నాడీమండలం →

జర్మన్ సంస్కృతిలో ఒకే సామాజికవర్గంలో వివాహాలు జరిగేవి. ఆడపిల్లలను ఇటువంటి కట్టుబాట్లతోనే పెంచేవారు. బాలికావిద్యకు ఎటువంటి ప్రాధాన్యతా లేదు. వారి మేధస్సు ఇరుగుపొరుగులకు, చుట్టాలకు మాత్రమే పరిమితమై ఉండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో మహిళలు మిడిమిడి జ్ఞానంతో, విద్యలేమితో గానుగెద్దు జీవితాలనే గడిపేవారు. సంస్కరణవాదం నశించింది. మనస్సును చంపేసే ప్రవర్తనా నియమాలు, శుష్క గౌరవాల వల్ల నిజమైన జీవితానందం, మానవ సహజమైన కోరికలు అణగారిపోయాయి. సంకుచిత భావాలతో దిజారిన పరిస్థితులతో మధ్య, దిగువ తరగతి ప్రజలు జీవించేవారు. ఇదే సమయంలో ఫ్రెంచి విప్లవం వచ్చింది. ఫ్రాన్స్ లోని సనాతన సామాజిక కట్టుబాట్లను ధ్వంసం చేసింది. జర్మన్ లో అన్ని అడ్డంకులనూ అధిగమించి ఒక నూతన ఉత్తేజాన్ని సృష్టించింది. సమాజంలో సనాతన ఛాందస భావాలను నిర్మూలించడంలో ఫ్రెంచి విప్లవం నిర్వహించిన పాత్ర చాలా గొప్పది. కానీ 1815 సంవత్సరం నాటికి ఈ సంస్కరణలన్నీ తుంగలోతొక్కి మళ్లీ సమాజాన్ని తిరోగమనం వైపు నడిపించడానికి ప్రయత్నాలు జరిగినా కొత్త భావజాలం మాత్రం విజయాన్ని



అల్లకల్లోలానికి దారితీస్తుంది. అనేక రుగ్మతలకు, ఆత్మహత్యలకు కారణమవుతుంది. అందుకని లూథర్ ఈ విధంగా ప్రతిపాదించాడు. 'బ్రహ్మచర్యం పట్ల ఆసక్తి లేని వ్యక్తికి పని చూపి వివాహం చేయాలి. వివాహానికి మగపిల్లవానికి 20 ఏళ్లు. ఆడపిల్లకు 15 నుంచి 18 ఏళ్లు వయస్సుండాలి' అని ప్రతిపాదన చేశాడు. కానీ ఇటువంటి మంచి ప్రతిపాదనలు పాటించే పరిస్థితి ఆ సమాజంలో లేదు. ఇటువంటి అరోగ్యకరమైన లైంగిక వాతావరణం లేనందున ఆత్మహత్యల సంఖ్య పెరిగింది. ఈ సంఖ్యలో స్త్రీల కంటే పురుషులే అధికంగా ఉన్నారు. 20-30 సంవత్సరాల మధ్యవయసున్న యువతుల్లో ఆత్మహత్యలు ఎక్కువ జరిగాయి. వీటికి కారణాలు ప్రేమలో వంచన, అక్రమ సంబంధాలు, అక్రమ సంతానం. స్త్రీలలో ఇటువంటి వాతావరణం వల్ల ఒక విధమైన

ఉన్మాదం పెరిగింది. వారు సహజంగానే పురుషులకంటే ఎక్కువగా ప్రేమను కోరుకుంటారు. వారు కోరినవి దక్కకపోవడం వంటి కారణాలు కూడా ఆత్మహత్యలకు ప్రోత్సహించాయి. ఒక అవివాహిత పురుషునికి ఉండే స్వేచ్ఛ అవివాహిత యువతికి లేకపోవడం వల్ల తీవ్ర అసంతృప్తి, విచారాలకు కారణమవుతుంది. ప్రకృతి సహజత్వానికి వ్యతిరేకమైనది. స్త్రీలపై ఈ విధమైన అసమానతలు కల్పించి స్త్రీ ఆరోగ్యంపై మానసిక, శారీరక దుర్బలత్వం కలిగించి స్త్రీని సమాజంలో అణచివేయడానికి కారణమైంది. మనిషి జంతుదశను దాటినాక లైంగిక ఆనందంతోపాటు మేధోపమైన సామరస్యం కూడా కోరుకున్నాడు. సంస్కారవంతమైన స్త్రీ, పురుషులు వారి మధ్య శారీరక ఆకర్షణ కాక, మానసిక ఆకర్షణ కూడా కోరుకునే

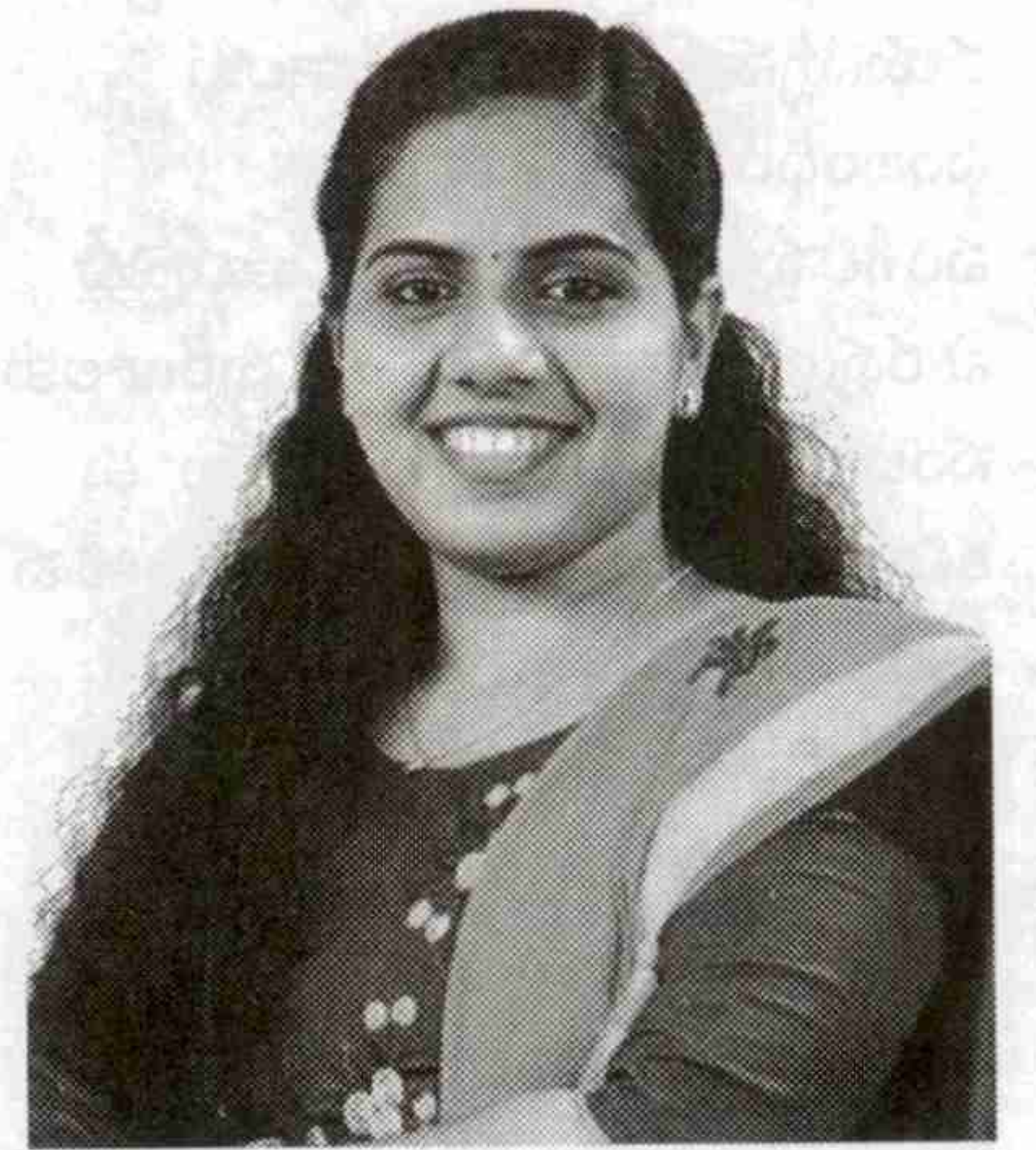
దశకు వచ్చాక ఆదర్శవంతమైన వివాహాన్ని కోరుకుంటారు. కానీ వివాహ వ్యవస్థ పరస్పర ప్రేమ, గౌరవాలతో కూడిన భావాలకు విలువ ఇవ్వకపోవడం వల్ల ఈ బంధాలు ఆరోగ్యంగా లేవు. ఆనాటి సమాజంలో ఈ విధమైన ఆరోగ్యవంతమైన వివాహ వ్యవస్థ లేక చాలా వివాహాలు పేలవంగా మిగిలిపోయాయి. రాజకీయ ప్రతినిధి అయిన ఆనాటి రాజ్య వ్యవస్థ నిజమైన వివాహానికి పునాదిగా ఉండే ప్రమాణాలతో పోల్చడానికి వీలులేని విలువలతో తనంత తానుగా అధికారులకు వివాహాలు చేయించింది. స్త్రీలకు వివాహం అంటే ఖరీదైన మూల్యం చెల్లించాల్సి వచ్చేది. ఆర్థిక భద్రత కరువైన వివాహాలు, లాభనష్టాలపై ఆధారపడిన వివాహ బంధాలు, జగుప్సగా తయారై విఫలమైపోయాయి. ♦

## ప్రజల నమ్మకాన్ని నిలబెడతా

ఇటీవల కేరళ స్థానిక సంస్థల ఎన్నికల్లో యువతకు, ప్రధానంగా మహిళలకు సీపీఎం ఇచ్చిన ప్రోత్సాహంతో పలువురు మహిళలు చిన్న వయస్సులోనే ప్రజాప్రతినిధులుగా ఎన్నికయ్యారు. వీరిలో 21 ఏళ్ల ఆర్యా రాజేంద్రన్ రాష్ట్ర రాజధాని తిరువనంతపురం మేయర్గా ప్రమాణస్వీకారం చేశారు. బీఎస్పీ మ్యాథ్స్ రెండో సంవత్సరం చదువుతున్న ఆమె దేశంలో మేయర్గా బాధ్యతలు చేపట్టిన వారిలో అతి చిన్నయస్కురాలు. తిరువనంతపురం మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లో ఆమె కుటుంబం ఒకటి. నాన్న ఎలక్ట్రిషియన్. అమ్మ ఎల్ఐసీ ఏజెంట్. పిల్లల కోసం బాల సంఘం పేరుతో ఒక సంస్థ నడుస్తోంది. దానిలో సభ్యురాలిగా ఆమె చేరారు. సొంత వ్యక్తిత్వాన్ని ఎలా ఏర్పరచుకోవాలో అక్కడ నేర్చుకున్నారు. స్వతంత్ర దృక్పథం రూపుదిక్కుకోవడంలో

### 21 ఏళ్లకే మేయర్గా ఎన్నికైన ఆర్య

బాల సంఘం పాత్ర ఎంతో ఉందని ఆమె చెబుతారు. ఆ తరువాత సంఘం జిల్లా అధ్యక్షురాలిగా ఉంటున్నారు. "బాల సంఘంలో నేను క్రియాశీలంగా ఉన్నాను. విద్యార్థి సంఘం ఎస్ఎఫ్ఐలో పాలుపంచుకున్నాను" అని ఆమె చెప్పారు. దీని వల్ల రాష్ట్రంలో దాదాపు అన్ని జిల్లాల్లోనూ పర్యటించే అవకాశం దొరికింది. సమస్యలపై అవగాహన కలిగింది. 'నాపై నమ్మకంతో తిరువనంతపురం కార్పొరేషన్ ఎన్నికల్లో పోటీ చేయాల్సిందిగా పార్టీ పెద్దలు అడిగారు. ముదవన్గల్ వార్డు నుంచి గెలిచాను' అని చెప్పుకొచ్చింది. "మా నాన్నే నాకు రాజకీయ గురువు. వ్యక్తికన్నా పార్టీయే అత్యున్నతం అని ఆయన ఎప్పుడూ చెప్పేవారు. కాబట్టి పార్టీ నిర్ణయమే అంతిమం. ఏ బాధ్యత అప్పగించినా



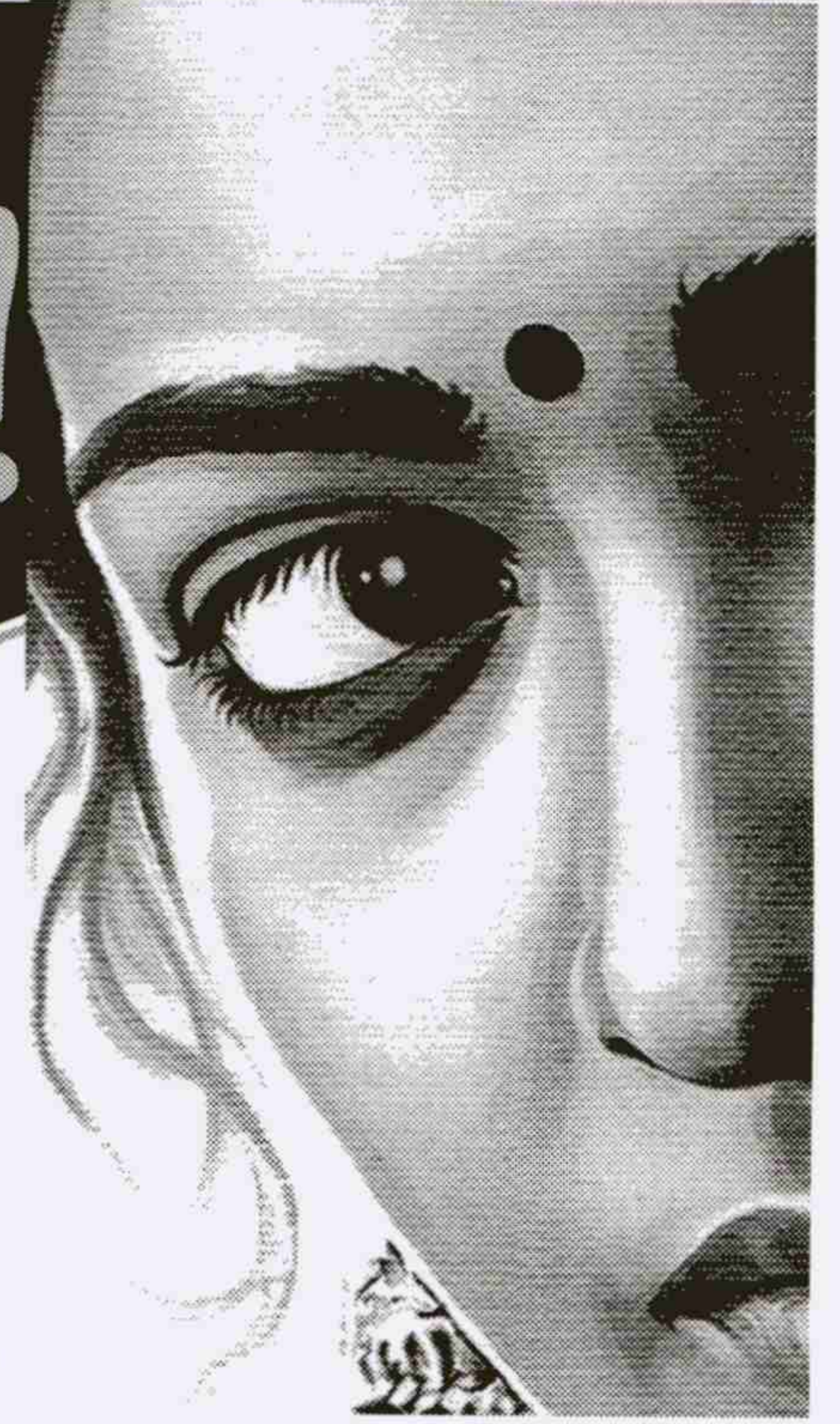
సంతోషంగా స్వీకరిస్తాను. ముఖ్యమంత్రి విజయన్కు నేను అభిమానిని. ఆరోగ్య మంత్రి శైలజను చూసి ఎంతో స్ఫూర్తి పొందుతున్నాను. సంక్షోభ సమయాల్లో వారు వ్యవహరించే తీరు నన్ను ఎంతో ఆకర్షిస్తోంది. ప్రజలు నామీద పెట్టుకున్న నమ్మకాన్ని నిలబెట్టుకోవడం నా ముందున్న కర్తవ్యం' అని ఆమె చెప్పారు.



## వివాహ చట్ట సవరణతో

స్త్రీలకు వివాహ వయస్సు పెంచుతూ చట్టసవరణకు కేంద్రం ఉత్సాహం చూపుతోంది. దీని ద్వారా మహిళల అభివృద్ధి కోసం కృషి చేస్తున్నట్లు చెబుతోంది. వివాహ వయస్సు పెంచడం వల్ల జరిగే నష్టాలను చెప్పడం లేదు. ఆ వివరాలు తెలిపేదే ఈ కథనం..

# నష్టమే!



**1954 బాల్య వివాహ నిరోధక**

చట్టం 2006 ప్రకారం వివాహ వయస్సు 18 ఏళ్లు. అయితే ఈ సంవత్సరం స్వతంత్ర దినోత్సవం రోజున చేసిన ప్రసంగంలో ప్రధాని మాట్లాడుతూ మహిళల వివాహ వయస్సు పునరాలోచించడానికి ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసినట్లు చెప్పారు. మహిళా శిశు సంక్షేమ శాఖ ఆధ్వర్యంలో ఏర్పాటైన ఈ కమిటీ మహిళలకు సంబంధించిన పౌష్టికాహారం అంశాలను మహిళలు గర్భం దాల్చే వయస్సునూ, ప్రసవ మరణాలకు సంబంధించిన విషయాలనూ పరిశీలిస్తుంది. ఈ కమిటీకి జయజైల్లీ సారథ్యం వహిస్తారు. ప్రసవ మరణాలకు సంబంధించిన విషయాలతోపాటు ఈ కమిటీ గర్భస్థ శిశువు లింగనిష్పత్తి, శిశువుల లింగ నిష్పత్తి, గర్భధారణకు సంబంధించిన పలు విషయాలను పరిశీలిస్తుంది. ఈ కమిటీ మహిళల వివాహ వయస్సును 18 నుంచి 21 సంవత్సరాలకు పెంచే విషయాన్ని పరిశీలిస్తోంది. ఈ చట్టసవరణకు సంబంధించిన కొన్ని అంతర్జాతీయ అధ్యయనాలేమంటే 21 - 24 సంవత్సరాల మధ్య వయస్కులకు పుట్టిన పిల్లల కంటే 10-19 మధ్య వయస్సులో వారికి పుట్టిన పిల్లలు అనారోగ్యంగానూ బరువు తక్కువగానూ ఉంటున్నట్లు తెలుసుకున్నారు.

**అసంబద్ధ వాదనలు**

ప్రస్తుత వివాహ వయస్సు మగవారికి 21, యువతులకు 18గా ఉంది. ఇది అసమానంగా ఉంది గనుక మహిళల వయస్సు 21 సంవత్సరాలకు పెంచితే లింగ సమానత్వం ఏర్పడుతుందని వారి వాదన. ఇది ఏకపక్ష నిర్ణయమే కాకుండా అసలు విషయాన్ని పక్కదోవ పట్టించేదిగా ఉంది. ప్రభుత్వానికి నిజమైన చిత్తశుద్ధి ఉంటే ప్రసవ మరణాలు, మహిళల పౌష్టికాహారంకు సంబంధించిన విషయాలపై దృష్టి పెట్టాలి. పుట్టుక నుంచి పౌష్టికాహార లోపంతో పెరిగిన వారు 21 సంవత్సరాలకు వివాహమై 22వ సంవత్సరంలో బిడ్డకు జన్మనిచ్చినంత మాత్రాన ప్రసవం సరిగ్గా జరిగి శిశువు ఆరోగ్యవంతంగా ఉంటుందని నమ్మకం ఏమీ లేదు. ఒకవైపు వివాహ వయస్సు పెంచడం ద్వారా మాతాశిశు ఆరోగ్యాలను కాపాడుతాం అని చెబుతూ ఇంకోవైపు గర్భిణులకు, శిశువులకు, అట్టడుగు వర్గాల ప్రజలకు పౌష్టికాహారం అందించే పథకమైన ఐసీడీఎస్కు ప్రతి బడ్జెట్లో కేటాయింపులు తగ్గించడం పరిపాటిగా ఉంటోంది.

ప్రభుత్వం పౌష్టికాహార పథకాలను బలపరిచి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల్లో సౌకర్యాలను పెంచి సుఖప్రసవాలకు అవకాశం కల్పించాలి. ఆడపిల్లలు మాధ్యమిక విద్యలో బడిమానేయ కుండా

చూసి బాల్య వివాహాలు అరికట్టొచ్చు. విద్యాహక్కు చట్టం ద్వారా 18 ఏళ్ల వరకు విద్యా వయస్సు పెంచడం ద్వారా పిల్లలు బడి మానేయకుండా చూడొచ్చు.

ముందు ఇవేవీ పట్టించుకోకుండా వివాహ వయస్సు మాత్రమే పెంచితే అది కంటితుడుపు చర్య మాత్రమే అవుతుంది. మనదేశంలో సురక్షితం కాని అబార్షన్ల వల్ల అనేక మంది గర్భిణులు మరణిస్తున్నారు. కానీ ప్రభుత్వం ఇప్పటి వరకూ ఈ విషయాలపై ఎటువంటి చర్యలూ తీసుకోలేదు. మహిళలు తమ కుటుంబ ప్రణాళికను రూపొందించుకునేలా వారికి సరైన అధికారం కలిగేలా చర్యలు చేపట్టడం లేదు.

నిజానికి భారతదేశంలో విద్య, కుటుంబ నియంత్రణపై అవగాహన పెరగడంతో సంతాన ఉత్పత్తి రేటు తగ్గుతోంది. బాల్యవివాహాలు జరుగుతున్నా కూడా కొన్ని రాష్ట్రాల్లో సంతాన ఉత్పత్తి రేటు తగ్గుతోంది. ప్రభుత్వం చేపడుతున్న కుటుంబ



నియంత్రణ పథకాలు కూడా  
మహిళలకు శిక్షగా మారుతున్నాయి.  
ఇద్దరికంటే ఎక్కువ సంతానం ఉన్న  
మహిళలకు కొన్ని కనీస హక్కులు  
లేకుండా పోవడం, సంక్షేమ  
పథకాల్లో వారిని అనర్హులుగా  
ప్రకటించడం జరుగుతోంది.  
ఇటువంటి చర్యలు ప్రభుత్వం  
మానుకొని మహిళలకు స్వల్పకాలిక  
సురక్షిత గర్భనిరోధకాలను  
అందుబాటులోకి తెచ్చి మహిళల  
అవసరాలను తీర్చాలి. అప్పుడు  
వివాహ వయస్సు 18గా ఉన్నా 19  
ఏళ్లకే పిల్లల్ని కంటారేమోననే  
అనవసర ఆందోళన ప్రభుత్వానికి  
ఉండదు.

యువతికి తన జీవిత  
భాగస్వామిని ఎంచుకునే స్వేచ్ఛను  
నియంత్రించి వారి స్వేచ్ఛను  
నేరపూరితంగా మార్చాలని  
ప్రయత్నిస్తోంది. ప్రజా సంఘాలు  
ఎంతగా వ్యతిరేకించినా ఐచ్చిక  
వయస్సు 16ను పెంచి మేజర్  
వయస్సును 18కి సమానం చేసింది. ఈ  
చట్టసవరణ ద్వారా 16 ఏళ్ల నుంచి 18  
ఏళ్లలోపు బాలిక తన ఇష్టపూర్వకంగా  
లైంగిక సంబంధాల్లో ఉన్నా అనేక మంది  
యువకులపై రేపిస్టులనే నేరం మోపారు.  
ఇది ఆడపిల్లలపై సామాజిక నియంత్రణ  
విధించడమే కాకుండా కౌమార దశలో  
ఉన్న యువతకు మానసిక, భావోద్వేగ  
విషయాల్లో మానవత్వంతో కూడిన  
సహకారం అందించకుండా వారిని  
మరింత పతనంవైపు నెడుతోంది.

గౌరవ హత్యలను అదుపు చేయాలని,  
ప్రత్యేక చట్టం చేయాలని సంఘాలు  
చేసిన డిమాండ్ను ప్రభుత్వం పెడచెవిన  
పెడుతోంది. మగపిల్లవాడికి పెళ్లి  
వయస్సు 21గా ఉన్నప్పుడు మహిళకు  
కూడా అదే విధంగా ఎందుకు  
ఉండకూడదు అని ప్రభుత్వం  
వాదిస్తోంది.



సమాజంలో సహజంగా పెళ్లికొడుకు  
కంటే పెళ్లికూతురు వయస్సు తక్కువగా  
ఉండాలనే ఆలోచన ఉంది. ఒక మహిళ  
18 ఏళ్లకే వివాహం చేసుకోవాలనుకుంటే  
21 సంవత్సరం వరకు ఆమె వివాహం  
ఆగిపోయే సందర్భాలు కూడా ఉంటాయి.  
ఈ చట్ట సవరణ వల్ల 21  
సంవత్సరాల్లోపు జరిగే వివాహాలన్నీ  
బాల్య వివాహాలుగా పరిగణించి  
నేరస్తులుగా చూసే ప్రమాదం ఉంది.  
అందువల్ల 21 సంవత్సరాల్లోపు  
వివాహమైన మహిళలు చట్టానికి  
భయపడి వారి సంతానోత్పత్తి  
విషయంలో అనధికారవైద్యం పొంది  
అవస్థలు పడేవారి సంఖ్య పెరిగుతోంది.  
కుటుంబ చట్టాన్ని సవరిస్తూ 2008 లా  
కమిషన్ రిపోర్టు యువతికి 18 ఏళ్లు  
యువకుడికి కూడా 18 ఏళ్లు వివాహ  
వయస్సు అన్ని చోట్లా ఒకేలా ఉండాలని  
సూచించారు. ఈ కమిషన్ చెప్పిన  
ప్రకారం భార్యాభర్తల మధ్య వయస్సులో

తేడా ఉండనవసరం లేదని,  
వివాహం చేసుకునే ఇద్దరు  
భాగస్వాములు సమానులు కనుక  
చట్టపరంగా వారిని సమానత్వంతో  
చూడాలని చెప్పారు.

వివాహ వయస్సు పెంచితే

నష్టం ఇలా..

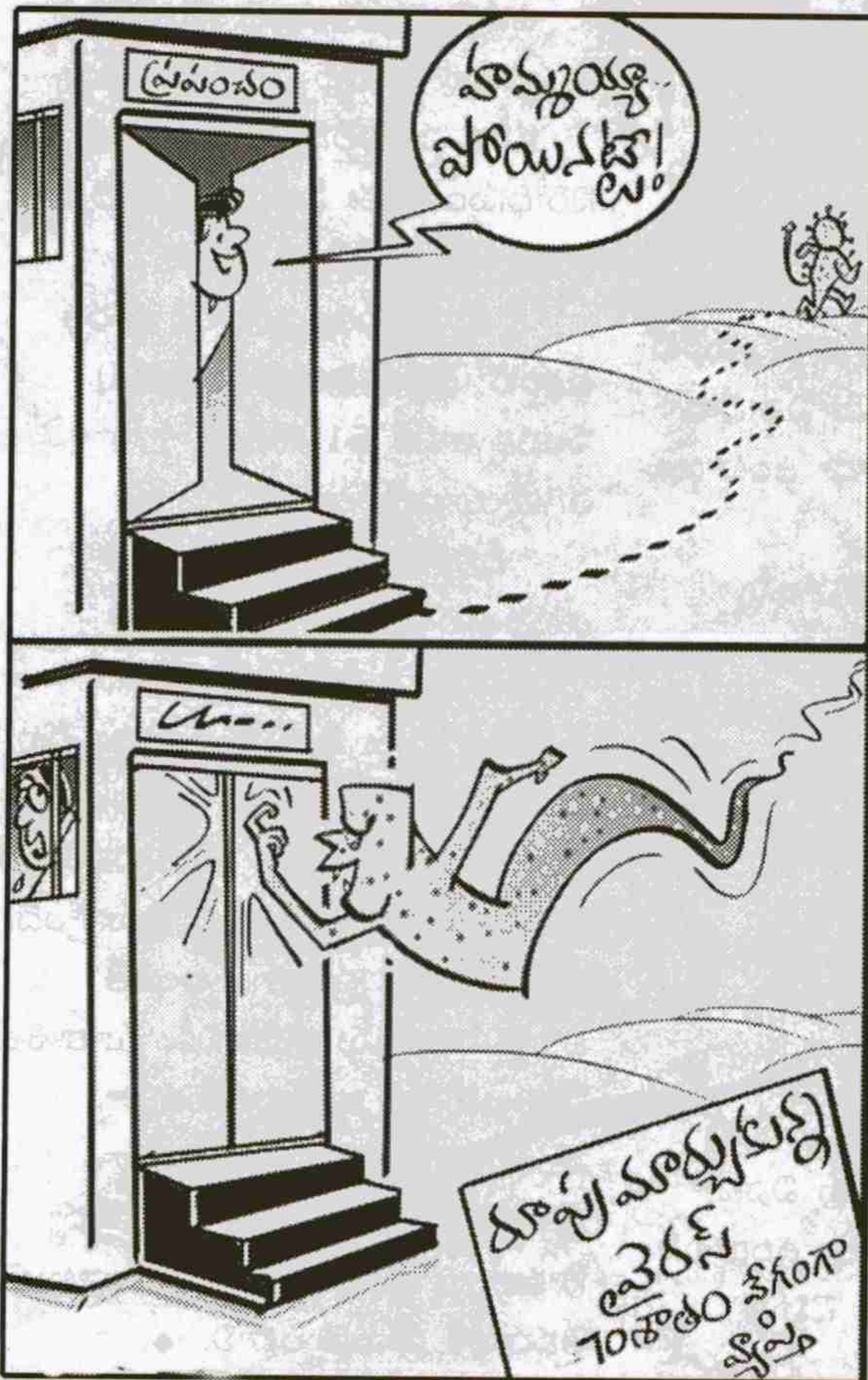
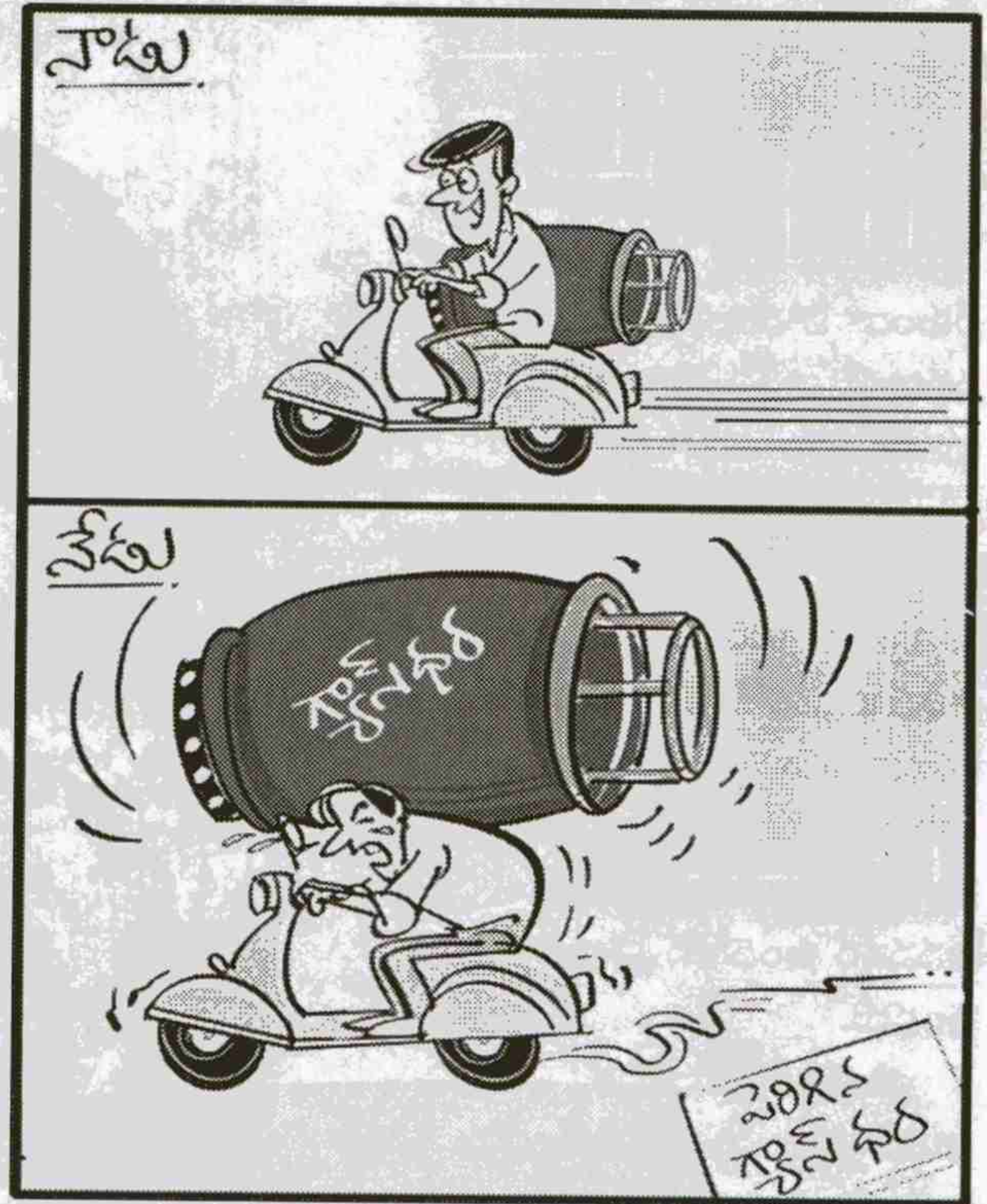
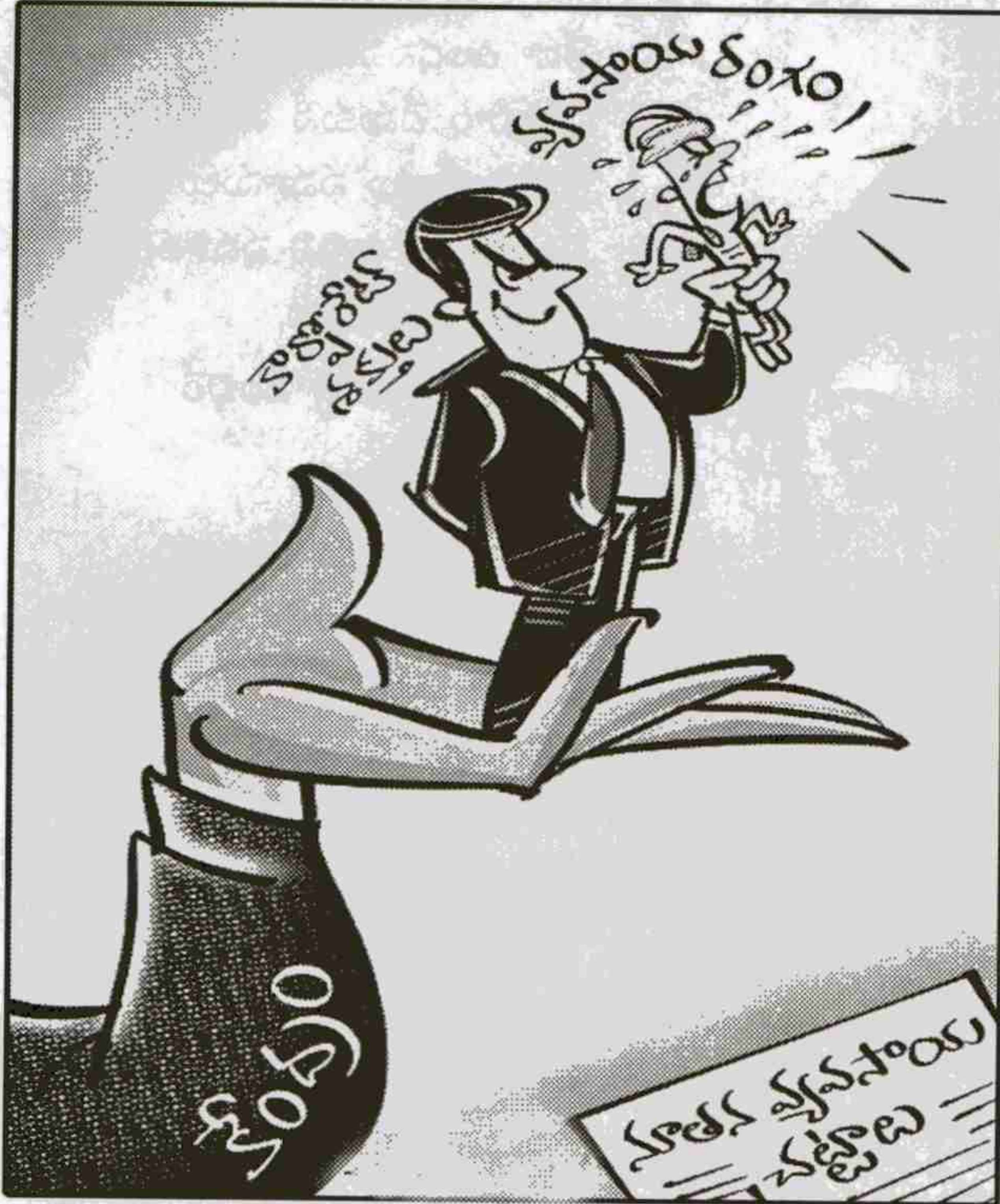
వివాహ వయస్సు 21ఏళ్లకు  
పెంచడమంటే బాలికలు తమ  
వివాహ విషయాలను 21ఏళ్ల వరకు  
తల్లిదండ్రులకు చెప్పలేని పరిస్థితులు  
ఏర్పడి ఆడపిల్లలు ఇంటి నుంచి  
వెళ్లిపోతే వారిపై చర్యలు  
తీసుకోవడానికి ఈ చట్టం  
తల్లిదండ్రులకు ఉపయోగపడుతుంది.  
అంతేకాదు యువతులు తమ  
భర్తలుగా ఎంచుకున్న యువకులను  
శిక్షించడానికి కూడా  
ఉపయోగపడుతుంది. మైనర్లకు,  
బాలల హక్కుల వేదిక చెబుతున్న  
కనీస హక్కులైనా లేకుండా ఇది

నిరోధిస్తుంది. ఈ విధమైన చట్టాల వల్ల  
లాభాల కంటే నష్టాలే ఎక్కువ.

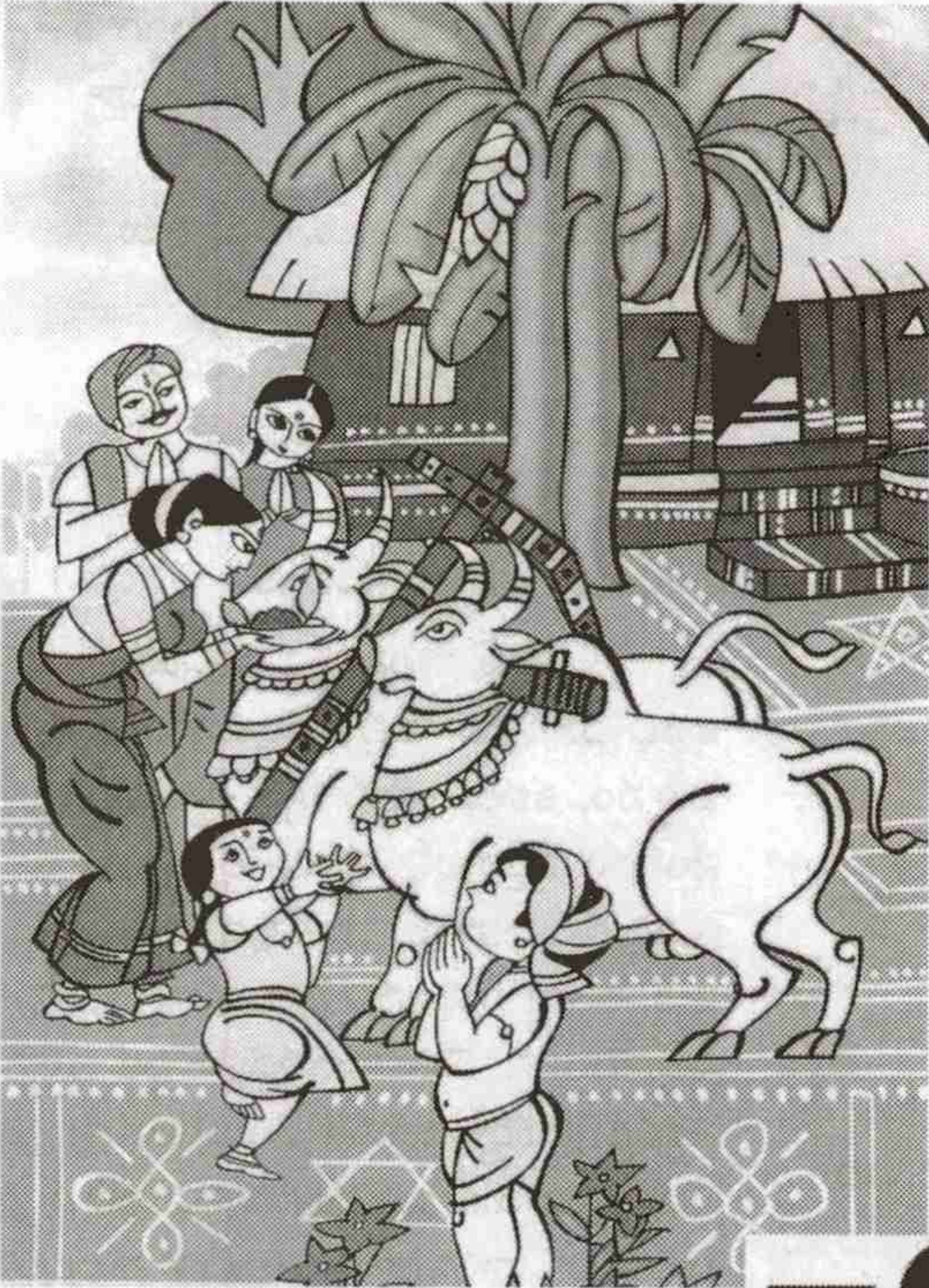
కొన్ని నివేదికల ప్రకారం భారత  
దేశంలో టీనేజీ వివాహాలు 2000  
సంవత్సరానికి 51 శాతం  
తగ్గిపోయాయి.

దీన్ని గమనిస్తే చట్టప్రకారం  
యువతుల వివాహ వయస్సును  
పెంచకుండానే దీన్ని సాధించారని  
తెలుస్తోంది. ఈ వివాహ వయస్సు చట్ట  
సవరణను మతం ఒక్కటే నిర్ణయించడం  
లేదని, మహిళల విద్య, ఆర్థిక విషయాలే  
కీలకపాత్ర వహిస్తున్నాయని తెలుస్తోంది.  
చిత్తశుద్ధి ఉన్న ప్రభుత్వం అయితే  
బాల్యవివాహాలను ఆపడానికి, మాతాశిశు  
వుల ఆరోగ్యం కాపాడాలనుకున్నా  
ముందుగా దారిద్ర్య నిర్మూలనకూ  
పూనుకొని పౌష్టికాహారం విద్య, వైద్య  
సౌకర్యాలు ప్రజలందరికీ అందుబాటులో  
తేవడానికి ప్రయత్నించాలి. ♦









# పండుగలు ప్రజా సంస్కృతి ప్రతిబింబాలు

జరుపుకునే ఆనందోత్సవాల వేడుక అది.

ఈ విధంగా మనం నిత్యం జరుపుకునే పండుగలు, వేడుకలు, ఉత్సవాలు, జాతరలు, కొలుపులు మొదలైనవన్నీ మన సంస్కృతిలో భాగం. పండుగలు, ఉత్సవాలు అన్నీ మతపరమైనవి కావు. కొన్ని పండుగలు మానవుని ఉత్పత్తికి

పారేయకూడదు. అదే సమయంలో వాటిలోని మూఢవిశ్వాసాలు, మూఢాచారాలు, ఆధ్యాత్మిక విషయాలను కూడా భుజాన వేసుకుని మోయకూడదు. పండుగల్లో రకాలు

మానవులు మనుగడకోసం ప్రకృతితో సామూహికంగా, సమిష్టిగా సాగించిన పోరాటంలో ఒక్కో విజయం సాధించడం ద్వారానే అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చారు. అందువల్ల ప్రకృతిపై విజయం సాధించినప్పుడు వారు సమిష్టిగానే సంతోషం పంచుకున్నారు. అవే సంబరాలు, ఉత్సవాలు అయినాయి. ఆదిమానవునికి అగ్ని అప్పట్లో కొరకరాని కొయ్యి. అగ్ని ఎముకలు కొరికే చలి నుండి కాపాడుతుంది. అడవుల్లో క్రూరమృగాలను భయపెట్టి దూరంగా ఉంచుతుంది. మాంసం, దుంపలు, కూరగాయలు, గింజలు కాల్చుకు తినడానికి ఎంతగానో ఉపకరిస్తుంది. దావానలాల్లోనూ, అగ్నిపర్వతాలు బద్దలయ్యేటప్పుడూ దొరికిన నిప్పును కాపాడుకుంటూ చాలాకాలం గడిపాడు. కాని వర్షం, వరదల నుండి దాన్ని కాపాడుకోవడం చాలా ప్రయాసతోనూ కూడిన పని. తరువాత చెక్కలను రాపాడించడం ద్వారా, చెక్కుముకిరాళ్లను కొట్టడం ద్వారా నిప్పు తయారుచేయడం నేర్చుకున్నాడు. దాంతో మనిషి నిప్పుపై అధిపత్యం సాధించాడు. ఎప్పుడు కావాలంటే అప్పుడు, ఎక్కడ కావాలంటే అక్కడ నిప్పు తయారుచేయడం నేర్చుకోవడమే కాదు, నిప్పును అనేక రకాలుగా ఉపయోగించడం ప్రారంభించాడు. చివరికి నిప్పు మనిషి జీవితంలోనూ, అభివృద్ధిలోనూ అత్యంత కీలకాంశంగా మారింది. ఇటువంటి నిప్పుపై సాధించిన విజయం మానవాళికి చిన్న

సంక్రాంతి వస్తోందంటే తెలుగు నేల సాంస్కృతిక సంబరాలతో పులికిస్తుంది. లోగిళ్లు ముగ్గులతో ముస్తాబవుతాయి. ఇళ్లు అలికిన నేలపై వేసిన ముగ్గులతోనూ, సున్నాలు, రంగులతోనూ కొత్త అందాలు తెచ్చుకుంటాయి. పల్లెటూళ్లు గ్రామీణ కళాకారుల ప్రదర్శనలతో సాంస్కృతిక శోభను సంతరించుకుంటాయి. కోళ్లు, ఎడ్లు, గొర్రెపొట్టేళ్ల పండేలతో కుర్రకారు హుషారెత్తుతారు. చిన్నాపెద్దా, స్త్రీ పురుషులంతా కొత్త బట్టలు ధరిస్తారు. పిండివంటకాలు, బంధుమిత్రుల పిలుపులు, చిన్నా పెద్దల ఆటపాటలతో సంక్రాంతి మన పల్లెలకు కొత్త కళను తీసుకువస్తుంది. ఈ సాంస్కృతిక సంబరాలకు మూలం సంవత్సరమంతా రైతు కష్టపడి పండించిన పంట. సంక్రాంతికి ముందు డిసెంబర్ 25న క్రిష్టమస్ పండుగ వస్తుంది. లోకోద్ధరణకోసం క్రీస్తు జన్మించినందుకు ప్రజలు ఆనందంగా చేసుకునే పండుగ అది. క్రిష్టమస్ తరువాత, సంక్రాంతికి ముందు కొత్త సంవత్సరం వస్తుంది. పాత సంవత్సరానికి వీడ్కోలు పలుకుతూ, కొత్త సంవత్సరం కోటి సుఖాలు తేవాలని కోరుకుంటూ ప్రపంచ వ్యాపితంగా ప్రజలు

క్రిష్టమస్ తరువాత, సంక్రాంతికి ముందు కొత్త సంవత్సరం వస్తుంది. పాత సంవత్సరానికి వీడ్కోలు పలుకుతూ, కొత్త సంవత్సరం కోటి సుఖాలు తేవాలని కోరుకుంటూ ప్రపంచ వ్యాపితంగా ప్రజలు జరుపుకునే ఆనందోత్సవాల వేడుక అది. ఈ విధంగా మనం నిత్యం జరుపుకునే పండుగలు, వేడుకలు, ఉత్సవాలు, జాతరలు, కొలుపులు మొదలైనవన్నీ మన సంస్కృతిలో భాగం.

సంబంధించి- అంటే వ్యవసాయం, పశు పోషణ వంటి వాటికి సంబంధించి, ప్రకృతిపై మానవుని విజయానికి సంబంధించి ఉంటాయి. కొన్ని పండుగలు మతనమ్మకాలు, కథలపై ఆధారపడి ఉంటాయి. అయితే వీటన్నిటినీ ఇలా పూర్తిగా విడదీసి చూడడం కూడా కష్టం. కాల క్రమంలో ఇవన్నీ కలగలిసిపోయాయి. అందువల్ల మనం పండుగలు, ఉత్సవాలను మూఢనమ్మకాల పేరుతో మొత్తంగా కొట్టి



విషయమేమీ కాదుకదా! అందుకే నిప్పుపై విజయం ప్రపంచంలోని అన్ని మానవసమూహాలకూ పండుగే అయింది. మనకు దీపావళి మాదిరిగానే ప్రపంచంలోని అన్ని మానవ సమాజాల్లోనూ దీపాల పండుగలు ఉంటాయి. వాటిచుట్టూ అనేక రకాల కథలు ఉండవచ్చుగాక. ఒక్కో సమాజం అగ్గి గురించిన ఒక్కో రకం కథను సృష్టించుకోవచ్చుగాక. కాని అన్నిట్లోనూ ఉన్న ఉమ్మడి అంశం అగ్గిపై మానవుని విజయమే, చీకటినుండి వెలుగులోకి మనిషి ప్రయాణమే. ఇదే విధంగా వ్యవసాయ సమాజాల్లో పంటలు వేసే తరుణం, పంట చేతికొచ్చే తరుణం సంబరాలుగా మారాయి. పశుపోషణ ప్రధానంగా ఉన్న సమాజాల్లో పశువులపై విజయమే అంటే పశువులను మచ్చిక చేసుకోవడమే పండుగలుగానూ, ఉత్సవాలుగానూ మారాయి. సంక్రాంతి, ఉగాది, దసరా, దీపావళి, హోళి, బతకమ్మ, అమ్మవార్ల పండగలు, వినాయకచవితి మొదలైనవన్నీ ప్రకృతిపై మానవుని విజయానికి సంబంధించిన కోవలోకి వస్తాయి.

అయితే మన పండుగలన్నీ ప్రకృతిపై విజయాలకు సంబంధించినవే కావు. ప్రకృతి శక్తులను స్వాధీనం చేసుకునే క్రమంలో మనిషి ప్రకృతికి సంబంధించిన ఒక్కో దృగ్విషయాన్నే కనుగొంటూ వచ్చాడు. అయినా అతనికి ఎల్లప్పుడూ తెలియని విషయం ఉంటూనే వస్తోంది. తెలియని విషయాల చుట్టూ, తన స్వాధీనంలోలేని శక్తుల చుట్టూ మనిషి అనేకానేక నమ్మకాలు ఏర్పరచుకున్నాడు. అనేక కథలు అల్లుకున్నాడు. తాను గెలవలేని శక్తులను ప్రసన్నం చేసుకోవడం ద్వారా, వాటిని అనుకరించడం ద్వారా తనకు అవి లోబడి ఉండేట్లు లేక తన ఇచ్చకు అనుకూలంగా మెలిగేట్లు చేయవచ్చుననుకున్నాడు. అందులో నుంచి పుట్టినవే ప్రకృతి ఆరాధన, క్రతువులు, మతనమ్మకాలు వగైరా. ఆదిమానవుడు చెట్టునూ పుట్టనూ ప్రసన్నం చేసుకోడానికి క్రతువులాచరించాడు. వ్యవసాయ సమాజంలో రుతుచక్రాన్ని తనకు అనుకూలంగా మలుచుకునేందుకు పూజలు చేశాడు. ధాన్యం జీవనాధారం

గనుక ధాన్యలక్ష్మిని ఆరాధించాడు. ఆధునిక సమాజంలో ధనం, పోగుపడ్డాక ధనలక్ష్మిని తన ఆధీనం చేసుకోడానికి వ్రతాలు, యాగాలు చేస్తున్నాడు. దీక్షలు పడుతున్నాడు. ఇటువంటివన్నీ ఆధ్యాత్మికమైన పండుగల కోవలోకి వస్తాయి. ఈ పండుగలు దేవుళ్ల పుట్టినరోజులు, మతపరమైన ఘట్టాల కథలతో ముడిపడి ఉంటాయి. వ్రతాలు, దైవదీక్షలు, పూజలు, భజనలు, ఆధ్యాత్మిక బోధనలు శివరాత్రి, శ్రీరామనవమి, రంజాన్, క్రిస్టమస్, జన్మాష్టమి వంటి పండుగలు ఈ విభాగంలోకి వస్తాయి.

ప్రకృతితో మానవుడు సమిష్టిగా పోరాడాడని చెప్పుకున్నాం కదా! ఈ సమిష్టి పోరాటంలో మానవుల మధ్య కూడా అనేకరకాల సంబంధాలేర్పడ్డాయి. ఒక జాతిని మరొకజాతి పీడించడం జరిగింది. ఈ పీడన నుండి విముక్తి కోసం పోరాటాలు జరిగాయి. ఈ పోరాటాల్లో జయాపజయాలు కూడా పండుగలు, పర్వదినాలు, దుర్దినాలుగా మారి మన సంస్కృతిలో భాగం అయినాయి. ప్రాచీన గణవ్యవస్థలో గణనాధులే తరువాత దేవుళ్లు, దేవతలు అయ్యారు. వారి కొలుపులు పండుగలు ఉత్సవాలుగా మారాయి. పరాయిపీడన నుండి విముక్తి కోసం జరిగిన పోరాటంలో నేలకొరిగిన వీరుల జన్మదినాలు పర్వదినాలుగా మారాయి. పరాయి పాలన నుండి విముక్తి జరిగిన దినాలు ముఖ్యమైన జాతీయ పర్వదినాలుగా మారాయి. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం, రిపబ్లిక్ డే, మేడే, మహిళా దినోత్సవం, అక్టోబరు విప్లవ దినోత్సవం, సైన్స్ దినోత్సవం, గాంధీ, అంబేద్కర్, జ్యోతిబా ఫూలే, సావిత్రిబాయి ఫూలే, భగత్ సింగ్, సుందరయ్య, అల్లూరి సీతారామరాజు, కొమురం భీం వంటివాని వర్ధంతలు, జయంతలు వీరితోబాటు కళా, సాహిత్య, సాంస్కృతిక రంగాల ప్రముఖుల వర్ధంతలు, జయంతలు ఈ కోవకు వస్తాయి.

ఈ విధంగా ఆదిమానవుడు నిప్పు, నీరుపై విజయం సాధించినప్పటి నుండి నిన్నుమొన్న పరాయిపాలన నుండి విముక్తివరకు మానవజాతి ప్రయాణంలోని

ప్రతి విజయం, అపజయం పండుగగానో, పర్వదినంగానో, మరో ముఖ్యమైన దీక్షా దినంగానో మారుతూ వచ్చాయి. వాటిచుట్టూ అనేక కథలు, నమ్మకాలు ఏర్పడుతూ వచ్చాయి. అందువల్ల పండుగలు, ఉత్సవాలు మన సుదీర్ఘ సంస్కృతిలో ఒక భాగమే మినహా వేరు కాదు.

### పండుగలు - ప్రజల సంస్కృతి

మన సాంస్కృతిక వారసత్వమంతా అంటే మానవుడు అప్పటివరకు నేర్చుకున్న విజ్ఞానం, కళలు - సాహిత్యం, నృత్యం, సంగీతం వగైరాలన్నీ పండుగల్లో ప్రదర్శితమవుతాయి. మానవుడు వ్యక్తిగతంగా గాని, సమిష్టిగాగాని సంపాదించిన భౌతిక సంపద, భౌద్ధిక సంపద ప్రదర్శించడానికి పండుగలు వేదికలవుతాయి. ఒక మానవ సమూహపు సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని తెలుసుకోవాలంటే వారి పండుగలు, ఉత్సవాలు, జాతరలను పరిశీలిస్తే చాలా విషయాలు తెలుస్తాయి. ఉదాహరణకు, సంక్రాంతి పండుగనే చూడండి. అది పంటచేతికొచ్చిన తరుణంలో జరిగే పండుగ కనుక వ్యవసాయ సమాజాలపై అధారపడి బతికే కళాకారులంతా - హరిదాసులు, గంగిరెద్దులవాళ్లు, బుడబుక్కలవాళ్లు, జంగమ దేవర్లు వగైరా ఆ పండుగ రోజుల్లో తమ కళలను ప్రదర్శిస్తారు. పండుగ సందర్భంలో ప్రజలు ఇళ్లు అలకడం, రంగులు, ముగ్గులు వేయడం ద్వారా తమ కళాకౌశలాన్ని ప్రదర్శిస్తారు. పండుగ పాటలు, పద్యాలు, నాటకాలు, కోడిపందాలు, గొర్రెపొట్టేళ్ల పందాలు, ఎడ్ల పందేలు వగైరాలన్నీ ప్రజల సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలే. సంక్రాంతి మాదిరిగానే దసరా పండుగ సందర్భంలో కూడా వివిధ ప్రాంతాల్లో వివిధ రకాలైన సాంస్కృతిక రూపాలు ప్రదర్శిస్తారు. వృత్తులను బట్టి, కులాలను బట్టి కూడా రకరకాలైన సంబరాలు జరుపుకుంటారు. వారివారి సాంప్రదాయ కళారూపాలను ప్రదర్శిస్తారు.

### వికృత సంస్కృతి

పండుగల్లో విందులు వినోదాలు



సహజం. అయితే కాలం గడుస్తున్నకొద్దీ డబ్బు ప్రవేశంతో ఈ వినోదాలు వెర్రితలలు వేసి పందేలు కాస్తా జూదంగా మారాయి. తాగుడు, వ్యభిచారం ఆచారంగా మారింది. ఎప్పుడైతే అనాచారం ఆచారంగా మారిందో వినోదం కాస్తా విషాదంగా మారిపోయింది.

#### మతతత్వం, కార్పొరేట్ సంస్కృతి

పండుగల్లో ప్రజాసంస్కృతితో బాటు మతం, మత విశ్వాసాలు, నమ్మకాలు ఉండడం సహజం. కానీ ఆర్ఎస్ఎస్-బిజెపి పరివారం పండుగలను మతవిద్వేషాలు రెచ్చగొట్టడానికి వేదికలుగా ఉపయోగించు కుంటున్నాయి. గణేష్ ఉత్సవాలు, శ్రీరామనవమి పందిళ్లు, దేవీ నవరాత్రి ఉత్సవాల్లో ఈ శక్తులు మైనారిటీలపై విద్వేష ప్రచారం చేస్తున్నాయి. ఇక కుంభమేళాలు, పుష్కరాలు వంటి సందర్భాలైతే సరేసరి. ఉత్తరాదిలో జరిగే ప్రతికుంభ మేళానూ, మతపరమైన ఉత్సవాన్నీ ఆర్ఎస్ఎస్ పరివారం మతవిద్వేషాలు రెచ్చగొట్టడానికి ఎలా ఉపయోగించుకుంటున్నదో మనకు తెలిసిందే. మన రాష్ట్రంలో బిజెపి రాజకీయంగా బలపడ్డానికి మత సంస్థలను ఉపయోగించుకుంటున్నది. దీనికి ప్రతిగా మైనారిటీ మతతత్వ సంస్థలు కూడా తమ వెనుక నున్న ప్రజల్లో మతవిద్వేషాన్ని రెచ్చగొట్టి ప్రజలను మతాలవారీ చీల్చడానికి పరస్పరం సహకరించుకుంటున్నాయి.

మతతత్వంతో బాటు విదేశీ, స్వదేశీ కార్పొరేట్ వినిమయ సంస్కృతి నుండి కూడా పండుగలు ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కొంటున్నాయి. కార్పొరేట్ సంస్థలు తమ వ్యాపారాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోడానికిగాను పండుగలు, ఉత్సవాల్లోని ప్రజాసంస్కృతిని వికృత పరుస్తున్నాయి. మరోవైపు ప్రజాసంస్కృతినే సరుకుగా మార్చి సొమ్ముచేసుకుంటున్నాయి. ఇవి తమ వస్తువులు అమ్ముకోడానికి వాలంటైన్స్డే, మదర్స్ డే, ఫాదర్స్ డే వంటి కొత్త కొత్త పండుగలను, ఉత్సవాలను సృష్టిస్తున్నాయి.

#### అభ్యుదయ శక్తుల కర్తవ్యం

మతతత్వ శక్తులనుండీ, కార్పొరేట్ శక్తులనుండీ పండుగలు,

ఉత్సవాలలోని ప్రజా సంస్కృతిని కాపాడాలంటే లౌకిక, అభ్యుదయవాద శక్తులు ఈ సందర్భాల్లో జోక్యం చేసుకోవాలి. ఆయా ప్రాంతాల్లో ప్రజలు జరుపుకునే పండుగలు, ఉత్సవాలను అర్థం చేసుకోవాలి. వీటిలో పాల్గొనడం వల్ల ప్రజలమధ్య విస్తృతమైన సంబంధాలు ఏర్పడతాయి. పరస్పర అవగాహన, స్నేహభావం పెరుగుతాయి. సామరస్యం ఏర్పడుతుంది. అయితే వీటిలో పాల్గొనడం అంటే అర్థం పండుగల్లోని మూఢనమ్మకాలను, అర్థంలేని ఆచారాలను, అనాచారాలను ప్రోత్సహించడం కాదు. పండుగల్లో మూఢనమ్మకాలే కాదు లౌకికపరమైన విషయాలు అనేకం ఉంటాయి. ప్రజల సంస్కృతితో ముడిపడిన అంశాలుంటాయి. ఆటలు, పాటలు, వినోద, వికాస కార్యకలాపాలుంటాయి. ఆర్థిక విషయాలుంటాయి. ప్రజల సదుపాయాలకు, నిర్వహణకు సంబంధించిన అనేక అంశాలుంటాయి. ఈ లౌకిక అంశాల్లో పాల్గొనడం ద్వారా ప్రజాసాంస్కృతిక పరిరక్షణకు తోడ్పడవచ్చు. గ్రామల్లో ఈ సందర్భాల్లో సాంస్కృతిక కార్యకలాపాలపైనా, క్రీడలపైనా కేంద్రీకరించాలి. ఆయా ప్రాంతాల్లో అంతరించిపోతున్న జానపద కళారూపాలను ప్రదర్శిస్తే ప్రజలు సంతోషించడమే కాకుండా భావాత్మకంగా నిర్వాహకులతో మమేక మవుతారు. అభ్యుదయ నాటక రంగాన్ని, జానపద కళలను ఇతర కళారూపాలను బతికించుకోడానికి కూడా ఈ పండుగలు, ఉత్సవాలు దోహదపడతాయి. సాంస్కృతిక రూపాలద్వారా అభ్యుదయ, లౌకిక ప్రజాతంత్ర భావాలను ప్రజల్లో ప్రచారం చేయవచ్చు. ప్రజాసమస్యలను వివరించే కళారూపాలను ఎన్నుకుని ప్రదర్శించవచ్చు. ఈ సందర్భంగా నిర్వహణలో ప్రజాతంత్రంగా వ్యవహరించడం కూడా అవసరం. నిజానికి పోరాటాల సందర్భంగానే కాకుండా ఇలాంటి సందర్భాల్లో కూడా ప్రజలు సోదరభావం, సహకార ధోరణి మొదలైన వాటిని అలవరుచుకుంటారు. ప్రత్యామ్నాయ

సంస్కృతి నిర్మాణానికి పండుగలు మంచి వేదికలవుతాయి. జాతీయపండుగలు, వర్ధంతులు, జయంతుల సందర్భాల్లో సదస్సులు, గోష్టులు, సభలు నిర్వహించడం ద్వారా ప్రజలను ఆయా సమస్యల మీద, విషయాల మీద చైతన్య పరచవచ్చు. ఉగాది రోజున కవితా గానం చేయడం తెలుగువారి సంప్రదాయం.

అలాగే జాతీయ దినాలు, వర్ధంతులు, జయంతులు ఇతర సందర్భాల్లో ఆయా నాయకుల జీవితాల మీద, ఘటనలమీద కళారూపాలు ప్రదర్శించడం ద్వారా, పాటలు రాయడం, పాడడం ద్వారా ఒకవైపు ప్రజలను ఉత్తేజపరచవచ్చు, మరోవైపు ఆయా కళారూపాలను కూడా ప్రోత్సహించవచ్చు. కొన్ని సందర్భాలను ఆయా సమస్యలపై పోరాటానికి వేదికలుగా కూడా ఉపయోగించుకోవచ్చు. అంబేద్కర్ జయంతి, బాబూ జగజ్జీవన్ రామ్ వర్ధంతి, జ్యోతిబా ఫూలే వర్ధంతి, అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం, మేడే వంటి సందర్భాలన్నీ ఆయా వర్గాలు, సామాజిక తరగతుల ప్రజలను సమస్యలపై చైతన్యం చేయడానికి ఉపయోగపడతాయి.

మొత్తం మీద చూసినప్పుడు పండుగలు, ఉత్సవాలు అన్నవి ఎవరు పాల్గొన్నా, పాల్గొనకున్నా సాగిపోతూనే ఉంటాయి. ప్రజలు తమ సంప్రదాయాలను, ఆచారాలను కొనసాగిస్తూనే ఉంటారు. ఎవరు అవునన్నా కాదన్నా కొన్ని మార్పులు కూడా వస్తూనే ఉంటాయి.

అభ్యుదయవాదులు ఆ మార్పులు అభివృద్ధి నిరోధకమార్గం పట్టకుండా చూడాలి. జరిగే మార్పులను అభివృద్ధికర మార్గం పట్టించేందుకు కృషి చేయాలి. ప్రఖ్యాత రచయిత జెడి బెర్నార్డ్ చెప్పినట్లు ఏ సంప్రదాయమూ దానంతటది నాశనం కాదు. పాత సంప్రదాయం స్థానంలో కొత్తది వచ్చి చేరుతుంది. అందువల్ల అభ్యుదయ వాదులు పండుగలు, ఉత్సవాల్లో తమదైన శైలిలో పాల్గొని, ప్రభావితం చేయడం ద్వారా కొత్త సంప్రదాయాల సృష్టికి, ప్రత్యామ్నాయ ప్రజా సంస్కృతి నిర్మాణానికి కృషి చేయాలి. ♦



# జీవితానంగా అడుగెయ్యే

అమ్మా..! ఆశ!

ఈ సారి నీతో సీరియస్ విషయాలేవీ చర్చించాలని లేదురా. కొత్త సంవత్సరంలోకి అడుగు పెట్టాం కదా. కొత్త ఆశయాలు, ఆశలు, కోర్కెలు ఎన్నెన్నో మనసు నిండా ఉంటాయి. గతేడాదంతా ఒక పీడ కలలా జరిగిపోయింది. ఇంతకు పూర్వం ఎన్నడూ జరగని విశేషాలు మానవ జీవితాల్లో చోటు చేసుకున్నాయి. వింత రోగం ప్రపంచాన్ని అతలాకుతలం చేసింది. మన కళ్ల ముందే మనకు తెలిసిన పొట్టనబెట్టుకుంది. నా వాళ్లనుకునేవాళ్లను కష్టకాలంలో గుండెలకు హత్తుకొని ఓదార్చలేని దౌర్భాగ్య స్థితి.. తనివితీరా తన వాళ్లను చిట్టచివరిగా చూసి ఆత్మీయంగా వీడ్కోలు చెప్పలేని నిస్సహాయ స్థితి. హృదయాన్ని తాకి భయంతో విలవిల్లాడి పోయిన కాలం.. వద్దమ్మా.. వద్దు..! ఆ భయానకమైన రోజులను తలచుకుంటేనే ఒళ్లు జలదరిస్తోంది. పిల్లల్లో పెద్దల్లో కూడా తీరని నిర్లిప్తత, నిరాసక్తత, నిస్పృహ మిగిల్చింది ఈ 2020. జరిగిన సంఘటనలు ఎంత బెంబేలెత్తించేవి అయినా ఎంత దుఃఖాన్ని మిగిల్చినా కొత్త ఆశలతో ముందుకెళ్లడమే మనం చేయాలి. అలా వెళ్లడమే జీవన లక్ష్యం.

మీరు ఎంత క్లిష్టమైన పరిస్థితుల్లోనైనా మీ దారులను మీరు నిర్మించుకోవడం అవసరమైంది. నీవు క్రితం లేఖలో నీ ఫ్రెండ్ వాళ్ల తండ్రి, అన్నయ్య కరోనాతో చనిపోయారని నీ ఫ్రెండ్ దుఃఖంలోకెళ్లిందని రాశావు. తనకు కలిగిన నష్టం అపారమైంది. ఆ నష్టాన్ని ఎవరూ పూడ్చలేరు. పదేపదే తనకు ఆ విషయాన్ని గుర్తు చేయొద్దు. తనకున్న నీలాంటి ఒకరిద్దరు ఆత్మీయ స్నేహితులు తనను నెమ్మదిగా వర్తమానంలోకి తీసుకురండి. ధైర్యాన్ని నూరిపోయండి. మనిషికి మనిషి ఇచ్చే ఓదార్పు చాలా గొప్పది. తనను మీ మాటలతో అనునయించండి. తల్లి బాధ్యత తనదేనని కర్తవ్యాన్ని గుర్తు చేయండి. అమ్మాయి వాళ్ల తాతయ్యతో కలిసి భగవద్గీత చదువుతోంది ఎందరని అడిగావు నువ్వు. చాలా మంది గీతాపారాయణం వల్ల ఒకలాంటి స్వస్థత మనసుకు కలుగుతుందని చెబుతారు. ఆ అమ్మాయికి ఎక్కడ స్వాంతన లభిస్తుందో ఆ పని చేయడం వల్ల తప్పేముంది తల్లీ..! ఏ గ్రంథమైనా, ఏ సూక్తులైనా మనిషిని ఆనందంగా, హాయిగా నిలబడటానికి తగిన ఊతమిస్తే వాటిని అనుసరించడం మంచిదేకదా. ఏది ఏమైనా ఈ కరోనా మన ప్రభుత్వాలకు, ప్రజలకు నేర్పిన గుణపాఠాలు చాలానే ఉన్నాయి.

మన ప్రజారోగ్య వ్యవస్థ, పరిశుభ్రదత ఎంత దారుణంగా ఉన్నాయో కళ్లకు కట్టినట్లు చూపాయి. ఇంతటి విపత్కర పరిస్థితుల్లోనూ అవినీతి రాజ్యమేలడం, అహంకార దర్పం కూడా చూశాం. సత్వరం తీసుకోవలసిన ఆరోగ్య జాగ్రత్తల గురించి హెచ్చరించిన మీడియా ప్రభుత్వానికి శత్రువు అయింది. వాస్తవాలను, మరణాలను దాచిపెట్టి చెప్పడం, ప్రజలకు నిజస్థితిని చెప్పక కప్పి పుచ్చడం, తమ ఇలాకాలో అంతా సవ్యంగాజరిగిపోతున్నట్లు తప్పుడు వార్తలు ప్రచారం చేసుకోవడానికి కూడా పైనుంచి కింది వరకూ అన్ని ప్రభుత్వాలు సమర్థవంతంగా నాటకాలాడాయి. అకస్మాత్తుగా విధించిన లాక్డౌన్ వల్ల బాగా నష్టపోయింది వలస కార్మికులు. ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు, మానవ తప్పిదాలకు ఎప్పుడూ బలైపోయేది బడుగుజీవులే. కాలం ఆగదు. దాని గమనం దానిదే. కానీ ప్రకృతి చూశావా దానిపని అదిచేసుకుంటూనే

పోతోంది. నేచర్ ఈజ్ ఇన్ లా గవర్నర్ రుతువులు మారాయి. ఎండాకాలం, వర్షాకాలం, శీతాకాలం మూడూ వరుసగా ఎలా వచ్చాయో ప్రకృతిలోని నియమనిబద్ధతను మనిషి కూడా అనుసరించడమే క్రమశిక్షణ. ఇటువంటి క్రమశిక్షణ వల్ల తృప్తి, సంతోషం కూడా ఒనగూడుతాయి. సరేరా.. అమ్మా! కొత్త సంవత్సరంలో నీకై నువ్వు చేసుకున్న ప్రతిపాదనలేంటి?

ఒక్కొక్క సంవత్సరం గడుస్తూ ఉంటే వయస్సు పెరుగుతుంటే నేర్చుకోవాల్సివీ, తెలుసుకోవలసినవీ.. ఆచరించాల్సినవీ.. సాధించాల్సినవి కూడా పెద్ద లిస్టు తయారవుతుంది. నీవు కొత్తగా ఏం చేయాలనుకుంటున్నావు. ఏం చదవాలనుకుంటున్నావు చెప్పు. నేను చెప్పేది ఏమంటే నీకు అంతటి క్రితం అలవాటున్నా లేకపోయినా ఈ ఏడాది నీవు తప్పనిసరిగా డైరీ రాయడం అలవాటు చేసుకో. మన దేశంలోనే కాదు. ప్రపంచంలో ఎన్నో విషయాలూ, విశేషాలూ జరుగుతుంటాయి. అన్నింటినీ క్లుప్తంగా రాసి పెట్టుకో. అది నీకు రికార్డులాగా భావి జీవితంలో పనికొస్తుంది. తప్పక ఈ పని చేస్తావని ఆశిస్తున్నాను. నూతన సంవత్సరానికి కొత్త ఆశలతో ఉత్తేజంతో ఆహ్వానిద్దాం. మన ఆశలపల్లకిలో మనం ఊలలాడుదాం.

నూతన సంవత్సర శుభాకాంక్షలతో  
మీ అమ్మమ్మ!





# అనాథల అమ్మ.. జిట్టు!

భర్త

చనిపోతే భార్య రెండో

వివాహం చేసుకోవచ్చు. కానీ, వారికి

పుట్టిన పిల్లలను మాత్రం తమతో

తీసుకెళ్లకూడదు. గ్రామంలోనే వదిలేయాలి. కాలం మారుతున్నా ఈ ఆచారాన్ని మాత్రం వీడటం లేదు కొన్ని గిరిజన తెగలు. పెద్దల మాట ఎలా ఉన్నా ఈ ఆచారం మాత్రం వారి పిల్లల పాలిట శాపంగా మారిందనే చెప్పాలి. ఈ శాపాన్నే వరంగా మారుస్తోంది 'జిట్టు ఆశ్రమం' అదెలాగో తెలియాలంటే ఈ కథనం చదవాల్సిందే..

పిల్లలు  
అనాథలుగా

గిరిజన తెగల సంస్కృతీ... సంప్రదాయాలూ... భిన్నంగా ఉంటాయి. లాభనష్టాలతో పనిలేకుండా కొన్ని తరాలుగా ఇవి కొనసాగుతూనే వస్తున్నాయి. వీటిలో కొన్ని కట్టుబాట్లు మాత్రం ఆ తెగవారికే శాపంగా మారుతున్నాయి. ఆంధ్రా-ఒడిశా సరిహద్దు గిరిజన గ్రామాల్లోని అనేకమంది పిల్లలను అనాథలుగా మార్చేస్తున్న ఈ ఆచారం కూడా ఆ కోవకు చెందిందే. గిరిజనులైన కొండదొర, గడబ, సవర, జాతవ తెగలలో భర్త చనిపోయినా, విడిచిపెట్టినా ఆ భార్యకు తిరిగి వివాహం చేయడం వీరి సంప్రదాయం. భర్తతో కలిసి ఉండటం ఇష్టంలేని వారికి విడాకులు తీసుకునే వెసులుబాటు కూడా ఈ తెగల్లో ఉంటుంది. ఏవోబీ (ఆంధ్రా ఒడిశా బోర్డర్)లోని కొన్ని గిరిజన తెగల్లో మహిళలు భర్త చనిపోతే... అతడి అన్న లేదా తమ్ముడు ఉంటే వివాహం చేసుకోవాలి. వారిని వివాహం చేసుకోవడం ఇష్టం లేకపోయినా... లేదా భర్తతో కలిసి ఉండటం ఇష్టం లేకపోయినా.. మరో ప్రాంతానికి చెందిన వేరే వ్యక్తిని పెళ్లి చేసుకోవచ్చు. అయితే, అప్పటికే ఆమెకు పిల్లలు పుడితే వారిని ఆ గ్రామంలోనే వదిలి వెళ్లిపోవాలి. ఆమెతో తీసుకుని వెళ్లకూడదు. దీంతో తల్లి తండ్రీ లేక ఆ

మారిపోతున్నారు. ఆ పిల్లల ఆలనాపాలనా వారి కుటుంబ సభ్యులు లేదా స్థానిక గిరిజనులే చూసుకోవాలి. ప్రస్తుతం కొన్ని గిరిజన గ్రామాలు ఆధునికతను అందిపుచ్చుకుంటున్నా మరికొన్ని మాత్రం మార్పునకు అంతగా ఇష్టపడటం లేదు. ఆ ప్రాంతాల్లో బీబీసీ పర్యటించి... వారి ఆచార వ్యవహారాలు, వాటి పరిణామాల మీద కొందరు గిరిజనులతో మాట్లాడింది. “నా భర్త వదిలేశాడు. అప్పటికే నాకు ఇద్దరు పిల్లలు. నేను రెండో పెళ్లి చేసుకోవడంతో ఆ పిల్లలను మా గ్రామంలోనే విడిచిపెట్టాల్సి వచ్చింది. పెళ్లయిన తొలి రోజుల్లో నా పిల్లలను అప్పుడప్పుడు వెళ్లి చూసుకునేదాన్ని. మళ్లీ ముగ్గురు పిల్లలు పుట్టడంతో అక్కడికి వెళ్లడం సాధ్యమయ్యేది కాదు. వారిలో ఒకడు చనిపోయాడు కూడా. అయినా మా తాతలు, తండ్రుల నుంచి వస్తుంది

కాబట్టి

ఈ ఆచారాన్ని మేం తప్పుపట్టలేం” అని ఇద్దరు మహిళలు చెప్పారు.

స్త్రీని భూదేవిగా కొలుస్తారు...

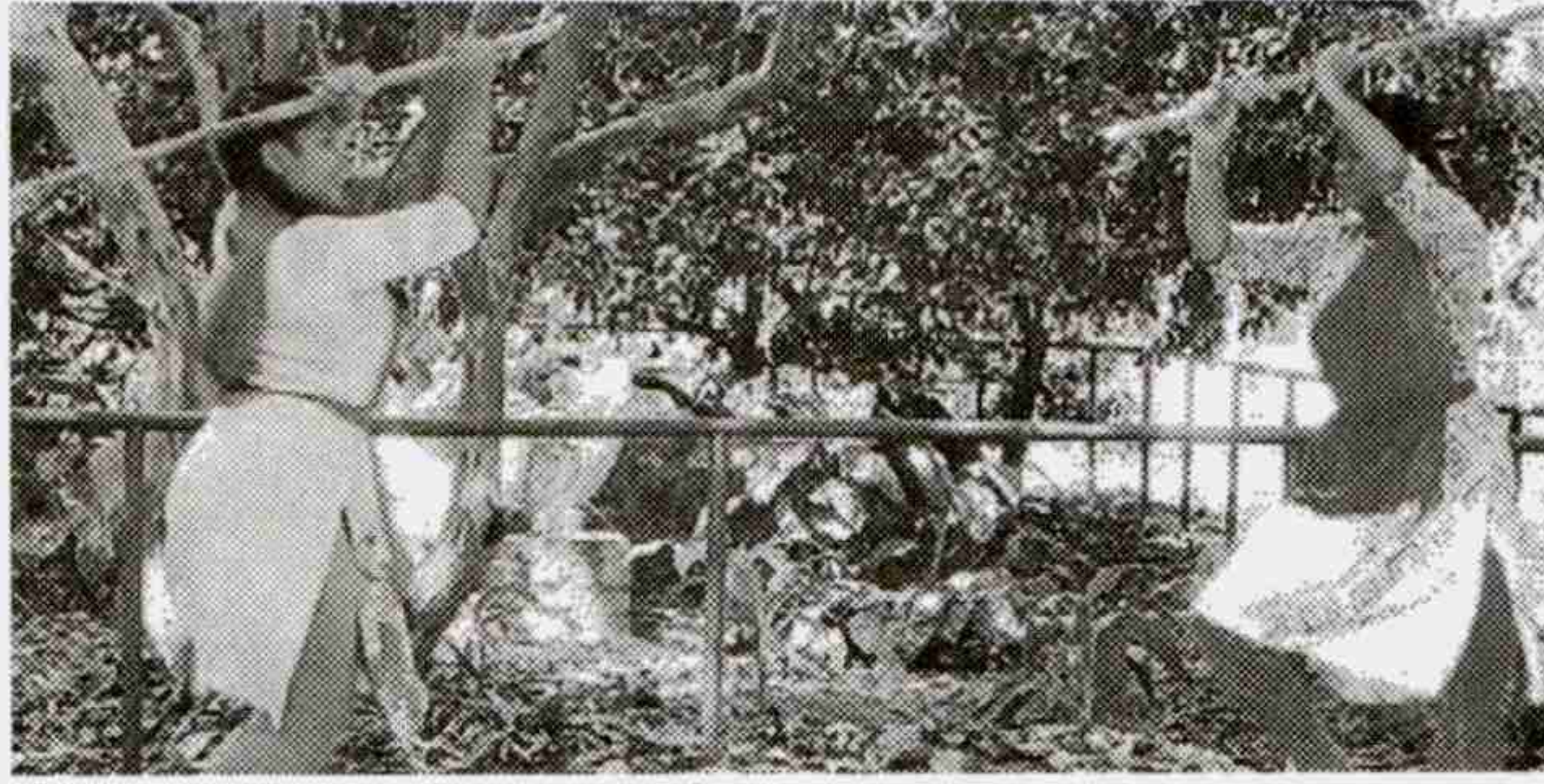
స్వేచ్ఛకు అడ్డుచెప్పరు

“గిరిజన సమూహాల్లో స్వేచ్ఛ సమాజ పోకడలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఇవి ఇప్పటికీ చాలా తెగల్లో కనిపిస్తాయి. గిరిజన తెగలు స్త్రీ స్వేచ్ఛకు అడ్డు చెప్పరు. అలాగే ఇక్కడ స్త్రీ కూడా ఏదీ తీసుకోకూడదు. తనకు ఇష్టం లేకపోయినా... లేదా భర్త చనిపోయిన సందర్భాల్లో ఆమె స్వేచ్ఛగా వెళ్లిపోవచ్చు. కానీ, పిల్లల్ని మాత్రం తీసుకెళ్ల కూడదు” అని ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం, రిటైర్డ్ హిస్టరీ ప్రొఫెసర్ కొల్లూరు సూర్యనారాయణ వివరించారు. “ఇటువంటి ఆచారాల్ని కచ్చితంగా పాటిస్తున్న గిరిజనం... దాని తదనంతర పరిణామాలను పెద్దగా పట్టించుకోరు. మరో పెళ్లి చేసుకునే స్త్రీ... పిల్లలను వదిలి వెళ్లాల్సిందే అనే నియమం వల్ల అనేక మంది పిల్లలు అనాథలైపోతున్నారు” అని చెప్పారు. ఉద్యోగం వదిలి... పిల్లల ‘జిట్టు’ కట్టి ఇలాంటి గిరిజన పిల్లల జీవితాలను చూసి చలించిపోయారు డి.పారినాయుడు. విజయనగరం



జిల్లా పార్వతీపురంలో ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయుడిగా పని చేస్తున్న పారినాయుడు సంప్రదాయాల కారణంగా అనాథలుగా మారిపోతున్న గిరిజన పిల్లల కోసం ఏదైనా చేయాలని భావించారు. దాని కోసం ఉపాధ్యాయ వృత్తిని విడిచిపెట్టి 'జట్టు' పేరుతో ఒక ట్రస్టును ప్రారంభించారు.

“చిన్నప్పటి నుంచీ సేవ చేయాలనే కోరిక బలంగా ఉండేది. అందుకే ఈ గిరిజన బాలల కష్టాలను చూసిన తర్వాత స్థిమితంగా ఉండలేకపోయాను. స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణ చేసి 1998లో వారి కోసం జట్టు పేరుతో ఒక ట్రస్టును ప్రారంభించాను. ప్రస్తుతం దీన్ని 'జట్టు ఆశ్రమం' అని పిలుస్తున్నారు. గిరిజన అనాథ పిల్లల కోసం ప్రారంభించి ఇందులో ఇప్పుడు మైదాన ప్రాంత అనాథలు కూడా ఆశ్రయం పొందుతున్నారు. స్థానిక ప్రజలు ఇచ్చే విరాళాలే ఈ ట్రస్టు నిర్వహణకు అధిక శాతం ఉపయోగపడుతున్నాయి” అని చెప్పారు. హైదరాబాద్ లోని వెలుగు ప్రాజెక్ట్ లో చైల్డ్ లేబర్ స్టేట్ కో-



2009లో తన ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి ఆశ్రమంలోని పిల్లలకు సేవ చేయడానికి ముందుకొచ్చారు.

ఇప్పుడు 'జట్టు ట్రస్టు' నిర్వహణ అంతా పద్మజ చూస్తున్నారు. ఈమెను... ఆశ్రమంలోని పిల్లలంతా 'అమ్మ' అని పిలుస్తారు.

కళల్లోనూ శిక్షణ

“ఇక్కడికి వచ్చే పిల్లలకు వారి తల్లిదండ్రులు ఎవరో తెలియదు. జట్టు ఆశ్రమమే వీరికి అన్నీ. కేవలం అనాథ గిరిజనులను చేరదీసి ఆశ్రయం కల్పించడమే కాకుండా వారికి చదువుతోపాటు సంప్రదాయ కళలలోనూ శిక్షణ ఇస్తారు. కూచిపూడి, భరతనాట్యం, కర్రసాము, యోగా, కత్తిసాము లాంటి కళలనూ నేర్పిస్తారు. అంతేకాదు

సేంద్రియ వ్యవసాయ

పనుల్లో తర్ఫీదు ఇస్తారు.

వీటిలో శిక్షణ కోసం చుట్టుపక్కల ఊళ్ల నుంచీ అనేక మంది

ఆశ్రమానికొస్తారు. ఇలా

ఇప్పటి వరకూ ఆశ్రమంలోని పిల్లలతో కలిపి 1200

మందికిపైగా శిక్షణ

పొందారు. పుట్టింటి

మాదిరిగానే ఇక్కడి పిల్లల పెళ్లి, పురుడు బాధ్యతలు ఆశ్రమమే చూసుకుంటుంది.

ఇక్కడి పిల్లలకు ఆశ్రమం అన్నింటోనూ శిక్షణ ఇస్తుంది. వివిధ పాఠశాలలు,

కళాశాలల్లో చదువుకునే వీరంతా

ఆశ్రమంలో అనేక కళల్లో శిక్షణ

పొందుతున్నారు. కత్తి, కర్రసాము వంటి

ఆత్మ రక్షణ విద్యలతో పాటు

సంగీతంలోనూ శిక్షణ ఇస్తారు. సేంద్రియ

వ్యవసాయం, వ్యర్థాల నిర్వహణ కూడా ప్రతిరోజు చేయిస్తారు. వ్యర్థాలతో టాయిలెట్ క్లీనింగ్, ఆశ్రమంలో పండే గోంగూర, మామిడి వంటి వాటి నుంచి పచ్చళ్లు తయారు చేస్తారు. నేటి ఆధునిక సమాజానికి

కావలసిన అన్ని మెళకువలను ఇక్కడ నేర్పిస్తారు.

“పద్మజ మేడమే మాకు అమ్మ. ఈ ఆశ్రమమే మా ఇల్లు. ఆటపాటలు, చదువులు అన్నీ ఇక్కడే. ఆత్మరక్షణ కోసం కర్రసాము నేర్చుకున్నాను. కత్తిసాము కూడా తెలుసు. ఇక్కడ ఏదైనా ఉచితంగానే నేర్పిస్తారు” అని కర్రసాములో శిక్షణ పొందిన సమీర చెప్పారు.

“ఈ ఆశ్రమంలోనే పెరిగాను. ఎన్నో విద్యలు ఇక్కడ నేర్చుకున్నాను. నాకు సంగీతం అంటే చాలా ఇష్టం. సంగీతం నేర్చుకోవడం వల్ల మనసుకి ఎంతో హాయిగా ఉంటుంది. దీని వల్ల నాకు ఆత్మవిశ్వాసం కూడా పెరిగింది” అని ఇక్కడ పదో తరగతి విద్యార్థిని తెలిపారు.

“నేను చిన్నతనం నుంచీ ఇక్కడే

ఉంటున్నాను. ఇంటర్ వరకు

చదువుకున్నాను. ఆ తరువాత మంచి

సంబంధం రావడంతో నాకు ఆశ్రమమే పెళ్లి చేసింది. ఇప్పుడు నాకు ఐదేళ్ల పాప

ఉంది. మళ్లీ నేను గర్భవతిని. అందుకే మా పుట్టిల్లైన జట్టు ఆశ్రమానికి పురుటికి

వచ్చాను” అని గర్భిణి అరుణ చెప్పారు.

“ఆశ్రమానికి వచ్చినప్పటి నుంచి వారికి ఎలాంటి లోటు లేకుండా చూస్తాం.

వారికి ఏ అంశంలో ఆసక్తి ఉంటే అందులో శిక్షణ ఇప్పిస్తాం. దీని కోసం

ఎందరో స్వచ్ఛందంగా వచ్చి శిక్షణ ఇస్తారు. ఉద్యోగం, ఉపాధి, పెళ్లి

బాధ్యతలు కూడా మేమే తీసుకుంటాం.

మేమంతా ఒక జట్టు... మాది ఒక

ఉమ్మడి కటుంబం” అని జట్టు ఆశ్రమ

సభ్యులు, రిటైర్డ్ టీచర్ అల్లువాడ

కైలాసం తెలిపారు. ♦



ఆర్డినేటర్ గా పనిచేస్తున్న వి.పద్మజ పనిలో భాగంగానే జట్టు ఆశ్రమం గురించి తెలుసుకుని ఆ గ్రూపు-1 ఉద్యోగం వదిలి ఈ అనాథలకు అమ్మగా మారారు.

ఈ ఆశ్రమం చేస్తున్న సేవ నచ్చి పార్వతీపురం వచ్చి ఆశ్రమాన్ని సందర్శించారు. దీనికి తనవంతు సాహాయ్యాన్ని అందించాలనుకున్నారు.



# అమరావతి గర్జనకు ఏడాది!

ఏడాదికి మూడు పంటలతో సిరులు కురిపించే 33వేల ఎకరాల భూమిని ప్రభుత్వానికి అర్పించిన రైతులు నేడు రోడ్డున పడ్డారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మూడు రాజధానుల నిర్ణయాన్ని వెనక్కి తీసుకోవాలని, ఒకే రాష్ట్రం, ఒకే రాజధాని.. అది కూడా అమరావతే ఉండాలని గర్జిస్తున్న రైతుల పోరాటానికి ఏడాది పూర్తయింది.



అమరావతి అంగుళం కూడా కదలదన్న నేతలు ఇప్పుడు కంటికి కనిపించడం లేదు. వైసీపీ తప్ప అన్ని రాజకీయ పార్టీలూ అమరావతి ఉద్యమానికి దన్నుగా నిలిచాయి. రాష్ట్రంలో తమకు అధికారం ఇస్తే అమరావతిని మేం కాపాడతామని బీజేపి నేతలు చెబుతున్నారు. ఇకనైనా ప్రభుత్వం రాజధానిపై పునరాలోచన చేయాలి. ఒక రాష్ట్రానికి ఒకే రాజధాని ఉండాలి. రాజధాని మార్పు పేరుతో వారి బతుకులు బుగ్గి చేస్తే భూమి ఇచ్చిన రైతన్నను ముంచాలని చూస్తే ఊరూ వాడా ఉద్యమమై ఉరుకుతున్నారు. అమరావతిని రాజధాని చేస్తామంటే బువ్వ పెట్టే భూమిని అర్పించారు. శంకుస్థాపన రోజు పట్టలేనంతగా ఆనందించారు. వారు భూమిని ఇచ్చింది. చంద్రబాబుకు కాదు ప్రభుత్వానికి. ఎమ్మెల్యే, ఎమ్మెల్సీలకు అందమైన భవనాలు నిర్మించి అమరావతికి అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి తెస్తామని పలికిన పలుకులు ఒమ్ము అయ్యాయి. పచ్చని పచ్చపచ్చని అరటితోటలు నరికించి

మొదలుపెట్టిన రోడ్ల నిర్మాణం మధ్యలో ఆగిపోయింది. ఎన్నికలు వచ్చి పాలకపక్షం ప్రతిపక్షంలోకి మారింది. ప్రతిపక్ష వైసీపీ అధికారంలో కొచ్చింది. రైతుల జీవితాలను తల్లకిందులు చేసింది. ఉత్తరాంధ్ర అభివృద్ధి, రాయలసీమ అభివృద్ధి కావాలంటే రాజధానిగా అమరావతిని చంపేయాలా అని ప్రశ్నిస్తున్నారు కడుపు మండి రోడ్లెక్కిన రైతులు. ఈ ఉద్యమం మొదలై ఏడాది పూర్తయింది.

ఢిల్లీని మించిన రాజధానిని నిర్మిస్తానని చెప్పి ప్రధాన మంత్రి చెంబెడు నీళ్లు, పిడికెడు మట్టి ఇచ్చి వెళ్లారు. ఏడాది కాలంగా ప్రశాంతంగా ఉద్యమాలు చేస్తున్న రైతులు ఈనాడు కదంతొక్కుతున్నారు. ఎందుకంటే వారికి వ్యవసాయం తప్ప మరేమీ తెలీదు. రైతులు రైతు కూలీలు, రైతు మహిళలు కలిసి ఐకాసా ఏర్పర్చుకొని ఉద్యమం కొనసాగిస్తున్నారు. ధర్నాలు, నిరసనలు, ర్యాలీలు, మానవహోరాలు, నిరాహారదీక్షలు, ప్రార్థనలు, యజ్ఞాలు

ఇలా ఎన్నో చేసి తమకు అన్యాయం చేయొద్దని ప్రభుత్వాన్ని వేడుకుంటున్నారు. ఈ పోరులో కొందరి రైతుల గుండెలు ఆగిపోయి. ఎంతో ప్రశాంతంగా ఉండే అమరావతి రాజధాని ప్రాంతాల్లో అడుగడుగునా ఖాకీల దౌర్జన్యం, అడ్డంకులు ఎదుర్కోవడమే వారి జీవితమైంది. కరోనాతో ప్రపంచం అంతా భయంతో ఇళ్లలోనే ఉన్నా కూడా అక్కడి రైతులు రోడ్లమీదే ఉండి తమకు న్యాయం చేయమని అర్థిస్తున్నారు. ముఖ్యంగా సీఆర్‌డిఏ చట్టం రద్దు చేసినప్పటి నుంచి ఉద్యమాన్ని తీవ్రతరం చేశారు. సింగపూర్ కన్సార్టియంతో ఒప్పందాలు, బహుళ అంతస్తుల భవనాలు అంటూ ప్రగల్భాలు పలికిన అప్పటి ప్రభుత్వం ఇప్పుడు న్యాయం చేయలేకపోతోంది. ఇకనైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పునరాలోచించాలి. అందరికీ అందుబాటులో ఉండే అమరావతినే ఏకైక రాజధానిగా కొనసాగించాలి. ♦



# అన్ని గడ్డలూ క్యాన్సర్లు కావు!

నిజం ధైర్యాన్నిస్తుంది. లేనిపోని భయాలను తుడిచేస్తుంది. మనోనిబ్బరాన్ని పెంచుతుంది. రొమ్ము క్యాన్సర్ విషయంలో ఇలాంటి భరోసానే ఇస్తుంది. అపోహలను తొలగించుకుని, వాస్తవాలను తెలుసుకోవాలి. అప్పుడే పూర్తిస్థాయిలో విజయం సాధ్యమవుతుంది. ఒకప్పుడు గర్భాశయ ముఖద్వార క్యాన్సర్ల సంఖ్య ఎక్కువ ఉండేది. ఇప్పుడు రొమ్ము క్యాన్సర్ దాన్ని అధిగమించింది. ప్రతి ఏడాది 1.62 లక్షలకుపైగా దీని బారిన పడుతున్నారు. ప్రతి ఇద్దరు రొమ్ము క్యాన్సర్ బాధితుల్లో ఒకరు మృత్యువాత పడుతున్నారు. 60 శాతం తీవ్ర దశలోనే సమస్యల బయటపడటం దీనికి కారణం కావచ్చు. రొమ్ము క్యాన్సర్ పై అవగాహన కొరవడటం, తొలిదశలో గుర్తించలేకపోవడం, చికిత్స ఆలస్యం కావడం, అపోహలు తొలగించుకోవడం చేస్తే విజయాన్ని సాధించొచ్చు. ఇలాంటి పరిస్థితిని మార్చుకోవచ్చు. మా కుటుంబంలో ఎవరికీ లేదు. నాకెందుకు వస్తుందని అనుకోవడం అపోహ. ఇది వంశపారంపర్యంగా వచ్చే రుగ్మత కాదు. 5 నుంచి పది శాతం మధ్యలోనే కుటుంబ చరిత్ర కనిపిస్తుంది. జన్యవుల కన్నా పరిసరాలు, జీవనశైలి ఈ రొమ్ము క్యాన్సర్ ప్రధాన కారణాలు నిలుస్తున్నాయి.

రొమ్ముల్లో ఉన్న గడ్డలన్నీ క్యాన్సర్ కాదు. అలా అని నిర్లక్ష్యమూ తగదు. మమోగ్రాం, అల్ట్రాసౌండ్ స్కాన్ పరీక్షల ద్వారా, కోర్నీడిల్ బయాప్సీ ద్వారా అది



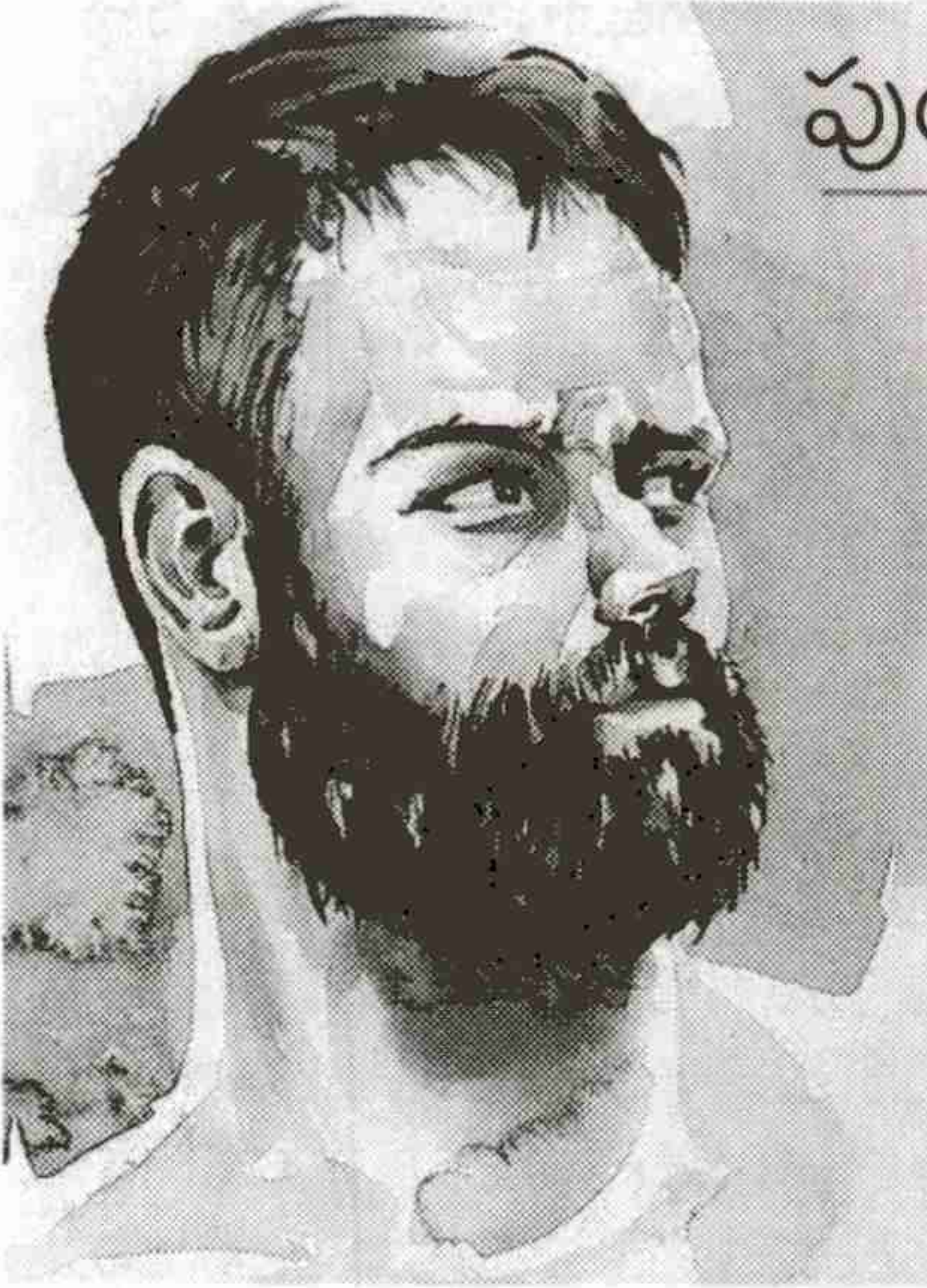
క్యాన్సర్ గడ్డా లేదా సాధారణ గడ్డా అని డాక్టర్లు నిర్ధారిస్తారు. నేనేం పాపం చేశాను. ఈ జబ్బు నాకెందుకు వచ్చింది అని చాలా మంది మదనపడతారు. దీనిలో తప్పెవరిదీ లేదు. ఎవరికి ఎందుకు వస్తుందో కచ్చితంగా తెలీదు. కానీ కొన్ని అంశాలు మాత్రం ముప్పు పెరిగేలా చేస్తాయి. వయస్సు మీద పడుతుండటం, మహిళలు కావడం, కుటుంబ సభ్యుల్లో ఎవరికైనా క్యాన్సర్ రావడం, 12 ఏళ్లకు ముందే యుక్తవయస్సుకు రావడం, 50 ఏళ్ల తరువాత కూడా నెలసరి కొనసాగడం, 30 ఏళ్ల వయస్సు తరువాత తొలి సంతానాన్ని కనడం, దీర్ఘకాలంగా హార్మోన్ చికిత్స తీసుకోవడం, ఊబకాయం వంటి వన్నీ క్యాన్సర్ ముప్పు పెరిగే కారకాలు. ఈ వ్యాధి వయస్సు మీద పడ్డవారికే వస్తుందనుకోవడం అపోహ. చిన్న వయస్సు వారిలోనూ ఈ వ్యాధిని గుర్తించాలి. ముప్పును అంచనా వేయడానికి జన్య పరీక్షలు చేయించుకోవాలంటే చాలా మందికి అవసరం ఉండదు. అంతేకాక ఇది అనవసరమైన భయాలు కలిగించే అవకాశం ఉంది. రక్త సంబంధీకుల్లో ఎవరైనా 40 ఏళ్లలోపు వారు ఈ వ్యాధి బారినపడటం, ఇద్దరూ లేదా అంతకంటే

ఎక్కువ మంది కుటుంబ సభ్యుల్లో ఈ వ్యాధి వచ్చిన వారు ఉండటం, రొమ్ము క్యాన్సర్, అండాశయ క్యాన్సర్, రక్తసంబంధీకుల్లో వచ్చి ఉండటం, ఎవరైనా మగవారు రొమ్ము క్యాన్సర్ బారిన పడటం లాంటి కారణాలుంటే జన్య పరీక్ష చేయడం మంచిది. గర్భనిరోధక మాత్రల్లో ఈస్ట్రోజోన్, ప్రొజెస్టోజన్ హార్మోన్లు తక్కువ మోతాదులోనే ఉంటాయి. అందువల్ల ఈ మాత్రలు వాడినంత మాత్రాన క్యాన్సర్ ముప్పు పెరగదు.

క్యాన్సర్ వ్యాధిగ్రస్తులకు రొమ్ము తీసేయాల్సిందే అనుకోనవసరం లేదు. రొమ్ము క్యాన్సర్ వచ్చినా అందరికీ తీసివేయాల్సిన అవసరం ఉండదు. కణితి తీరును బట్టి కొంత కణజాలాన్ని మాత్రం తీసి మిగతాభాగాన్ని అలాగే ఉంచొచ్చు. సర్జరీ తరువాత రేడియో థెరపీ తప్పనిసరి.

అంతమాత్రాన వ్యాధి తిరగబెడుతుందని అపోహ పడనవసరం లేదు. దీని వల్ల దీర్ఘకాలంలో మంచి ఫలితమే కనిపిస్తుంది. ఈ క్యాన్సర్ ఆడవారిలో ఎక్కువ శాతం కనిపించినా మగవారికి కూడా రాదని ఏమీ లేదు. చాలా అరుదుగా వస్తుంది. తస్మాత్.. జాగ్రత్త! ♦





పురుషాభిపత్యానికి తిరుగులేని

# ఒక్క!



అన్నదమ్ములు ఇద్దరూ ఒకే ఇంట్లో కలిసి ఉండేవారు. ఆ సమయంలో మగవాళ్ళకి కూలి పనులు లేవు. డబ్బులు లేవు. ఆడవాళ్ళకి వంట చెయ్యడానికి ఇంట అన్నీ నిండుకున్నాయి. తిరిగి తిరిగి ఏ పనీ దొరక్క నీరసంతో ఇంటికి వచ్చిన భర్తతో పెద్దకోడలు స్వభావరీత్యా ఉన్న గయ్యాళీతనంతో పెడసరంగా మాట్లాడుతుంది. రోజంతా కష్టపడి, బయట తిట్లు తిన్నాక, అన్నం లేని, ఆనందం లేని చీకటి కొంపలో రగులుకుపోతున్న ఆకలిమంటలో భార్య కటువైన మాటలకు, కుత్సితమైన ఎత్తిపొడుపులకు దుస్సహంగా అనిపించి చేతిలోని కొడవలితో పెద్దవాడు భార్య నెత్తిన ఒక్కపెట్టు మోదాడు. ఆమె తన తోటికోడలు ఒడిలో పడిపోయింది. ప్రాణం పోవడానికి ఒక్క నిమిషం కూడా పట్టలేదు.

రాధ పడిపోగానే తోటికోడలు చంద్ర ఒక్క కేక పెట్టింది. చిన్నవాడు చిదాం ఆమె నోరు మూశాడు. అన్న దుఖీరామ్ నోటికి చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకుని మతిపోయిన వాడిలా అక్కడ కూలబడ్డాడు. వాడి ఏడాది కొడుకు గుక్కపట్టి ఏడుస్తూ ఉన్నాడు. ఇది ఆకస్మికంగా జరిగిన దుర్ఘటన. ఇక అసలు కథ ఇప్పుడు మొదలైంది. వాళ్లు ఆ ఆకస్మిక దుస్సంఘటనకు మతి

1893లో రాగూర్ రాసిన కథ ఇది. జమీందారీ పాలన నడుస్తున్న రోజుల్లో పేద ఇంటి అన్నదమ్ములు, వారి భార్యల కథ ఇది. స్త్రీని మనిషిలా కాకుండా అవసరానికి ఉపయోగపడే ఒక వస్తువులా చూసే భర్త క్రూరత్వానికి నిరద్వందమిది. ఆ క్రూరత్వానికి, పురుష దురహంకారానికి ఆ భార్య వేసిన తిరుగులేని శిక్ష ఏంటో తెలియాలంటే ఇది చదవాల్సిందే..!

పోయి ఉండగా జమీందారు మనిషి వచ్చాడు. పొలం కౌలు చేస్తున్న దుఖీరామ్ నుంచి మక్తా రాలేదని దాని వసూలు కోసం వచ్చాడు. దీపం లేని చీకటిల్లు అతన్ని సందేహంలో పడేసింది. అతను ఏడుస్తున్న వాళ్ళని చూసి ఏం మళ్ళీ వాళ్ళిద్దరూ పోట్లాడుకున్నారా అన్నాడు. అది మామూలే. తోడికోడళ్లు రోజూ చిన్న చిన్న విషయాలకు గొడవలు పడుతూనే ఉంటారు. ఈ ఆపద నుంచి ఎలా బయటపడాలో తోచని చిదాం అవును అన్నాడు. ‘ఈ మాత్రానికే ఎందుకు ఏడ్వడం దుఖీ’ అంటూ అతను లోపలికి రాబోయే లోపు చిన్నవాడు చిదాం

“పోట్లాడి పోట్లాడి చిన్నకోడలు పెద్దకోడలిని కొడవలి తీసుకుని నెత్తిన

ఒక్కటి వేసింది” అన్నాడు. “రామరామ చచ్చిపోలేదు కదా” అని ఆ మనిషి అంటే “చచ్చిపోయింది ఇప్పుడు మీరే నా భార్యను కాపాడాలి” అని కాళ్లు పట్టుకున్నాడు. కానీ పెద్దమనిషి “మీ అన్నే చంపేదని చెప్పు. అప్పుడు ఆమె బయట పడుతుంది”. పెళ్లాం పోతే మరొకటి వస్తుంది. అన్న రాడు కదా” అంటాడు. ఇక ముందన్న మాట మీద నిలబడడానికి ఏవో యుక్తులు పోగుచేసుకున్నాడు. అలా వచ్చిన మాటలే ఇవి. చంద్ర తోడికోడలిని కొడవలితో కొట్టి చంపిందన్న వార్త ఊరంతా నమ్మేలాగా పాకిపోయింది. చంద్రకి నెత్తిమీద పిడుగు పడినట్టయింది. చిదాం ఆమెను ఒప్పుకోమని బతిమలాడు. ముందు ఒప్పుకుంటే తర్వాత ఎలాగైనా రక్షించుకుంటామని చెప్పేడు. ధైర్యం చెప్పబోయాడు గానీ గొంతు పొడారిపోయింది. ఒక ఆకస్మిక ఘటనలో అయినా కూడా చిదాం నోటివెంట అలాంటి అసత్యం ఎందుకు వచ్చింది. ఇది యాదృచ్ఛికం ఎలా అవుతుంది? ఇక్కడ రాగూర్ పూర్వాపరాలు చెప్తాడు. చంద్ర ఎలాంటి పిల్లో ఇలా వివరించాడు. ఆమెకు “పదిహేడు పద్దెనిమిదేళ్ల కంటే ఎక్కువ ఉండవు. గట్టి



శరీరం, మంచి ఆరోగ్యం, ప్రతి అవయవంలోనూ సౌష్ఠ్యం, కొత్తగా తయారుచేసిన నావలాంటిది ఆమె. ప్రపంచంలో అన్ని విషయాల మీదా ఆమెకొక ఆసక్తి, కుతూహలం ఉన్నాయి. అందరితో కబుర్లు చెప్పడం ఇష్టం. కడవ చంకన పెట్టుకుని రేవుకు వెళుతూ మొహం మీది కొంగు తప్పించి లోకాన్ని అంతటినీ పరికించడం ఇంకా ఇష్టం. “ఇలా ఆమెకు జీవితం మీద ప్రపంచం మీద ఉన్న ఇష్టాన్ని చెప్తాడు. స్వేచ్ఛ మీద ఆసక్తిని చెప్తాడు. చిదాం కూడా ఉల్లాస పురుషుడు. అందాన్ని ఇష్టపడుతూ అందంగా ముస్తాబవుతూ ఉంటాడు. ఆడవాళ్లను ఆకర్షించాలనే కోరిక ఉన్నా అందమైన భార్య పట్ల మరింత ఆకర్షణ ఉంది. కానీ కొంతకాలంగా పొరుగుాళ్లకు వెళ్లి ఎవరెవరితోనో గడిపి డబ్బు ఖర్చుపెట్టుకుని ఖాళీ చేతులతో వస్తున్నాడు. చంద్ర అతనితో ఈ విషయమై గొడవ పడకుండా తను కూడా ఎప్పుడంటే అప్పుడు రేవుకు వెళ్లడం అతిగా ప్రవర్తించడం మొదలుపెట్టింది. మరో యువకుడి గురించి ఎక్కువగా మాట్లాడడం మొదలు పెట్టింది. అప్పుడు తన తప్పు తెలుసుకుంటాడని బహుశా భావించి ఉంటుంది. కానీ అలా జరగలేదు.

తను తిరగడం తన హక్కుని, ఆమె ప్రవర్తన తప్పని అతని ఉద్దేశం. సమాజం లెక్క కూడా అదే కదా. అందుకే తిట్టి కొట్టాడు. ఇద్దరూ గొడవపడ్డారు. ఆమెను బలవంతంగా ఇంట్లో పెట్టి తాళం పెట్టి బయటికి పోయాడు. సాయంత్రం వచ్చి చూసేసరికి తాళం లేని గది శూన్యంగా ఉంది. ఆమె మూడు ఊళ్లు దాటుకుని మేనమామ ఊరు వెళ్లిపోయింది. విధి లేక ఎంతో బతిమాలుకొని తిరిగి ఆమెను తన ఇంటికి తెచ్చుకున్నాడు. కానీ ఆమె మీద అనుమానం. ఆ వెంటనే అనురాగం. ఈ అశాంతి తట్టుకోలేక ఆమె చచ్చిపోతే నేను కాస్త నిశ్చింతుణ్ణి అవుతానేమో అనుకునేవాడు. అప్పుడే కాస్త మనశ్శాంతి

దొరుకుతుందేమో అనుకునేవాడు. మనిషికి మనిషి మీద ఉండేంత ఈర్ష్య యముని మీద కూడా ఉండదు అంటాడు రాగూర్. ఇలాంటి సమయంలో ఈ ఘటన వచ్చి పడింది. చంద్రకు కూడా భర్తపట్ల అనురాగం ఉంది కనుక ఆమె కూడా ఇలా అనుకోవాలి కదా. ఆమెకూ ఆ నలుగుడు ఉంటుంది కదా! కానీ ద్వంద్వనీతి ఉన్న సమాజం గురించి రచయిత చెప్పకనే చెప్పేడు. అందుకే చంద్ర అణగిమణిగి ఉండకపోవడం అన్నది భర్త చిదాం మనసులో ఆమె చావు దాకా పోవడం గురించి చెప్పడంలోనే ఉంది అది. అందుకే అతని నోటివెంట ఆకస్మికంగా “చంద్ర తోటికోడలి నెత్తిన కొడవలితో ఒక్కపెట్టు పెట్టిందన్న” మాట వెలువడింది.

చంపింది అన్నగారయినా.. చెంపదెబ్బ కొట్టడానికి ముందు లోపల గూడుకట్టుకున్న భావజాలాల గురించి హెచ్చరించిన కథ కంటే ఇది ఎన్నేళ్ల ముందు కథ!? చంద్రను రక్షించడానికి, ఆమెను తన నేరం నుంచి బయటకు తీసుకురా వడానికి ఆమె ఏం చెయ్యాలో, ఏం చెప్పాలో అంతా ఒకటికి పదిసార్లు చెప్పాడు. తోటికోడలు కత్తిపీటతో తనను కొట్టబోతే తప్పించుకోవడానికి కొడవలి తీసానని, అది ఆమెకు ఎలాగో తగిలిందనీ చెప్పమన్నాడు. ఊరుఊరంతా ఆమె చంపిందనే నమ్ముతున్నారు. అందరూ ఆమెను నేరస్తురాలిగానే చూస్తున్నారు. అది ఆమెకు తెలిసింది. ఇదంతా భర్త మాటాడిన మాట వల్లే. కానీ అన్నదమ్ములు కుదిర్చిన వకీలు ఆమెకు ఎంతో బోధించాడు. శిక్ష నుంచి బయటపడటానికి ఎలా మాట్లాడాలో వివరించాడు. ఆమె మౌనంగా వింది. కానీ కోర్టులో తానే చంపానని చెప్పింది. తనకు తోటి కోడలు మీద కోపమని, అందుకే చంపాననీ చెప్పింది. చివరకు జడ్జి కూడా ఆమెను రక్షిద్దామని ప్రయత్నించినా ఆమె వినలేదు. ఆ మాట మీదే ఉండిపోయింది. భర్త, బావగారు

ఎంత మొత్తుకున్నా ఆమె మొండి పట్టు వదలేదు. ఈ నేరానికి నీకు ఉరిశిక్ష పడుతుందని జడ్జి చెప్పినా.. ఆమె దానికి సిద్ధమైంది తప్ప మరో మాట మాట్లాడలేదు.

అన్నదమ్ములిద్దరూ ఆమెకు ఏ పాపమూ తెలియదని, హత్య నేను చేశానంటే నేను చేశానని వచ్చి చెప్పినా కోర్టు నమ్మలేదు. ఆడకూతుర్ని రక్షించడం కోసం వాళ్లు అలా అంటున్నారనుకున్నారు. అంతగా చంద్ర ఆ మాటనే పట్టుకుని ఉండిపోయింది. నేనే చంపాననీ, నాకు తోటికోడలి మీద కక్ష అనీ గట్టిగా చెప్పింది. ఆమెకు శిక్ష పడింది. చివరి కోరిక ఏమిటంటే తల్లిని చూడాలని ఉంది అని అడిగింది. భర్త వద్దు.. మృత్యువు కావాలంది. ఇలా శిక్ష తాను తీసుకుంటూనే జీవితాంతం భర్తకి విధించింది. కథకు శిక్ష అని పేరు అందుకే పెట్టాడు రాగూర్.

ఆమె ద్వంద్వ నీతిని, ఆధిపత్య భావజాలాలను ప్రశ్నించింది. ప్రశ్నించినందుకు, ఎదురు తిరిగినందుకు కలిగిన పరిణామాలతో పోరాడింది. ఈ కథలో ఆమె శిక్షను స్వీకరించిన ధోరణి నన్ను దిగ్భ్రాంతికి గురిచేసింది. మరో దారి ఉన్నా ఆమె అంగీకరించకపోవడంలో గాయపడిన ఆమె ఆత్మగౌరవం, ఆత్మాభిమానం ఉన్నాయి. అవి ఆమె భర్తను ఎంతో భయానికి గురి చేశాయి. ఆమె శిక్ష స్వీకరించినట్టే కనిపిస్తూ అతనికి తప్పించికోలేని శిక్ష వేసింది. ఏమి కథ ఇది. వందేళ్లకిందటే తిరుగుబాటు చేసిన స్త్రీ కథ. గురజాడ చెప్పిన కన్యక లాంటి కథ. మరేదారీ లేనప్పుడు లొంగిపోకుండా ఎదిరించడానికి ఆత్మాహుతి వైపు నడిచిన కథలు. ఇవీ స్త్రీల పోరాట కథలు. ఇవాళ చదువులు, ఉద్యోగాలూ, ఆర్థిక భద్రతల మధ్య స్త్రీలు చేస్తున్న పోరాటాలను మనం కీర్తిస్తున్న సందర్భంలో ఈ పాత కథలను ఓ సారి గుర్తుచేసుకోవడం అవసరం కదా! ♦



ఆ కుటుంబంలో ఆమె చిన్న కూతురు. అల్లారు ముద్దుగా పెరిగింది. గ్రాడ్యుయేషన్ పూర్తి చేసింది. చూడచక్కని రూపం. గలగలా మాట్లాడుతుందే గాని కడుపులో కల్మషం ఉండదు. మధ్యతరగతి కుటుంబంలో ఉండే సంప్రదాయాలు, నమ్మకాలు, కట్టుబాట్ల మధ్యనే ఎదిగింది.

అతను ఐదున్నర అడుగుల అందగాడు. కెమికల్ కంపెనీలో ఉన్నతమైన ఉద్యోగం. మంచి వేతనం. సున్నితమైన మనస్సు. హేతుబద్ధ కుటుంబంలో పెరిగాడు. పరస్పరం విభిన్న ఆలోచనల మధ్య పెరిగిన ఆ ఇద్దరికీ పెళ్లి అయింది మొదలు నిత్యం గొడవలు, మనస్పర్ధలు. ఒకరిపై ఒకరికి గౌరవం లేదు. ఏడాదికి బద్ద జన్మించింది. అయినా మార్పు లేదు. దీనికి కారణమేంటి? అసలేం జరిగింది? ఇరువైపుల పెద్దలు ఏం చేశారు? ఇప్పుడు ఆ జంట ఎలా ఉన్నారు? తెలియాలంటే ఈ కథనం చదవాల్సిందే..

# రాజు

‘మొదటి నుంచి నేను చదువులో ఫస్ట్. మంచి కంపెనీలో జాబ్ సంపాదించాను. నాలుగంకెల్లో జీతం. సిటీలో కాపురం. ఒక్కతే చెల్లెలు. ఆమెకు పెళ్లి చేశాం. మా అమ్మా నాన్నలకు నా సంపాదన అవసరం లేదు. వాళ్ల జీవితం వారిది. నాకు పెళ్లయింది. భార్య సౌమ్య. మాకు పాప కూడా ఉంది. నాకు అన్నీ ఉన్నాయి. ఒక్క ఆనందం తప్ప. నేనేం చేసి దాన్ని సంపాదించుకోవాలో అర్థం కావడం లేదు’ అంటూ తన బాధ ఐదవ పెద్దల ముందు వెళ్లగక్కాడు రాజు.

‘నేను సిటీలో డబుల్ బెడ్రూం ఇల్లు రెంటుకు తీసుకున్నాను. పని మనిషిని పెట్టాను. నా భార్యకు సకల సౌకర్యాలూ కల్పించాను. కానీ కాపురానికి వచ్చిన కొత్తల్లోనే ఆమె నాపై తీవ్ర వ్యతిరేకత చూపేది. అసలు పెళ్లి సమయం నుంచే మా ఇరువైపుల పెద్దలకు అభిప్రాయ భేదాలొచ్చాయి. నా భార్య రాణి డిగ్రీ చదివింది. కానీ ఒట్టి మూర్ఖురాలు. వాళ్ల అమ్మ, అమ్మమ్మ, అక్క సలహా సంప్రదింపులు లేనిదే ఏ పనీ చేయదు. మేము ఏ పని చేసినా మంచి మనసుతో చేస్తే చాలను కుంటాం. మా ఇంట్లో

ముహూర్తాలు చూడటం లాంటివేమీ ఉండవు. వాళ్లు అలా కాదు. తిథి, వారం, నక్షత్రాలు అన్నీ చూసుకొని ఏ పనైనా చేస్తారు. మాకు అలాంటి నమ్మకాలేవు. మా అమ్మ పెద్దది. “ఇల్లు శుభ్రంగా ఉంచు. త్వరగా పని చేసుకో. ఎప్పుడూ హాయిగా నవ్వుతూ సరదాగా ఉండు” అని తనతో అంటుంది. “నేనిలాగే ఉంటా. నా పని నాకు నచ్చినప్పుడు చేసుకుంటా. మీరు చెబితే నేను చేయను. నాకు నచ్చినట్లే చేస్తాను. నచ్చకపోతే మీ ఇష్టం. ఇది నా ఇల్లు. నా కాపురం. మీ బట్టలు మీరే ఉతుక్కోండి. నా బట్టలు మిషన్లో వేస్తాను” అని మా కొత్త కాపురం చూడటానికి వచ్చిన అమ్మా, చెల్లితో వాదించేది. ఆ అవమానం భరించలేక అమ్మా, చెల్లి వెంటనే ఊరెళ్లిపోయారు. మా నాన్నగారు అసలు ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఎందుకంటే ఎలాగూ తను వినదని ఆయనకు తెలుసు. తరచూ పుట్టింటికి వెళ్లిపోతుంది. నెలల తరబడి అక్కడే ఉండిపోతుంది. ఇదీ ఆమె ధొరణి. ఎప్పుడైనా వాదనలోస్తే ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం చేస్తుంది. ఎప్పుడూ నేను

ఎదురుగా ఉండి ఆమెను ఆపలేను కదా. ఈ పరిస్థితిలోనే గర్భవతి అయింది. అప్పుడు కూడా ఒకసారి ప్రయత్నం చేసింది. ఆ సమయానికి నేను ఇంట్లో ఉండటం వల్ల ఆపగలిగాను. కొన్నాళ్లు పుట్టింట్లో ఉండి వస్తే మనసు మారుతుందేమో అని పుట్టింటికి పంపాను. అంతే.. పాప పుట్టి 5 నెలలైనా ఆమె రాలేదు. అదేమని అడిగితే మేం పంపించమని మా అత్తమామలు చెప్పారు. పాపను కనీసం ఫోన్లో కూడా చూపించరు. మా కాపురం మీరేమైనా చక్కదిద్దుతారేమోనని మీ వద్దకొచ్చా’ అని రాజు తన బాధను చెప్పాడు. ఐదవ నుంచి లేఖ అందుకున్నాక రాణి, ఆమె తల్లిదండ్రులతో కలిసి ఐదవ లీగల్ సెల్ కు వచ్చింది. ‘రాణి!... రాజు చెప్పింది మేం విన్నాం. మీరు కూడా మీ వివరాలు చెప్పండి. ఇరువైపులా వింటేనేగా మేం ఎవరికైనా న్యాయం చేయగలం’ అని ఐదవ పెద్దలు చెప్పారు.

‘నేను మా పుట్టింట్లో ఉండగా రాజు ఫోన్ చేసి ఆసుపత్రి చెక్ప్ కు మీ అమ్మగారిని తీసుకొని క్యాబ్ లో వెళ్లు. మీ నాన్న గారు ఊళ్లో ఉండరు గనుక మీరు



చాలా జాగ్రత్త తీసుకోండి అని పదేపదే చెబుతాడు. మా అక్క బావ, అమ్మ మధ్య నేనున్నాను. నేను మా బావ బండిమీదే ఆస్పత్రికి వెళతాను. నాకు లేని ఇబ్బంది సమీర్‌కు ఎందుకు? నాకు ఎందుకు ఈ అర్థంలేని ఆంక్షలు అంది రాణి. నేను తన మాట వినడంలేదని పని మనిషిని మానిపించాడు. పని చేసుకోమంటున్నాడు. పని చేసుకొని పాపను చూసుకోవడం నాకు ఇబ్బంది అవుతుంది. మా అమ్మను తీసుకొచ్చుకుంటాను అంటే ఒప్పుకోడు' అని రాణి చెప్పింది. తరువాత ఆమె తల్లి మాట్లాడింది. పెళ్లిలో జరిగిన ఘటనలన్నీ చెప్పుకొచ్చింది. 'పెళ్లిలో అమ్మాయికి పెట్టిన చీర ఖరీదెంతో అబ్బాయి తల్లి షాపులకు వెళ్లి ఎంక్వయరీ చేసుకుంది. వాళ్లమ్మాయికి మేం ఆడపడుచు కట్నం ఇవ్వలేదు. ఆమె దాని గురించి సాధిస్తుంది మా అమ్మాయిని. వాళ్లకు ఆచార వ్యవహారాలు ఏవీ లేవు. ఎలాగూ వాళ్లకు పట్టింపులేవు గనుక పాపకు చేయవలసిన వేడుకలన్నీ మేమే చేసేసుకున్నాం' అని చెప్పింది. ఆమె చెప్పిన వివరాలన్నీ విన్నాక.. ఐదవ పెద్దలకు కేసు పూర్తిగా అర్థమైంది. ఇరువైపుల పెద్దలు, పిల్లలకు సంబంధించిన అన్ని విషయాల్లోనూ జొరబడ్డారు. వారిని కలపాలనే ఆలోచన ఏ మాత్రమూ వాళ్లకు తట్టలేదని తెలుసుకున్నారు. సుమకి పెద్దల సలహా మేరకు భర్తమీద ఏ కొద్దిగా అభిమానం పెంచుకుని వెళదామనుకున్నా.. మిగతా వారంతా ఆ ఆలోచనను చంపేసేవారు. పెళ్లికి ముందు నుంచే అమ్మాయి తరుపు వాళ్లపై అబ్బాయి తరుపు వాళ్లు.. అబ్బాయి తరుపు వాళ్లపై అమ్మాయి తరుపు వాళ్లు వ్యతిరేకత ఏర్పరుచుకున్నారు. ఎవరి ఆచారాలు వాళ్లకు ఉంటాయి. ఎవరి పట్టింపులు వాళ్లకుంటాయి. పరస్పరం వాటిని ఆచరించకపోయినా పర్వాలేదు. కానీ గౌరవించాలనిగానీ, మనోభావాలను కించపరచకూడదని గానీ ఇరువైపుల

పెద్దలు ఏ మాత్రమూ ఆలోచించలేదు. పెళ్లికి ముందే ఈ సమస్య మొదలై రోజులు గడిచేకొద్దీ ఇరువైపుల పెద్దల మధ్య వ్యతిరేకతకు దారితీసింది. అది క్రమంగా ప్రతి పనిలోనూ, మాటలోనూ బయటపడుతూ వచ్చింది. పెద్దల మనసులో ఏర్పడ్డ అక్కసును రాజు కుటుంబ సభ్యులు అతనికీ, రాణి కుటుంబ సభ్యులు ఆమెకూ ఎక్కించడం వల్ల వారి మనసులోనూ వ్యతిరేకత ఏర్పడింది. చిన్న విషయాలకూ మనస్పర్ధలు పెరిగాయి. నువ్వెంత అంటే నువ్వెంత అనుకునే వరకూ వెళ్లాయి. పెద్దల కోపతాపాలతో తమకెందుకులే అని వారు భావించలేదు. భార్యాభర్తలు కలిసి సొంతగా ఆలోచించి ఇది మా జీవితం. మేమిద్దరం కలిసి ఉండాల్సిన కాపురం.. అని వాళ్లు ఆలోచించుకునే సంయమనం, ఓపిక రాజు, రాణిలలో కనిపించలేదు. ఎవరికి వారు తన ఆలోచనే సరైనది అనుకున్నారే తప్ప ఎదుటి వారి ఆలోచనలను విలువ ఇవ్వలేదు. తల్లిదండ్రులు ఎవరికైనా గొప్పే. కానీ వారి ఆలోచనలు సక్రమంగా లేకపోతే పిల్లల జీవితాలు నాశనమవుతాయి. పెళ్లి అయ్యాక మీవాళ్లు, మావాళ్లు అని కాకుండా మన వాళ్లు అని ఎప్పుడయితే ఆలోచిస్తారో అప్పుడే వాళ్లు సంపూర్ణంగా అర్థం చేసుకొని కలిసి కాపురం చేసుకుంటారు. మా కుటుంబమే గొప్పది వాళ్ల ఆలోచనలు మా స్థాయికి తగవు అని ఎప్పుడూ అనుకోకూడదు. పెళ్లి అవగానే నీ నగలన్నీ మీ పుట్టింట్లో ఎందుకు? నీ దగ్గర లాకర్ తీసుకొని అక్కడ పెట్టేసుకో అని అత్తగారూ.. ఏం మా అమ్మవాళ్లు నాకు ద్రోహం చేసి నా నగలన్నీ మాయం చేస్తారని మీ అభిప్రాయమూ అని కోడలు.. ఎంత అపార్థాలు చేసుకున్నారు. బంగారం విలువైందే. కానీ జీవితాలకన్నా కాదు. బంగారం పోతే మళ్లీ సంపాదించుకోవచ్చుగానీ జీవితం చిన్నాభిన్నమైతే తిరిగి రాదు. ఆ జంట ఎవరికి వారు వేర్వేరుగా ఉంటే

ప్రయోజనం ఎవరికి? అమ్మాయిని పుట్టింట్లోనే ఉంచుకుంటే ఆ తల్లిదండ్రులకు గౌరవంగా ఉంటుందా? అబ్బాయి ఒంటరిగా ఉంటే వీరి పెద్దలకు గౌరవంగా ఉంటుందా? అల్లుడిని గౌరవంగా చూడాలని రాణి తల్లిదండ్రుల భావించలేదు. కోడలిని బిడ్డలా చూడాలని రాజు తల్లిదండ్రులు అనుకోలేదు. తన బిడ్డ తప్పు చేస్తే ఓ తల్లి ఎలా సర్ది చెప్పుకుంటుందో అత్త కూడా అలా వ్యవహరించాలి. కూతుర్ని పుట్టింట్లోనూ ఉంచుకోకుండా అల్లుడి దగ్గరకు పంపాలని, ఏ సమస్య వచ్చినా మీ దంపతులిద్దరే పరిష్కరించుకోవాలని రాణి తల్లిదండ్రులు ఆమెకు చెప్పి మార్పుకోవాలి. ఇవేవీ ఇరువైపులా జరగలేదు. సమస్యకు మూలం ఎక్కడ ఉందో పరిష్కారం కూడా అక్కడి నుంచే మొదలైతే ఎంతటి క్లిష్ట పరిస్థితినిైనా సులువుగా పరిష్కరించుకోవచ్చు. ఈ విధంగా ఐదవ పెద్దలు ఇరు కుటుంబాల వారిని పిలిచి కూర్చోబెట్టి అందరికీ కౌన్సిలింగ్ ఇచ్చారు. రాజు, రాణిలకూ విడివిడిగా కౌన్సిలింగ్ ఇచ్చారు. ఆ దంపతులను కలపడానికి తాత నానమ్మలకు మనవరాలిని చూపించి కనీసం నాలుగు రోజులైనా పాపను వారి దగ్గర ఉంచే ప్రయత్నం చేయమని అడిగిన తాత ఆశ తీర్చండని ఐదవ పెద్దలు సూచించారు. రాజు, రాణిలను ఒక్కటి చేయడానికి ఇరు కుటుంబాలు ఏకతాటిపైకి రావాలని వివరించి చెప్పారు. తరచూ వారిద్దరికీ ఫోన్ చేసి వారిలో సానుకూల దృక్పథాన్ని పెంచారు. పాపకు అందరి ప్రేమనూ పంచగలిగారు. బిడ్డను తీసుకొని సౌమ్య తన భర్తతో బెంగళూరు వెళ్లింది. ఈ జంట కలిసి ఉండటం అనేది అసలు జరుగుతుందా.. అన్న రాజు తండ్రికి వారి మనవరాలిని వారి వద్ద కొన్నాళ్లయినా ఉండేలా చేసినందుకు ఐదవ అదాలత్‌కు వారు కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. ♦





ఆధునిక మనిషిలోని ఆదిమానవుడే

# జల్లికట్టు

అత్యంత ప్రతిభావంతుడైన

దర్శకుడు తీసిన భారతీయ సినిమా ఇది. ఇతను భారతీయులు గర్వంగా చెప్పుకోదగ్గ దర్శకుడు. సినిమా సెన్స్ ను పోనివ్వకుండా, కథలో అన్వయం లోపించకుండా నడిపిస్తూ అంతర్గతంగా రాజకీయాలను సమాంతరంగా చొప్పించటం ఈ దర్శకుడి గొప్పతనం. ఇది పూర్తిగా దర్శకుడి సినిమా. మ్యూజిక్ ఎఫెక్ట్స్ నూ, సౌండ్ ఎఫెక్ట్స్ కత్తి, దాలుగా ధరించి దర్శకుడు కథాకేళి చేస్తాడు ఈ సినిమాలో.

‘లిజో జోన్ పిల్లిసెరి’ గతంలో డైరెక్ట్ చేసిన ఆమెన్, ఈ మాయు, అంగమలి డైరీస్ సినిమాలు కూడా గుంపు సినిమాలే. అంగమలి డైరీస్ లో వందల పాత్రలు ఉంటాయి. జోన్ ఏ పాత్ర మీదా ప్రత్యేకమైన ఫోకస్ పెట్టడు. తన సినిమాల్లో ఇబ్బంది పెట్టే ప్రశ్నలు అడిగే అలవాటున్న లిజో జోన్ ఎక్కడా వినోదానికి అన్యాయం చేయడు. వందలాది ప్రజలు వర్సస్ దున్నపోతు కథే ‘జల్లికట్టు’.

ఈ సినిమాలో కథ పెద్దగా ఉండదు. పరిస్థితులు మాత్రమే ఉంటాయి. హీరో, హీరోయిన్లు ఉండరు. సమాహం ఉంటుంది. గ్రామం, దాని నేపథ్యం, గ్రామానికి అనుకొని ఉన్న అడవి ఈ సినిమాలో ప్రత్యేక పాత్రలు. దున్న మాంసం అమ్మే వర్క్ తండ్రికి భూమి లేకపోవటం వల్ల ఆ వృత్తిని ఎన్నుకొన్నాడనీ, గ్రామస్తులకు రోజు మాంసం తినే స్థోమత లేకపోవటం వల్ల వారానికో దున్నపోతును కోస్తారని కథ మధ్యలో ఒకానొక పాత్ర చేత చెప్పిస్తాడు. ఈ పాత్ర కూడా ఆ ఒక్క డైలాగే చెబుతుంది. ఇన్ని పాత్రలు రంగంలో ఉన్నప్పుడు కూడా కథ వేపరైజ్ అవదు.

కూడుకుంటుంది.

ఒక దున్నపోతును చంపి మాంసాన్ని అమ్మటంతో సినిమా ప్రారంభం అవుతుంది. నాకు తెలిసి ఇంత సాహసం మలయాళీలు మాత్రమే చేయగలరు. మన తెలుగు సినిమాల్లో బ్రాహ్మణ ఆహారం తప్ప కనీసం పాత్రలు చికెన్, మటన్ తిన్నట్లు కూడా ఎక్కడో తప్ప కనబడదు. ఎండపల్లి భారతి ‘ఎండుతునకలు’ కథ చదివాక, ఒక పెద్ద జంతువును చంపి దాని మాంసాన్ని రకరకాలుగా ఖండించి, కుప్పలు పోసి అమ్మే సన్నివేశం భారతీయ సినిమాల్లో ఎప్పుడు కనబడుతుందా అనుకొనే దాన్ని ఈ సన్నివేశం ఇక్కడి దళిత, మైనారిటీలకు అపురూపమైనది. చూపించటం సరే, మాట్లాడటం కూడా నేరమైన చోట దర్శకుడు ఈ సన్నివేశాన్ని దృశ్యీకరించి కత్తి దిగేసి బ్రాహ్మణ మనువాదానికి సవాలు విసిరాడు.

సినిమాలో వినబడే ‘అప్పంతోపాటు దున్నపోతు మాంసం గుజ్జు’ ‘కప్పతో (పెండలం) పాటు దున్నపోతు పక్కెముక మాంసం’ లాంటి ఆహార వర్ణనలు దర్శకుడి నిర్భీతికి నిదర్శనాలు. తప్పించుకొని పోయిన దున్నపోతు కోసం వేట. ఆ వేట మొదట ఆహారం కోసమనిపించినా, తరువాత అది వీరత్వ ప్రదర్శనగా, ఆడవాళ్ల మీద ఆధిపత్య పోరుగా అర్థం అవుతుంది. చివరకు దున్నపోతు లొంగిపోతుంది. ఆ స్త్రీ కూడా లొంగిపోతుంది. ఆమె లొంగుబాటు ఇక్కడ స్త్రీల మీద జరిగే లైంగిక హింస ఎంత సాధారణమై పోయిందో చెబుతుంది. మంచీచెడు, నైతికం, అనైతికం అనే సమాజ నిర్దేశిక విషయాల మధ్య తెర ఎంత

పలచగా ఉంటుందో

మన కొంటే దర్శకుడు అలవోకగా చూపించేశాడు. మూకతత్వం మనిషిలో దాగి ఉందే నైజం. ఆ మూకతత్వానికి చెడు ఆలోచనలు తోడైతే ఏమి జరుగుతుందో ఇప్పుడు ఎల్లడెలా జరుగుతున్న సంఘటనల్లో అర్థమవుతోంది. 14 ఏళ్ల బాలుడిని ట్రైన్ నుండి కిందకు తోసివేసింది ఈ మూకతత్వమే. నిర్భయ, అసిఫాల అంతం చూసింది ఈ మూకతత్వమే. మనిషిని నడిబజారులో కొట్టి చంపగలిగేది కూడా ఈ మూకతత్వమే. మనుషుల్లో ఉండే సామూహికత్వం బదులు మూకతత్వాన్ని ప్రేరేపించే రాజకీయ అంశాలు చాలా ఉంటాయి.

ప్రాణాల కోసం పరుగులు పెడుతూ మూకహత్యకు గురైన దున్నపోతులో కనిపించే ప్రాణభీతి, అసహాయత్వం, చివరి లొంగుబాటు దర్శకుడు ఎలుగెత్తి చెప్పదలుచుకున్న అనేకానేక సంగతులకు సజీవ ప్రతీకలు. చివర్లో ఏర్పడిన మానవ పిరమిడ్ కూడా పోగుపడుతున్న మృగత్వాన్ని సూచిస్తుంది.

సినిమా అంతా మనుషులు పరుగులు పెడుతుంటారు. దున్నపోతును పట్టుకోవటానికి పని చేస్తూనే ఉంటారు. రెండు రాత్రుళ్లు, రెండు పగల్లు జరిగే ఈ కథలో జనం శక్తి ఒక్కో సారి తగ్గుతూ పెరుగుతూ, నిరాశ పడుతూ, ఉత్తేజ పడుతూ చివరి వరకూ కొనసాగు తుంది. ఈ సినిమాను ‘మావోయిస్ట్’ అనే కథ ఆధారంగా తీశారంట. రంగనాథ్ రావి సౌండ్ అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో ఉంది. ప్రశాంత్ పిల్లై మ్యూజిక్ సంగతి చెప్పనక్కరలేదు. ♦





అకుంఠిత చిక్ష. అసాధారణ

పోరాటానికి నిదర్శనం

# సావిత్రిబాయి పూలే

ఉపాధ్యాయురాలు. పీడిత ప్రజలు ముఖ్యంగా స్త్రీల విద్యాభివృద్ధికి కృషి చేసిన తొలితరం మహిళా ఉద్యమకారిణి.

బాలికల చదువు కోసం, విద్యాభివృద్ధి కోసం సహకరించాలని ఆమె విజ్ఞప్తి చేశారు. అట్టడుగు వర్గాలు, మహిళలకు చదువు సంపద వంటి సమస్త హక్కులు నిరాకరింపబడిన

సత్యాన్ని శోధించడానికి 1873లో తన భర్త మహాత్మా పూలేతో కలసి “సత్యశోధక్ సమాజ్”ను ప్రారంభించి బాల్యవివాహాలకు, మూఢనమ్మకాలకు, సతీసహగమనానికి వ్యతిరేకంగా, వితంతువు పునర్వివాహాల కోసం అసమాన బ్రాహ్మనిజ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా బలమైన ఉద్యమం నడిపారు.

జ్యోతీరావుపూలే 1890 నవంబరు 28న మరణించడంతో సావిత్రిబాయి అంతులేని దుఃఖసాగరంలో మునిగిపోయారు. ఈ దుఃఖంలో నుంచే మరో ఆదర్శానికి శ్రీకారం చుట్టారు. తన భర్త పూలే చితికి తానే స్వయంగా నిప్పుపెట్టి కొత్త సంప్రదాయానికి తెరలేపారు. ప్లేగు వ్యాధి సోకిన మాంగ్ లాంటి దళిత కులాలకి చెందిన దళిత చిన్నపిల్లలను తన చంకన వేసుకొని చికిత్స చేసి కాపాడారు. చివరికి ఆ ప్లేగు వ్యాధి ఆమెకి సోకి మార్చి 10, 1897 లో మరణించారు. సావిత్రి బాయి జయంతి(3 జనవరి 1831)ని భారతదేశ మహిళా ఉపాధ్యాయుల దినోత్సవంగా జరుపుకుంటున్నాం. 1997లో భారత ప్రభుత్వం సావిత్రిబాయి జ్ఞాపకార్థం తపాలా స్టాంపును విడుదల చేసింది. పూణే విశ్వవిద్యాలయానికి సావిత్రిబాయి పేరు పెట్టారు. ♦

భారతీయ సంఘ సంస్కర్త, ఉపాధ్యాయుని, రచయిత్రి అయిన సావిత్రిబాయి పూలే నిన్ను వర్గాల అభ్యున్నతికి కృషి చేసిన జ్యోతీరావ్ పూలే భార్య. కులమత భేదాలకు అతీతంగా సమాజాన్ని ప్రేమించిన ప్రేమ స్వరూపిణి. ఆధునిక విద్య ద్వారానే స్త్రీ విముక్తి సాధ్యపడుతుందని నమ్మిన ఆమె తన భర్తతో కలసి 1848 జనవరి 1న పూణేలో మొట్టమొదటగా బాలికల పాఠశాలను ప్రారంభించారు. కులమతాలకు అతీతమైన నూతన వ్యవస్థ కోసం ప్రాణాల్ని సైతం ఫణంగా పెట్టి సమష్టిగా పోరాటం చేసారు ఆ దంపతులు. సమాజంలోని కులతత్వం, పురుషాధిక్య ధోరణులు కలిగిన చాలామంది పండిత మేధావులందరికీ ఆమె కేవలం జ్యోతీరావు పూలే భార్యగా మాత్రమే తెలుసు. కానీ ఆమె ఆధునిక భారతదేశంలో మొట్టమొదటి మహిళా

దేశంలో ఆనాటి సమాజపు కట్టుబాట్లను, బ్రాహ్మణవాద సంప్రదాయాలను, ఆధిపత్యవర్గాలను ధిక్కరించి భారతదేశపు మొట్టమొదటి ఉపాధ్యాయురాలిగా పాఠశాలలు ప్రారంభించి, 12 మే 1848న దేశంలో బహుజనులకు మొట్టమొదటి పాఠశాల ప్రారంభించారు. సమాజంలో ఎన్ని అవమానాలు ఎదురైనా మడమ తిప్పని ధీశాలి ఆమె. కేవలం 4 సంవత్సరాలలోనే గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 20 పాఠశాలలను ప్రారంభించి ఉచిత విద్యనందించారు.

ఆమె మానవ హక్కుల గురించి ఇతర సామాజిక సమస్యల గురించి స్త్రీలను చైతన్యపరచడానికి 1852లో మహిళా సేవామండల్ అనే మహిళా సంఘాన్ని కూడా స్థాపించారు. అగ్రవర్ణ దురహంకారపు నిచ్చెనమెట్ల కులవ్యవస్థగా నిర్మాణమైన సమాజంలో



# హక్కుల రక్షణకై జన జాగరణ



కర్నూలులో

ప్రపంచ మానవ హక్కుల దినోత్సవం సందర్భంగా హక్కులను కాపాడుకునేందుకు విజయవాడ లెనిన్ సెంటర్లో మహిళ, రైతు, విద్యార్థి, యువజన, కార్మిక సంఘాల ఆధ్వర్యంగా జన జాగరణ కార్యక్రమాన్ని డిసెంబరు 10 సాయంత్రం నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా వ్యవసాయ నల్ల చట్టాలను రద్దు చేయాలంటూ ఢిల్లీలో రైతులు చేస్తున్న పోరాటానికి, మహిళలపై హింసను నివారించాలని, ప్రజాస్వామ్య హక్కులను సంరక్షించుకునేందుకు దేశవ్యాప్తంగా జరుగుతున్న ఉద్యమాలకు సంఘీభావం తెలిపారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని రైతు సంఘాల సమన్వయ కమిటీ రాష్ట్ర కన్వీనరు, మాజీ మంత్రి వడ్డే శోభనాద్రీశ్వరరావు ప్రారంభించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మీడియాతో మాట్లాడుతూ కేంద్రప్రభుత్వం చేసిన వ్యవసాయ, రైతు వ్యతిరేక చట్టాలను రద్దు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు. ఐదవ జాతీయ నాయకులు ఎస్.పుణ్యవతి మాట్లాడుతూ మోడీ పాలనలో దేశంలో మహిళలు, దళితులు, అణగారిన వర్గాలు, మైనారిటీలపై దాడులు పెరిగిపోయాయని విమర్శించారు. దేశాన్ని కార్పొరేట్లకు కట్టబెట్టేందుకు పౌర హక్కులను కాలరాస్తున్నారన్నారు. కె.ధనలక్ష్మి, పి.దుర్గాభవానీ గంగాభవానీ ఇతర సంఘాల నాయకులు ఉపదేశించారు. సిఐటియు, ఎఐటియుసి, ఐదవ, శ్రామిక మహిళ, ఎన్ఎఫ్ఐడబ్ల్యు, పిఐడబ్ల్యు, పౌరహక్కుల సంఘం (సిఎల్సి), ఎన్ఎఫ్ఐ, డివైఎఫ్ఐ, పిడిఎస్యు, ఐఎఫ్ఐటియు, జమాతే ఇస్లామీ హింద్ మహిళా విభాగం, రైతు,

మైనారిటీ సంఘాలు పాల్గొన్నాయి. రాత్రి 6 గంటల నుంచి 12 గంటల వరకు జన జాగరణ కార్యక్రమం జరిగింది. దీనిలో భాగంగా సహపంక్తి భోజనాలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. • నవంబర్ 25 మహిళలపై హింసా వ్యతిరేక దినం నుంచి డిసెంబర్ 10 మానవహక్కుల దినోత్సవం వరకూ హింసా వ్యతిరేక వారోత్సవాల సందర్భంగా కృష్ణ హోటల్ సెంటర్ వద్ద గల మాకినేని బసవపున్నయ్య భవన్లో ఐదవ, శ్రామిక మహిళల సెంట్రల్ సిటీ కమిటీల ఆధ్వర్యంలో సదస్సు జరిగింది. ఐదవ రాష్ట్ర కార్యదర్శి రమాదేవి గారు, జిల్లా కార్యదర్శి శ్రీ దేవి మాట్లాడారు. మహిళలపై హింస అనేక రూపాలలో పెరిగిపోతోందని అన్నారు. ఐక్యరాజ్య సమితిలో కూడా భారత దేశంలో మహిళల అత్యాచారాలు, హింస పెరుగుతున్నాయని అవేదన చెందారన్నారు. మహిళలు, చిన్న పిల్లల పై అత్యాచారాలు పెరగటానికి కారణాలు అన్వేషించి వాటి నివారణకు చర్యలు తీసుకోకుండా అధికారంలో ఉన్న బిజెపి పెద్దలు మహిళల వస్త్రధారణపై, నడతపై అనుచిత వ్యాఖ్యలు చేస్తూ అన్నిటికీ కారణం మహిళలే అన్నట్లు మాట్లాడటం సరైనది కాదన్నారు. మహిళలపై హింసకు కారణమౌతున్న మద్యాన్ని నియంత్రించాలని, పోర్న్ వెబ్సైట్లను అరికట్టాలని, అశ్లీల సాహిత్యాన్ని నివారించాలని, పిల్లల పెంపకంలో అసమానతలు లేకుండా చూస్తూ, బాలికావిద్యను ప్రోత్సహించాలని చెప్పారు. • విశాఖ జిల్లా అరుకులో

మానవ హక్కుల దినోత్సవ సభ జరిగింది. బి.ప్రభావతి, సుధాకిరణ్ పాల్గొన్నారు. • తిరుపతిలో మహిళల హక్కులను మానవ హక్కులుగా గుర్తించాలని కొవ్వొత్తులు వెలిగించారు. • కర్నూల్లో కలెక్టరేట్ వద్ద క్యాండిల్స్ తో నిరసన కార్యక్రమం నిర్వహించారు. అలివేలమ్మ మాట్లాడారు. • మహిళలు, విద్యార్థినులపై జరుగుతున్న హింసను అరికట్టేందుకు కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రత్యేక చర్యలు చేపట్టాలని ఒంగోలులో నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది. • గుంటూరు శంకర్ విలాస్ సెంటర్లో ప్రజా సంఘాల ఆధ్వర్యంలో కొవ్వొత్తుల ప్రదర్శన నిర్వహించారు. • నూజివీడు పట్టణ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో సదస్సు నిర్వహించారు. అనంతరం చిన్న గాంధీ బొమ్మ దగ్గర ప్రదర్శన చేశారు. బత్తుల అనురాధ, నందూరి పద్మాంజలి, పుట్టి కమల, సీనియర్ సభ్యురాలు మద్దాలి లక్ష్మి, క్రిస్టియనమ్మ, స్రవంతి, స్వాతి, నాగమణి, రాజేశ్వరి పాల్గొన్నారు. • విశాఖ నగర కమిటీ ఆధ్వర్యంలో నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది. విశ్రాంత ఆచార్యలు ఎన్. నిర్మల, వై.సత్యవతి, డా. ప్రియాంక పాల్గొన్నారు. • బొబ్బిలిలో ప్రదర్శన చేసి అంబేద్కర్ విగ్రహం వద్ద మానవహారం నిర్వహించారు. విజయనగరం, గజపతినగరం, రామకృష్ణానగర్లో సదస్సులు జరిగాయి. • విశాఖ నగరంలో ప్రియాంక అనే అమ్మాయిని శ్రీకాంత్ అనే అబ్బాయి గొంతుకోసి హత్యాయత్నానికి పాల్పడటంపై నిరసిస్తూ కార్యక్రమం జరిగింది.



## గ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని వినూత్న నిరసనలు

- ఎటపాక మండలం ఐదవ మండల కమిటీ ఆధ్వర్యంలో గుండాలకాలనీ గ్రామంలో నిరసన కార్యక్రమం జరిపారు. పెంచిన వంట గ్యాస్ ధరలు తగ్గించాలని నిరసన తెలిపారు.
- పెంచిన గ్యాస్సిలిండర్ ధరలను తగ్గించాలని, చౌక దుకాణం ద్వారా పంపిణీ చేసే నిత్యావసర సరుకులు, కందిపప్పు, పంచదార ధరలతో పాటు ఇతర సరుకుల ధరలు తగ్గించాలని నెల్లూరు రూరల్లో ఐదవ కమిటీ

ఎటపాకలో..



ఆధ్వర్యంలో నిరసన తెలిపారు.

శ్రీనివాసరావు, వరలక్ష్మి పాల్గొన్నారు.

- యలమంచిలి మండలం చించినాడలో భీమవరం డెల్టా కమిటీ నిరసన తెలిపింది.
- వెస్ట్ కృష్ణా పరిధిలోని జగ్గయ్యపేటలో నిరసన కార్యక్రమం

జరిగింది.

- కర్నూల్ ఐదవ ఓల్డ్ సిటీ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో కలెక్టర్ కార్యాలయం వద్ద ధర్నా జరిగింది. బంగి పద్మ, రషీద, అరుణ, కిరణ్మయి మాట్లాడారు. అమీనా, విజి, ధనలక్ష్మి, లక్ష్మి, బద్రి పాల్గొన్నారు.



కర్నూలులో..



కసింకోటలో..



జగ్గయ్యపేటలో..

## గురజాడ అప్పారావు వర్ధంతి సందర్భంగా..

గురజాడ అప్పారావు 108వ వర్ధంతి సందర్భంగా శెట్టి సముద్రంలో సభ జరిపారు. మ్యూజికల్ చైర్స్ కబడ్డీ ఆటలు పోటీలు నిర్వహించారు.

- నెల్లూరు రూరల్లో గురజాడ అప్పారావు వర్ధంతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.
- తిరుపతిలో గురజాడ అప్పారావు వర్ధంతి సభలో నివాళులు అర్పించారు.
- అరుకులో గురజాడ వర్ధంతి సదస్సు జరిపారు.

## అంబేద్కర్ వర్ధంతి సందర్భంగా..

- డిసెంబర్ 6 డాక్టర్ బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్ వర్ధంతి సందర్భంగా నెల్లూరు, విజయ నగరంలో జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో అంబేద్కర్ విగ్రహానికి పూలమాల వేసి నివాళులర్పించారు.



వ్యవసాయ చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా ఢిల్లీలో రైతులు చేస్తున్న పోరాటానిక మద్దతుగా డిసెంబరు 8న చేపట్టిన భారత్ బండ్ సందర్భంగా ఐదవ ఆలిండియా సెక్రటరీ మరియు థావలేసు ఢిల్లీ పోలీసులు బలవంతంగా లాక్కెకుతున్న దృశ్యం.



# స్థానిక సమస్యలపై సమరం!

• నెల్లూరు నగరంలోని 5వ డివిజన్ పరిధిలోని అహ్మద్ నగర్ పెన్నానది వరద బాధితులకు షేక్. మస్తాన్ బి, పి.శైలజ, షేక్ షాహీన భోజనాలు పంపిణీ చేశారు.

• చిత్తూరు జిల్లా వెదురుకుప్పం మండలం యనమలమంద దళితులు చేయని నేరానికి జైల్లో

శిక్ష అనుభవిస్తున్నారనీ, సామాజిక చైతన్య సదస్సు నిర్వహించారు.

• తిరుపతి సుందరయ్య నగర్ 5వ క్రాస్ లో మురుగు నీరు తొలగించాలని దీపాలు వదిలి ఐదవ ఆధ్వర్యంలో వినూత్న నిరసన లో మహిళలు పాల్గొన్నారు.



తిరుపతిలో..

మరిపాడులో..



• నెల్లూరు జిల్లా మరిపాడు మండలం కదిరినేనిపల్లిలో ఎస్సీ, ఎస్టీలు శ్మశానానికి వెళ్లే దారిని కొందరు అడ్డగించారు. 3 గంటల పాటు ఆందోళన చేసినా గ్రామపెద్దలు, అధికారులు పట్టించుకోలేదని ఐదవ జిల్లా అధ్యక్షురాలు, ఎస్సీ, ఎస్టీలు ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ఈ సమస్యను త్వరగా పరిష్కరించకపోతే తీవ్ర పరిణామం జరుగుతుందని ఆమె తెలిపారు.



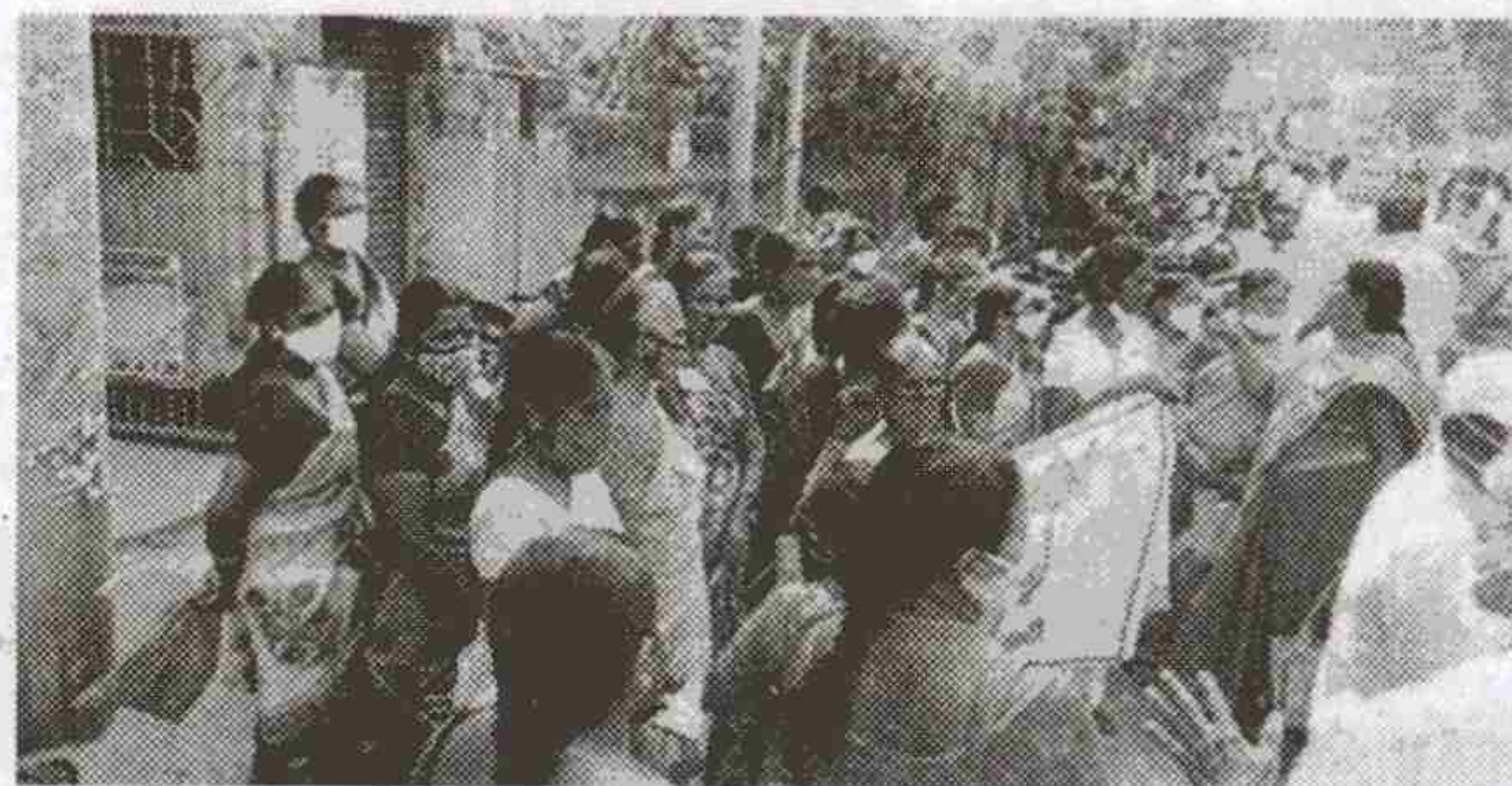
• నెల్లూరు జిల్లా కృష్ణపట్నం పోర్టు కార్మికులు బకాయిల సాధన, ఉపాధి, హక్కుల రక్షణ కోసం 48 గంటల సామూహిక ధర్మా నిర్వహించారు. వీరి ఆందోళనకు ఐదవ మద్దతు తెలిపింది.

ఇంటిపనివారల

సమస్యలపై

• ఇంటిపనివారలను కార్మికులుగా గుర్తించాలని, గుర్తింపు కార్డులు ఇవ్వాలని, పీఎఫ్, ఇఎస్ఐ సౌకర్యం కల్పించాలని

ఐదవ ఆధ్వర్యంలో గుంటూరు కార్మికశాఖ ఆఫీసు ముందు ధర్మా నిర్వహించారు. అరుణ పాల్గొన్నారు. విజయనగరంలో సదస్సు జరిగింది.



• ఆర్ఎఆర్ఎస్ భూములను కాపాడాలని కోరుతూ ఆర్ఎఆర్ఎస్ కార్మికులంతా కలిసి 36 రోజులుగా ఆందోళన చేస్తున్నా స్పందించకపోవడంతో కార్మికులు రిలే నిరాహార దీక్షలు చేపట్టారు. రిలే దీక్షల అనంతరం ఎంపీ, ఎమ్మెల్యేల ఇళ్లను ముట్టడిస్తామని హెచ్చరించారు. ఈ రిలే దీక్షలో ఆర్ఎఆర్ఎస్ కార్మికులతో పాటు డీవైఎఫ్ఐ, ఎస్ఎఫ్ఐ, ఐదవ నాయకులు శివ, ఒ.లక్ష్మణ్, రమణ, లక్ష్మణ్, కె.మహమ్మద్ గౌస్, శ్రీనివాసమూర్తి, రత్నమ్మ, సద్దాం హుస్సేన్ పాల్గొని మాట్లాడారు. అనకాపల్లిలో బెల్లం మార్కెట్లో మరుగుదొడ్డు మహిళా వ్యాపారస్తులకు కల్పించాలని ఐదవ, సిఐబీయు ఆధ్వర్యంలో ఎంపీ సత్యవతిని కలిసి వినతి పత్రం ఇచ్చారు.



ఈ కార్యక్రమంలో వరలక్ష్మి పాల్గొన్నారు.



# డిసెంబరు 8 బండ్ కు సంఘీభావం

● రైతులకు హానికలిగించే వ్యవసాయ చట్టాలను తక్షణమే రద్దు చేయాలని కర్నూలులో రైతులు ఇచ్చిన భారత్ బండ్ లో ఐదవ నాయకులు, కార్యకర్తలు పాల్గొన్నారు

● కశింకోటలో సిపిఎం, సిపిఐ, సీఐటీయూ, ఏఐటియుసి, అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఆధ్వర్యంలో భారత్ బండ్ నిర్వహించారు. దాకారపు శ్రీనివాసరావు, వరలక్ష్మి, దొరబాబు, తనూజ, శ్యామల, అమ్మాజీ, విజయ కుమారి, భవాని, సతీష్ పాల్గొన్నారు.

● ఎటపాక మండలంలో అమరజీవి కామ్రేడ్ బండారుచంద్రారావు 35వ వర్ధంతి సభలో ఐ.పద్మ మాట్లాడారు.

● చిత్తూరు జిల్లా కోట, బైరెడ్డిపల్లి మండలాలలో రైతుల ఉద్యమానికి మద్దతుగా కిసాన్ జ్యోతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

● నూతన వ్యవసాయ చట్టాలను రద్దు చేయాలని పశ్చిమగోదావరి జిల్లా నరసాపురంలో నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది.

● పశ్చిమ కృష్ణా జిల్లా జగ్గయ్యపేట మండలం ధర్మవరపు తండా, జగ్గయ్యపేట అడ్డరోడ్డు దగ్గర కిసాన్ జ్యోతి రైతులకు సంఘీభావం తెలిపారు.

● ఢిల్లీలో రైతు ఉద్యమానికి మద్దతుగా

కృష్ణా జిల్లా ఎకొండూరులో చలిమంటతో నిరసన తెలిపారు.

● అనంతపురం జిల్లా హిందూపురం దక్షిణ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో పెనుగొండలో రైతు జ్యోతి కార్యక్రమం జరిపారు.

● భీమవరం డెల్టా జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో నిరసన కార్యక్రమం జరిపారు.

● షేర్ మహమ్మద్ పేటలో మహిళా రైతులు నిరసన కార్యక్రమం జరిపారు.

● పశ్చిమ గుంటూరు జిల్లా రాజుపాలెం మండలంలో రైతులకు మద్దతుగా మహిళా సంఘం కోల్డ్ స్టోరేజ్ కార్మికులు కిసాన్ జ్యోతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

● కర్నూలు ముజఫర్ నగర్ లో రైతు జ్యోతి కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

● పశ్చిమ నగర కమిటీ ఆధ్వర్యంలో మహతిపురంలో దీపాలు వెలిగించారు.

● విజయవాడ సెంటర్ కమిటీ

పరిధిలోని 63వ డివిజన్ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో దీపాలు వెలిగించి రైతులకు మద్దతు తెలిపారు.

● ఎటపాక మండలం ఐదవ మండల కమిటీ ఆధ్వర్యంలో కె.యన్.పురం, గుండాలకాలనీ గ్రామాలలో కొవ్వొత్తులు వెలిగించి నిరసన కార్యక్రమం చేశారు.

● విజయనగరంలో 46వ వార్డులో రైతులకు మద్దతుగా జరిగిన కొవ్వొత్తులతో వెలిగించారు.

● పశ్చిమ గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లిలో కొవ్వొత్తులు వెలిగించారు. గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లిలో నకిరేకల్ మండలంలో రిలే నిరాహార దీక్షలు చేసి రైతులకు మద్దతు తెలిపారు. రైతుల ఆందోళన కోసం విరాళాలు కూడా సేకరించారు.

● నెల్లూరు రూరల్ కిసాన్ జ్యోతులను వెలిగించారు.



అనంతపురం జిల్లా ధర్మవరం మండలంలో ఎస్బీఐ ఉద్యోగిని కాల్చిచంపిన నిందితులను శిక్షించాలని ఐదవ ఆధ్వర్యంలో నిరసన ప్రదర్శన జరిగింది.





అమలాపురంలో..



నెల్లూరులో..

# నివాళి

అంబేద్కర్ వర్ధంతి సందర్భంగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అంబేద్కర్ విగ్రహాలకూ, చిత్రపటాలకూ ఐదవ ఆధ్వర్యంలో నివాళి కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.



విశాఖలో..



అరకులో..

## గురజాడకు నివాళి

గురజాడ అప్పారావు 108వ వర్ధంతి సందర్భంగా ఐదవ ఆధ్వర్యంలో పలుచోట్ల సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, ఆటలపోటీలు నిర్వహించారు. గురజాడ చిత్రపటాలకు నివాళి అర్పించారు. కొన్నిచోట్ల సదస్సులు నిర్వహించారు.



పార్వతీపురంలో..



బొబ్బిలిలో..



తిరుపతిలో..



ఐదవ ఆధ్వర్యాల విశాఖపట్నంలో శారద వర్ధంతి సభలో నివాళి





కర్నూలులో..



విశాఖలో



ఒంగోలులో



విజయనగరంలో



వినుకొండలో..

# రైతు కోసం.. నేను సైతం..!

కేంద్రప్రభుత్వం తెచ్చిన రైతుల పాట్లగొట్టే వ్యవసాయ చట్టాలపై దేశం భగ్గుమంటోంది. తమ పాట్లగొట్టి కార్పొరేట్ సంస్థకు దోచిపెట్టే నల్లచట్టాలను రద్దు చేయాల్సిందేనని అన్నదాతలు నిద్రాహారాలు మాని దేశరాజధానిలో నిర్విగ్నంగా పోరాడుతున్నారు. ఆ పోరాటానికి యావత్ దేశం కదిలింది. అన్నదాతలకు మద్దతుగా ఎక్కడిక్కడ వివిధ రూపాల్లో నిరసనలు చేపట్టింది. అందులో భాగంగా విద్యా, ఇతర ప్రజాసంఘాలు, వామపక్షాలు కిసాన్ జ్యోతి వెలిగించి రైతులకు సంఘీభావం తెలిపాయి. నాగలి పట్టి వినూత్న నిరసనలు చేపట్టాయి.



విజయవాడలో..

## చైతన్య మానవి

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం  
31-5-6, ప్రకాశరావు వీధి,  
మారుతీ నగర్, చుట్టుగుంట వద్ద,  
విజయవాడ-4, ఆంధ్రప్రదేశ్,  
ఫోన్ : 94900 98620





మనసు ఫౌండేషన్  
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	Conv A 197
పుస్తకం పేరు	అక్షరమాల
తారీఖు	21/8/23
మొదట చదివినది	Yes
వెనుక చదివినది	Yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద పైజా పేజీలు	N/O
ఖాళీ పేజీలు	N/O
లేని పేజీలు	N/O
తయారు చేసినది	Sandhya
పేజీలు విడదీసినది	Sandhya
స్కాన్ చేసినది	Pragathi
పరీక్ష చేసినది	MOUNIKA
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	good